

ӨЛМӨТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ҺӘМ ӨЛМӨТ ШӘһӘРЕ БАШЛЫГЫНЫҢ 2022 ЕЛГЫ ЭШЧӘНЛЕК НӘТИЖӘЛӘРЕ ҺӘМ 2023 ЕЛГА БУРЫЧЛАРЫ ТУРЫНДА ОТЧЕТЫ

Узган 2022 ел чираттагы сынаулар белән барыбызны да ныклыкка тикшерде, бүген без икътисадый һәм геосәяси шартларга таянып яқындагы перспективага яңа тенденцияләр билгелибез.

Хисап елы Әлмәт муниципаль районы ечен элеккечә барлык яшәү-челәрнең җаваплы һәм һенәри хезмәтенә нигезләнде. Куелган чикләүләр һәм санкцияләргә карамастан, без куелган бурычларны үтәдек.

ИКЪТИСАД

Әлмәт муниципаль районы югары позицияне саклый һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең социаль-икътисадый үсеше рейтингында ел йомгаклары буенча 1 урында тора.

Икътисад структурасында халыкның тормыш сыйфатын характерлаучы мөһим күрсәткечләр рәтенә уртача айлык хезмәт хакы дәрәжәсе керә һәм хисап чорында ул 63 818 сум тәшкил итте, 2021 ел дәрәжәсен 18,9%ка узып китте.

2022 елда эшсезлек дәрәжәсе икътисадый актив халык санының 0,15% ын тәшкил итте. Бу соңгы 10 елда рекордлы түбән дәрәжә. Узган ел ахырына эшсезлек дәрәжәсе 0,64% ка җитте.

Районның даими халкы саны 2023 елның 1 гыйнварына, 213 235 кеше тәшкил итте, бу узган ел белән чагыштырганда 547 кешегә кимрәк. 1958 сабий деньга килгән, табигый кимү – 197 кеше, миграция буенча кимү – 350 кеше.

СӘНӘГАТЬ

Район икътисадының теп секторы – файдалы казылмалар чыгару, ул нигездә, 80% тәшкил итә.

Әлмәт муниципаль районы, Татарстан Республикасында товар йөкләнеш өлешенә 40,5% тәшкил итеп беренчелекне алып тора. Хисап елында исәпләнгән йөкләнештәге товарлар, райондагы эре һәм урта сәнәгать предприятиеләренә күрсәтелгән хезмәтләр күләме 1686 млрд сумнан артып китте (2021 елда – 1343 млрд сум). Узган елларда салынган фундамент, предприятиеләр һәм оешмаларның өзлексез эшләве нәтижәсендә ВТП күләме 656 млрд сум дәрәжәсендә кетелә (узган елга карата 15%ка арту). Район әлегә күрсәткеч буенча алда бара.

Район икътисадының гомуми структурасында төп өлешне «Татнефть» компаниясе бүлекчәләре, «ТаграС-Холдинг» сервис предприятиеләре, кече нефть компанияләре, машина тезүчеләр тәкъдим иткән нефть чыгару сәнәгәте тәшкил итә.

Икътисадның тотрыклылыгын эре җитештерү предприятиеләре тәэмин итә, алар арасында: «Выксун металлургия заводы» АЖ филиалы («Әлмәт торба заводы»), «СМП-Нефтегаз» АЖ, «РИМЕРА-Алнас» ЖЧЖ, «Гольфстрим» ЖЧЖ, кече һәм урта машина тезелеше предприятиеләре.

«РИМЕРА-Алнас» компаниясе белән берлектә башкарма комитет ел саен РФ машина тезелеше комплексы предприятиеләре арасында «Һенәре буенча иң яхшы» Бөтенроссия һенәри осталык конкурсын үткәрә, ул эшче һөнәрләрен популярлаштыруга һәм хезмәткәрләрнең һенәри осталыгын арттыруга юнәлдерелгән. 2022 елда конкурс Россиянең 9 шәһәрәннән 14 предприятиядән 39 конкурсант һәм 32 эксперт катнашында үткәрелде.

Формаль булмаган мәшгульлекне киметү, халыкның тормыш дәрәжәсен күтәрү һәм халык керемнәрен легальләштерү эше нәтижәсендә 2022 елга план үтәлеше 100,3% тәшкил итте (план вакытында 1168 хезмәт шартнамәсе һәм өстәмә килешүләр

төзелде – 1165 килешү). 216 предприятиесе чакыруу белән комиссияләрнең 19 утырышы уздырылды, шул исәптән 62 эшкуарлар катнашында.

Хезмәт хакы буенча бурычларны булдырмас өчен, район предприятиеләре, оешмалары, учреждениеләре даими мониторинг үткәрә. Үткәрелгән чаралар нәтижеләре буенча 3 предприятиядән 10 хезмәткәргә 673 мең сум күләмендә бурыч түләнгән.

Хисап елында казанышлар арасында түбәндәгеләрне билгеләп үтәргә кирәк:

– «Татнефть» компаниясе «TatOilExpo-2022» Халыкара махсулаштырылган күргәзмәсендә «Нефть чыгаруда һәм нефть химиясендә иң яхшы цифрлы карар» номинациясендә югары бүләккә лаек булды – прискважин зонасын эшкәртү һәм пластларны кислоталы гидравлик езу симуляторын эшләгән өчен;

– «Татнефть» белгечләре чираттагы мәртәбә Татарстан Республикасының иң яхшы рационализаторлары һәм уйлап табучылары булдылар. Уйлап табу һәм рационализацияләү отличниклар арасында – «Татнефть» төркеме предприятиеләренең 24 белгече;

– «Татнефть» төркеме җитәкчеләре «Ел җитәкчесе – 2022» конкурсы лауреатлары булдылар:

– «Кадрлар потенциалын актив үстәргән өчен» номинациясендә генераль директорының социаль үсеш буенча урынбасары Рәстәм Мөхәммәдиев;

– нефть һәм нефть продуктларын реализацияләү идарәсе җитәкчесе Владимир Карпов «Конкурентлык сәләте югары булган өчен» номинациясендә;

– нефть-газ-химия комплексы директоры Азат Бикмурзин – «Инвестицион активлык өчен» номинациясендә;

– «Татнефть-Пресскомполит» ЖЧЖ директоры Азат Гобәйдуллин – «Югары кендәшлеккә сәләтлелек өчен» номинациясендә.

– Табигатьне саклау буенча «Ышанычлы партнёр – экология» IV Бетенроссия конкурсында «Татнефть» җиңү яулады.

– Әлмәттә Югары нефть мәктәбе Кампусын төзү буенча масштаблы проект гамәлгә ашырыла. Барлыгы 16,7 гектар майданда тезелешнең 4 чираты планлаштырыла. Быел аның территориясендә 3,14 мең кв.м майданлы 1 йорт һәм 55 урынлык балалар бакчасы тезелеп сафка бастырылды. Шулай ук Кампус территориясендә гомуми майданы 14,24 мең кв. м булган лаборатория-тикшеренү корпусы файдалануга тапшырылды, спорт комплексы ачылды.

Кампус базасында биотехнологияләр үзәге тезелә, ул «Татнефть»нең җитештерү чылбырына интеграцияләнгән биопродуктлар чыгарачак, мәсәлән, биоягулык. Төп чимал сыйфатында терле торгызыла торган үсемлек биомассасын файдалану планлаштырыла;

– агымдагы елда «РИМЕРА-Алнас» ЖЧЖ тарафыннан 15 төрле товар эшләнеп серияле җитештерүгә тапшырылды, алар арасында электроцетрлы насослар (ЭЦН) һәм вентиль электр двигательләре модельләре, шулай ук яңа 3Д принтер файдалануга кертелде, нәтижәдә катлаулы геометрия баскычлары булган ЭЦНның яңа типлаштырылган үлчәмнәрен чыгару вакыты кыскартылды;

– «РИМЕРА-Алнас» компаниясе 2021 елда Латин Америкасында нефть сервисы базарын өйрәнә башлады һәм ярты елдан соң Эквадорда нефть чыгару буенча җитештерү эшчәнлеген җәелдерде;

– «Транснефть-Прикамье» компаниясе 2022 елда «Орленок» балалар сәламәтләндерү лагерендә 1,2 млрд сумлык комплекслы реконструкцияләү буенча эш алып барды;

– «Хезмәт җитештерүчәнлеге: Россия сәнәгать лидерлары – 2022» Бетенроссия премиясе йомгаклары буенча «ТаграС-ЭнергоСервис» ЖЧЖ хезмәткәрләре алынган табыш һәм сан буенча иң зур йөз компания арасына керде;

– «Татбурнефть» ЖЧЖ «Татарстан Республикасының иң яхшы товарлары һәм хезмәтләре» конкурсында «Скважиналар төзегәндә производствода кулланылмаган яшерен житештерү вакытын ачыклау» проекты белән жиңү яулады;

– «ТаграС-БизнесСервис» компаниясе 2022 елда «Тармак лидеры» Бөтенроссия бизнес-рейтингына керде, ул 718 мең предприятиене берләштерә. Татарстанда бухгалтерлык исәбе өлкәсендә хезмәтләр күрсәтү категориясендә «ТаграС-БизнесСервис» ЖЧЖ 1 урында тора;

– «Тармак лидеры» бизнес-рейтингында «ТаграС-РемСервис» компаниясе 2022 ел йомгаклары буенча «Нефть һәм табиғый газ чыгару өлкәсендә башка хезмәтләр күрсәтү» номинациясендә беренче урынны алды. Абрыйлы бизнес-рейтингта «Тармак лидеры» статусын Россия Федерациясенең иң яхшы предприятиеләре генә ала. Ел саен әлеге бизнес-рейтингта 700 меңнән артык предприятие катнаша, аларга 48 эксперт бәя бирә;

– «НК «Роснефть» рейтинг нәтижеләре буенча «ТаграС-РемСервис» компаниясе ун номинация арасынан берьюлы ике номинациядә лидерлык позициясен алды. Ел саен үз подрядчикларының эффективлыгы белән идарә итү системасы кысаларында илдә иң зрә «Роснефть» нефть компаниясе рейтинг үткәрә «Пластың гидравлик өзелүе» номинациясендә шундый ук хезмәтләр күрсәтүче барлык подрядчылар арасында «ТаграС-РемСервис» компаниясе чираттагы тапкыр беренче урынны, ә «Колтюбинг технологияләре» номинациясендә – 2 нче урынны алды;

– «Система-Сервис» ИК» ЖЧЖендә елешле сервис буенча бизнес оештырылганнан бирле иң югары күрсәткечкә ирешелде – 583 мең м тау токымнарын узу, теяү кабелен житештерүнең максималь күләме – 7 мең км. Шулай ук 2022 елда кабельле продукция житештерүне оештыру вакыттан башлап 100 мең километр йек кабеле чыгару истәлекле вакыйга булып тора;

– 2022 елның иң истәлекле һәм стратегик мөһим вакыйгасы «Татнефтедор» дивизионы өчен «Алексеевск-Өлмәт» түләүле автомагистраленең 3 этабы төзелешенә контракт тезү булды, участокның озынлыгы 24,7 км, ә тезелә торган юлның гомуми озынлыгы 145 км тәшкит итә. Яңа юл һәрберсе 3,75 м лы 4 полосадан торачак, аны юл кырыйлары, аерып торучы полоса һәм яктырту киртәсе белән жиһазландырачаклар;

– «Татнефтедор» лаборатория жиһазлары паркын асфальтоанализатор белән ныгытты. Жайланма асфальт-бетон катнашмаларда битумның эчтәлеген, таш материалның сүлпәнләнү һәм асфальт-бетонның бөртекле составын билгеләү өчен билгеләнгән. Яңа жиһазлар асфальт-бетон катнашманы нәтижәле, сыйфатлы һәм оператив бәяләргә мөмкинлек бирә. Барлык процесслар да автоматлаштырылган. Жайланманың төп естенлеге – үзле материалны үрнәктән чыгаруның таш, ябык циклынан, битумны һәм естәлмәләрне саклау, тизлекне, энергияне аз куллану экологияне саклау.

«ТМС групп» ЖЧЖ ИК «Татарстан Республикасының иң яхшы товарлары һәм хезмәтләре» конкурсында терле дәрәжәдәге 3 диплом һәм «Россиянең иң яхшы 100 товары» бөтенроссия конкурсында төрле номинацияләрдә 6 бүлек алды.

– «СМП-Нефтегаз»ның өстенлекле проекты бүген «Европа – Көнбатыш Кытай» халыкара транспорт маршрутын, ә атап әйткәндә, аның Татарстан участогын – «Шәле (М-7) – Баулы (М-5)» түләүле автомагистрален булдыру. Ул турыдан-туры илнең ике мөһим автомагистрален – М-7 «Волга» һәм М-5 «Урал» түләүле автомагистрален тоташтырачак. Әлеге масштаблы инфраструктура проекты дәүләт-хосусый партнерлык кысаларында финанслау өлешендә федераль дәрәжәдә хупланды. «СМП-Нефтегаз» компаниясе тезелешнең беренче чиратының генераль подрядчысы булып тора;

– «СМП-Нефтегаз» хэйрия эшчэнлегенең теп юнөлешләре арасында – республиканың көньяк-көнчыгышында урманнарны торгызу буенча экологик проект. 2022 елда Әлмәт муниципаль районының 4 авыл җирлеге территориясендә утырту майданы 200 гектар тәшкил итте, аларда 11,8 млн сумлык 560 мең үсенте утыртылды;

– «АЧНФ «Алсу» ЖЧЖ 2022 елда Россия Федерациясе Оборона министрлыгының дәүләт заказын үтәүдә катнашты. Предприятие хәрби хезмәткәрләр ихтыяжлары өчен 2,93 млн пар оек-оекбаш эшләнмәләре җитештерде. Предприятиенең тегү җиһазларын яңарту үткөрелде, шул исәптән ассортиментны киңәйтү өчен.

2023 елга естенлекле бурычлар булып түбәндәгеләр тора:

- индустриаль парк булдыру;
- сәнәгать җитештерүен үстерү;
- инвестицияләр җәлеп итү өчен шартлар тудыру;
- икътисадый күрсәткечләр үсеше;
- хезмәтләр күрсәтү өлкәсен үстерү;
- кадрлар ресурсларын арттыру.

Эшмәкәрлек

Һәм кулланучылар базары

Фаразланган бәяләүләр буенча, 2022 елда ваклап сату әйләнеше 55,5 млрд сум тәшкил итте, 2021 ел дәрәжәсенә карата 9,0% ка арткан.

2022 ел йомгаклары буенча Татарстан Республикасында алкоголь продукциясен ваклап сату буенча җирле базарларда везгыять торышын бәяләү күрсәткечләренә караганда районнар рейтингында Әлмәт 2 нче урынны алып тора.

Кече бизнес субъектларының үсеше күзәтелә. 2022 елда аларның саны 10% ка артты (гомуми субъектлар саны – 17 908, шулардан юридик затлар – 1966, ИП – 4133, НПД – 11 809). Димәк, кече бизнесның салым түләүләре дә 1,5 тапкырга артты (700 млн сум тәшкил иткән).

Кече һәм урта эшқуарлык сегментында эшлөүчеләр саны 21 меңнән артык кече тәшкил итте, бу узган ел күрсәткеченнән 18 процентка артык.

Районда кече бизнесны үстерү стратегик бурыч булып тора. Финанс ярдәме – эшқуарлар өчен иң сизелерлек ярдәм чарасы.

2022 елда кризиска каршы республика чаралары кысаларында 39 млн сум ярдәм алынды, ташламалы кредитлау программасы буенча 531 млн сум ярдәм күрсәтелде. Эшмәкәрләргә иң кирәкле ярдәм чарасы булып иминият кертемнәрен түләүне кичектерү тора.

Бүгенге кендә төрле ярдәм чаралары белән 1336 кече һәм урта эшмәкәрлек субъекты файдаланды, аларның гомуми суммасы 1,3 млрд. сумнан артык.

Офис базарының аерым сегментлары сыйфатында соңгы еллар дәвамында коворкинглар актив үсә башлады. Районда ике коворкинг эшли:

– «РОСТА» территориясе 400 кв.м майданыбиләп тора, анда 10 нан артык резидент үз эшчәнлеген алып бара, шул исәптән программистлар, дизайнерлар, маркетинглар, таргетологлар һәм мәгълүмат технологияләре өлкәсендәге белгечләр;

– 120 кв.м майданлы бьюти-коворкинг, маникюр, педикюр, чөчтараш сәнгате осталары, каш ясау-визажистлары, перманент макияжистлары, депиляция осталары, 36 урынлык арендау мөмкинлеге булган лешмейкерлар.

900 кв.м майданлы яңа коворкинг-офис тезү проекты эшлөтөп җибәрелде, анда командалар өчен 40 эш урыны булган сигез офис урнаштыру планлаштырыла. Территориядә эшмәкәрләр генә түгел, офис форматында эшлөргә күнеккән үз-үзләренә эшлөүчеләр дә урнаша алачак. Эш урыннары офис җиһазлары, чыбыксыз интернет, кенкүреш техникасы һәм кухня белән җиһазландырылачак.

Субсидияләү программасы кысаларында Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды 2022 елда коворкингларның 11 резидентына 138 мең сумлык аренда түләве белән бәйлә чыгымнарны каплады.

Август аенда республиканың ике шәһәрндә (Казан һәм Әлмәт) беренче мәртәбә Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы тарафыннан 25 яшькә кадәр эшмәкәрләргә 100 дән 500 мең сумга кадәр грант бирү буенча «Яшьләр эше» конкурсы оештырылды. Конкурс кысаларында белем бирү курслары һәм проектларны яклау оештырылды. Сайлап алу нәтижәсендә Әлмәт шәһәрненән 7 катнашучы 2,5 млн сумлык грант алды.

Кече сәнәгать предприятиеләрен урнаштыру нигездә сәнәгать майданчыкларында гамәлгә ашырыла. Әлмәт районында гомуми майданы 362 кв. м булган аккредитация узган 4 сәнәгать паркы эшли, анда 25 резидент үз эшчәнлеген алып бара. Эшмәкәрләр тарафыннан 163 эш урыны булдырылды.

Хәзерге вакытта гамәлдәге бизнес яңа икътисади һәм эпидемиологик шартларга жайлаша һәм яраклаша. Тиз үсә торган онлайн-канал булып маркетплейс майданчыклары формалашты. Ихтыяж электрон сәүдә нигезләренә өйрәтә торган чаралар кирәклеген күрсәтте. Бер елда маркетплейсларда эшләүче эшкуарлар саны 72 процентка артты (гомуми саны – 1505 субъект).

Кече бизнесны һәм эшкуарлыкны үстерү, аңа ярдәм итү районның социаль-икътисади үсеше стратегик бурычларының берсе булып тора. Уңай бизнес-климат булдыру эшнең мөһим юнәлеше булды. Беренчесе – түрәләр һәм бизнес арасында гади коммуникацияләр булдыру, түгәрәк өстәлләр, стратегик сессияләр форматында очрашу. 2022 елда 5000 контактны колачлаган 58 чара уздырылды.

Урта һәм кече бизнес хезмәткәрләрен бүләкләү кысаларында 80 хезмәткәр үзләренә һөнәри бәйрәменә бүләкләр алды, ә «Иң яхшы эшмәкәр – 2022» конкурсы нәтижәләре буенча район башлыгы 11 жиңүченә тәбрикләде.

2023 елга кече бизнеска ярдәм итү һәм аны үстерү елкәсендә иң актуаль бурычлар итеп билгеләнде

- бизнес кадрларының компетенциясен күтәрү буенча белем бирү чаралары һәм очрашулар, эшкуарларның квалификациясен арттыруга юнәлгән мастер-класслар оештыру һәм уздыру;

- профессиональ бәйрәмнәрдә кече һәм урта бизнес хезмәткәрләрен хөрмәтләү;

- актуаль мәсьәләләргә хәл итү өчен район башлыгы катнашында эшкуарлык жәмәгатьчелегә очрашулары уздыру;

- районның урта махсус һөнәри белем бирү учреждениеләре һәм предприятиеләре белән максатчан уку турында шартнамәләр төзү елешендә эшне давам итү, шулай ук башка тармаклар буенча белгечлекләр, максатчан теркем туплауны киңәйтү;

- аккредитацияләнгән сәнәгать майданчыкларына финанс ярдәме.

РАЙОННЫҢ ФИНАНС НӘТИЖӘЛӘГЕН АРТТЫРУ ЮЛЛАРЫ

Уңайлы конкурентлык мөхите булдыру, райондагы үтә күренмәле һәм объектив бәя бирүне тәмин итү кысаларында «Татарстан Республикасының биржа майданчыгы» электрон ресурсына ихтыяж зур. Узган елда контрактларның гомуми суммасы 99,4 млн сум тәшкил итте.

2022 елда жиңле бюджетны гамәлгә ашыру өлешендә гомуми суммасы 1 млрд 702 млн сумлык 8652 муниципаль контракт төзелде, шулардан сату нәтижәләре буенча конкурент ысуллар белән – 976 млн сумлык (57,3%), монополистлардан сатып алу – 509,5 млн сум (30%), кече күләмне сатып алу – 216,6 млн сум тәшкил итте

(12,7%). Үткөрөлгән эш нәтижеләре буенча бюджет акчаларын экономияләү 2022 елда 78,5 млн сум тәшкил итте.

Муниципаль заказ кече предприятиеләр үсешенә мөһим факторы булып тора. 2022 елда кече бизнес субъектлары белән барлыгы 252 млн сумлык 737 контракт төзелде, бу конкурент ысуллар белән үткөрөлгән контрактлар суммасының 28,7%ын тәшкил итә.

БЮДЖЕТ

Әлмәт муниципаль районының 2022 елга керемнәр буенча берләштерелгән бюджеты үтәләше бюджетара трансфертларны исәпкә алып 7 142 млн сум яисә планлаштырылган билгеләнештән 100,2%ы (7 125 млн сум) тәшкил итте, шул исәптән салым һәм салым булмаган керемнәр буенча кертемнәр планга карата 101,4% тәшкил итте: еллык план 3 499 млн сум күләмендә билгеләнгәндә, керемнәр 3 546 млн сум тәшкил итте.

Татарстан Республикасы житәкчелегенең һәрьяклап булышлыгы һәм муниципалитет тарафыннан күрелгән оператив чаралар нәтижәсендә, Әлмәт муниципаль районы бюджетының баланслылыгын тәмин итеп кенә калмыйча, барлык социаль йекләмәләрне дә тулы күләмдә үти алдык.

Татарстан Республикасы бюджетыннан район бюджетына бюджетара трансфертлар 3 548 млн сум тәшкил итте. Республика тарафыннан мәгариф, мәдәни һәм спорт учреждениеләренә яңа чөлтәренә 195 млн сум күләмендә өстәмә акчалар бүлеп бирелде.

Моннан тыш, бюджетара трансфертлар хисабына агымдагы елда грантлар һәм грантлар рәвешендә 26 млн сумнан артык акча керде, бу – федераль һәм республика конкурсларында, проектларында, программаларында район ирешкән ечен премияләр. Грантларның төп алуучылары – районның иң яхшы укытуучылары һәм методистлары, иң яхшы ижат коллективлары, мәдәният хезмәткәрләре һәм учреждениеләре, авыл жирлекләре – республика конкурсларында жиңүчеләр, шулай ук муниципаль район «Татарстан Республикасының иң яхшы территориаль ижтимагый үзидарәсе», «Татарстан Республикасының иң төзек торак пункты»

2022 елның 1 январенә муниципаль берәмлекләр счетларында калдыкларны тегәлләштерү, бюджетны үтәү процессында өстәмә керем алу, шулай ук оптимальләштерү чараларын уздыру исәбенә бюджетның планлы билгеләнешен арттыру нәтижәсендә, чыгымнар коммуналь хужалык өлкәсендәге чараларга тәмин ителде (урам-юл чөлтәрен карап тоту, шул исәптән пластик билге ясау, коммуналь техника (электрон мәйданчыклар) эшендә инновацион технологияләр керту; мобилизацияләнгән гражданнырга һәм аларның гаиләләренә ярдәм иту (мобилизацияләнүчеләрнең балаларына һәм әниләренә бүләкләр, яңа ел күчтәнәчләре, мобилизацияләнүчеләрнең балаларын республика яңа ел чараларына алып бару); район мәгариф учреждениеләренә йөрүче балаларны, шулай ук ятим балаларны һәм аз керемле гаиләләр балаларын яңа ел бүләкләре белән тәмин итүгә; район мәгариф учреждениеләрендә террорга каршы һәм янгынга каршы чараларга; яңа троллейбуслар сатып алуга; яңа социаль әһәмиятле объектлар тезү күчөрү һәм инженерлык чөлтәләренә тоташтыруга; тезекләндерү объектларын һәм жәмәгат урыннарын тотуга; шәһәр һәм авыл жирлекләрен электр энергиясе белән тәмин итүгә; жайга салына торган тарифлар буенча социаль әһәмияткә ия муниципаль маршрутлар буенча ташуны гамәлгә ашыручы транспорт предприятиеләренә финанс ярдәме күрсөтүгә; гомумшәһәр спорт һәм мәдәни-массакүләм чаралар уздыруга; авыл хужалыгы хезмәткәрләрен эш нәтижеләре буенча бүләкләүгә; авыл хужалыгы хезмәткәрләрен бүләкләүгә.

Бюджетның керем базасын арттыруда салымнар буенча бурычларны түләү буенча эш мөһим булып тора. Аны түләү буенча чаралар күрү нәтижәсендә җирле бюджетка естәмә рәвештә 21 млн сумлык салым керде.

2022 елда консолидацияләнган бюджетның чыгым өлеше 7 014 млн сум яисә тегәлләштерелгән планлаштырылган билгеләнүләрнең 95% (7 386 млн сум) күләмендә башкарылды.

Җирле бюджетларның программа форматы кысаларында аларны тормышка ашыру өчен район бюджетында каралган акчалар 4 441 млн сум тәшкил итте.

Шулай ук федераль һәм республика бюджетлары хисабына район мэгариф оешмаларында башлангыч сыйныф укучылары өчен бушлай кайнар туклану оештырылды. Кергән федераль акча күләме 78 млн сум тәшкил итте.

Моннан тыш, муниципаль гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләренә сыйныф җитәкчелеге өчен айлык акчалата түләүне гамәлгә ашыруга 2022 елда федераль бюджеттан 90 млн сум җибәрелде.

Агымдагы финанс елына максатлар һәм бурычлар:

бюджет керемнәрен мобилизацияләүне тәмин итү;

– Татарстан Республикасының берләш-терелгән бюджетына салымнар буенча бурычларны кыскарту;

– түләүле хезмәтләр күрсәтүдән керемнәр дәрәжәсен күтәрү;

– бюджетның балансызлыгын булдырмау-аларның нәтижәләлеген бәяләгәннән һәм финанслау чыганаclarы белән тәмин ителгәннән соң яңа чыгым йөкләмәләре кабул итү;

– агымдагы кредиторлык бурычын кыскарту, кредит бурычларының бюджет йөкләмәләре лимитларыннан артуын булдырмау;

– федераль һәм республика бюджетлары акчаларын үз вакытында үзләштерү;

– ел дәвамында бюджет акчаларыннан бертигез файдалану.

МУНИЦИПАЛЬ МИЛЕК ҺӘМ ҖИР РЕСУРСЛАРЫ БЕЛӘН ИДАРӘ ИТҮ

Җир кишәрлекләренән һәм муниципаль мөлкәттән нәтижәле файдалану район бюджетын барлыкка китерүче салым булмаган керемнәрнең төп чыганаclarыннан берсе булып тора. Әйтик, 2022 ел йомгаклары буенча районның берләштерелгән бюджетына 240,99 млн сум керде, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан расланган план 138,02 млн сум булса, бу 174,6% бюджет бурычын тәшкил итте, шул керемнәрнең төп өлеше җир кишәрлекләрен сатудан һәм арендаудан алынган табыш – 215,49 млн сум (89,54%).

Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәте «Бердәм дәүләт күчәмсез мелкәт реестрын кирәкле мәгълүматлар белән тулыландыру» проектын гамәлгә ашыру эшләрен башкару планын үтәү кысасында 2022–2024 елларга салым салу елкәсеннән хокуксыз тешеп калучы җир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын инвентарьлаштыру эше даими нигездә алып барыла, шулай ук «Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2020 елның 30 декабрәндәге 518-ФЗ номерлы Федераль законны гамәлгә ашыру буенча төп чараларның региональ планына таянып. Әйтик, 2022 елда 1843 җир кишәрлегенә, 790 капитал төзелеш объектына һәм 333 бинага карата эш башкарылган, гражданныр өчен аларның күчәмсез милек объектларына хокукларын теркәү практикасы кертелгән.

Территориаль планлаштыруның расланган документлары нигезендә Әлмәт муниципаль районының 26 торак пункты чикләре турында бердәм дәүләт күчәмсез милек реестрына белешмәләр кертү эше башкарылды. Бүгенгә көндә Әлмәт муниципаль районы авыл җирлекләренә сизгиз генераль планын эшләү алып барыла

4 генпланны һәм җирлекләренә төзү һәм җирдән файдалануның 30 кагыйдәләренең актуальләштерү таләп ителә.

2022 елда планлы һәм планнан тыш күчмә тикшерүләр үткөрүгә чикләүләр кертүне исәпкә алып, җирләрдән файдаланудагы профилактик контроль чараларына аерым игътибар бирелде. Муниципаль җир контроле кысаларында авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләренң торак пунктлары чикләрендә урнашкан 1400 кишәрлек һәм 40 мең га (1220 участок) җир тикшерелде. 18,7 мең га файдаланылмый торган авыл хужалыгы җирләре ачыкланды, шулардан профилактик эш нәтижәләре буенча 8,1 мең га әйләнешкә кертелде, 71 кисәтү ясалды, 20 авыл җирлегендә 311 файдаланылмаган җир елеше ачыкланды. Суд карарлары нигезендә гомуми мәйданы 290 гектар булган 57 милек елешенә муниципаль милек хокукы теркәлде.

Күп балалы гаиләләргә җир участоклары бирү мәсьәләсе проблемалы булып кала. 2023 елның 1 январенә булган мәгълүматларга караганда, районда җир кишәрлекләрен түләүсез бирү исемлегенә 4396 гаилә кертелгән (2022 елда 261 гаилә), шулардан 2740 гаилә (2022 елда 90 участок) җир кишәрлекләре белән тәэмин ителде, бу 62,33% тәшкил итә.

2023 елга өстенлекле бурычлар билгеләнде:

– Әлмәт муниципаль районы җирлекләренең генераль планнарын һәм җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен актуальләштерү;

– күчемсез мөлкәткә хокукларның бердәм дәүләт реестрына торак пунктлар һәм территорияль зоналар чикләре турында белешмәләр кертү;

– күпбалалы гаиләләр ечен җир кишәрлекләре булдыру һәм аларны бирү буенча план күрсәткечләрен тәэмин итү;

– 2023 елда салым булмаган керемнәр буенча бюджетның план күрсәткечләрен үтәү;

– авыл хужалыгы билгеләнешендәге файдаланылмаган җир елешләрен муниципаль милеккә рәсмиләштерү;

– күчемсез мелкәткә хокукларның бердәм дәүләт реестрында белешмәләр булмаган хокук ияләрен ачыклау һәм мелкәтне һәм җир кишәрлекләрен рәсмиләштерү гамәлләрен дәвам итү.

ТӨЗЕЛЭШ

Район икътисадының да, тулаем дәүләт икътисадының да хәрәкәттәге кече булып, икътисадый эшчәнлекнең башка төрләренең нәтижәлеләгенә йогынты ясый торган тезелеш тармагы тора.

Тезелеш комплексы үсешенң төп драйверы, һичшиксез, торак тезелеше. Хисап елы йомгаклары буенча районда 128 145 кв. м торак файдалануга тапшырылган, бу план күрсәткеченнән 6,8%ка артык.

2022 ел нәтижәләре буенча бер кешегә торак мәйданының тәэмин ителеше 28,3 кв.м тәшкил итте.

Социаль инфраструктура объектларын төзү һәм капитал ремонтлау буенча федераль һәм республика программалары кысаларында төрле проектлар гамәлгә ашырылды:

– 12 шәһәр һәм 6 авыл мәктәбе, шулай ук 2 мәктәп-интернат төзекләндерелде;

– 5 шәһәр һәм 7 авыл мәктәбендә азык-төлек блогы ремонтланды, азык-төлек блогы жиһазландырылды;

– 3 авыл мәктәбендә физика, химия, биология кабинетлары төзекләндерелде;

– Жәлил урамындагы Ф.З.Яруллин исемендәге музыкаль көллият тулай торагына капитал ремонт ясалды;

– Югары Мактама авылында башкарма комитет бинасы ремонтланды;

– Таһиров урамы буенча «Нур» балаларга һәм яшьләргә психологик-педагогик ярдәм үзәге булдырылды;

– Әлмәт физик культура көллиятен (бизәкләү эшләре, коймалар кую, керү төркемнәрен тезекләндерү һ.б.) ремонтлау дәвам итә.

Сәламәтлек саклау объектларында масштаблы эшләр гамәлгә ашырылды һәм гамәлгә ашырылуын дәвам итә: стационар бина, шулай ук Әлмәт үзәк хастаханәсенә азык-төлек һәм кер юу урыны ремонтланды; Яшьләр бистәсендә ФАП төзелде; Агрпоселок һәм Алсу микрорайонында яшәүчеләрне медицина хезмәте белән тәэмин итү өчен Агрпоселокта гомуми практика табибы һәм педиатр үзәге төзелде; Әлмәт үзәк район хастаханәсе территориясендә икеләтә билгеләнештәге йогышлы бокслар булган махсуслаштырылган кабул итү-диагностика бүлгә бинасы төзелә.

2021 елның 4 сентябрәндә «Алсу» микрорайонында 1224 укучыга исәпләнгән төп гомуми белем бирү мәктәбе төзелешенә таш-капсула салынган иде, ә бер елдан – 2022 елның 1 сентябрәндә мәктәп үзенең беренче укучыларын кабул итте. Проектны гамәлгә ашыру Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Киңәшчесе, Татарстан Республикасы Тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен торгызу Республика фондының Попечительләр Советы рәисе М.Ш. Шәймиев ярдәмендә мөмкин булды, ул «Татарстан Республикасында «Адымнар – белемнәргә һәм татулыкка юл» полилингваль белем бирү комплекслары чөлтәрен төзү проектының гамәлгә ашыру барышы турында» проектының инициаторы булып тора. Мәктәпкә полилингваль гимназия статусы бирелде.

Районның иҗтимагый инфраструктурасы үсешенә безнең иганәчеләр үзеннән зур өлеш кертте.

«Татнефть» ГАҖ акчаларына Жәлил урамы буенча элеккеге муниципаль институт бинасы реконструкцияләнде, анда бүген балалар сәнгать мәктәбе урнаштырылды. Белоглазов урамындагы Индустриаль парк төзелде. Үзәк мәчет тезекләндерелә. Шулай ук нефтьчеләр ярдәме белән Петуховка бистәсендә канализация чөлтәләре төзелә, Иске Әлмәттә 1нче мәктәп реконструкцияләнә.

Совет урамындагы Югары нефть мәктәбе өчен фәнни-тикшеренү һәм уку үзәге төзелешенә дәвам итә. Төзелеш 15 гектардан артык мәйданда жәелдерелгән, шул исәптән 8 гектарда - кампус, 6,5 гектарда – торак территориясе. Территориядә ТатНИПИнефтьнең 428 хезмәткәре («Татнефть» фәнни-тикшеренү бүлекчәсе) урнаштыру өчен 13 мең кв. метрдан артык мәйданда лаборатория-тикшеренү корпусы каралган. Алдагы эшләр этаплары үз эченә студентлар һәм АГНИ укытучылары өчен укыту-лаборатория комплексы төзелешен ала. Төзеләчәк торак квартал 1100 фатирга исәпләнгән. Укытучылар өчен 226 фатирлык аерым торак квартал һәм балалар бакчасы каралган.

Тәхәвәтдинов һәм Жәләвлар гаиләсе ярдәме белән Габдрахман авылында спорт комплексы һәм боз сарае төзелде, анда да туган якны ейрәнү музейе ачылды. Шулай ук Ш.Ф.Тәхәвәтдиновның финанс ярдәме белән Габдрахман авылында табиблык амбулаториясенә өстәмә рәвештә капитал ремонт һәм ремонт ясалды. «Кванториум» балалар иҗат үзәгенең 2 чиратын реконструкцияләү дәвам итә.

«Шешмаойл» АҖ акчасына Төзүчеләр проспектындагы «Бушидо парк» күңел ачу үзәге төзелде.

2023 елга төзелеш өлкәсендә төп бурычлар түбәндәгеләр:

– 125 мең кв. м күләмдә торак төзелешенә планын үтәү, шул исәптән өлешлелә төзелештә катнашучыларның акчаларын төзүчеләр тарафыннан максатчан куллануны тикшереп тору;

– социаль инфраструктура объектларын төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау программаларын гамәлгә ашыру, алар арасында: Колшәрип авылында авыл башкарма комитеты бинасы, Түбән Мактама шәһәр тибындагы поселогында «Родничок» яшүсмерләр клубы; 6 мәктәптә азык-төлек локларын яңарту; Түбән

Мактамада 2 нче балалар сэнгаты мэктебе, Р.Фэхретдин исемендэге 1 нче гимназияне капитал ремонтлау, Тельман урамындагы Горький клубы бинасы; Белоглазов урамындагы футбол буенча спорт мектебе; Түбән Абдул авылында мәдәният йорты; «Россельхозцентр» Әлмәт район үзәген һәм Әлмәт урманчылыгы административ биналары; район хастаханәсенең Рус Акташы авылындагы филиалы, Елховой авылында табиблык амбулаториясен һәм Дербедень, Илтән Бута, Березовка, Кичуй, Борискино авылларында биш ФАПны ремонтлау.

Шулай ук Ямаш авылы жирлегенең Зәй Чишмә авылында ФАП, Иске Суркино авылында халыкка комплекслы хезмәт күрсәтү пункты, Әлмәт территориясендә спорт мәйданчыгы тезеләчәк.

ЮЛ ХУЖАЛЫГЫ ҺӘМ ТРАНСПОРТ

Районның кешеләрнең тормыш сыйфатына йогынты ясаучы бердәм транспорт системасының аерылгысыз өлеше булып юл хужалыгы тора.

2022 елда шәһәрнең һәм районның юл челтәрен модернизацияләүгә барлык дәрәжәдәге бюджетлардан һәм бюджеттан тыш чыганақлардан 1,2 млрд сумнан артык акча жиберелде.

«Казан – Оренбург» федераль трассасының 14 км озынлыктагы 3 участогына 634 млн сумлык ремонт ясалды.

Гомуми озынлыгы 8 км булган региональ әһәмияттәге автомобиль юлларын ремонтлауға республика бюджетыннан 274 млн сум акча бүлеп бирелде. «Әлмәт – Азнакай» автомобиль юлындагы күперне реконструкцияләү дәвам итә.

Жирле әһәмияттәге юлларда бик күп ремонт эшләре башкарылды. республика бюджеты акчалары исәбеннән:

- вак таш-ком катнашмасы белән 11 авыл жирлегендәге 22 урамга 50 млн сумлык ремонт ясалды, әлеге программа буенча (2014 ел) 102 км авыл юлы ремонтланды;

- ТР бюджетыннан шәһәрнең магистраль урамнарын һәм шәхси сектор урамнарын ремонтлауға 185 млн сум бүлеп бирелде;

ТР бюджетыннан Петуховка поселогындагы Шамил Усманов урамын ремонтлауға 27,4 млн сум бүлеп бирелде;

- муниципаль юл фондыннан 52,1 млн сум шәхси секторның 13 урамын (ДОСААФ, РТС, Алсу, Тихоновка, Түбән Мактама) ремонтлауға юнәлдерелде;

«Татнефть» компаниясе Урсала микрорайонындагы 4 урамга вак таш салуға 8 млн сум бүлеп бирде.

2022 елда гражданнарның үзара салымы программасы кысаларында авыл жирлекләре юлларын ремонтлауға (асфальтлау, вак таш, чоқырларны ремонтлауға) 10 млн сумнан артык акча юнәлдерелде, гомуми озынлыгы 2,5 км булган 8 авыл жирлегендә юллар ремонтланды.

2022 елда шәһәрдә һәм районда барлығы 50 км автомобиль юлы ремонтланды «Татнефть» ГАЖ акчаларына велоюллар инфраструктурасын булдыру проектын гамәлгә ашыру дәвам итә. 2016 елдан 2022 елга кадәр 112 км велоюл һәм 74 км якин-тирә тротуар тезелде.

Күптармаклы шәһәр хужалыгының мөһим сегменты булып жәмәгать транспорты исәпләнә.

Бүген районның муниципаль маршрут челтәре 25 маршруттан тора: 14 шәһәр яны автобус маршруты, 5 шәһәр автобусы маршруты, 4 троллейбус маршруты һәм 2 сезонлы бакча жәмгыятьләренә маршрут.

2022 елда республика житәкчелеге белән килешенеп, 8 берәмлек Газель NEXT автомобильләре сатып алынды. «Татнефть» компаниясенең иганәче ярдәме белән

тагын 10 берәмлек Газель NEXT сатып алынган. Автомобильләр Әлмәт транспорт идарәсенә автобус маршрутларын оештыру өчен тапшырылды.

Шул ук вакытта, экологияне саклау ихтыяҗы элеккечә пассажирлар ташу үсешендә теп тренд булып кала бирә.

Хисап елында Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов ярдәме белән Шевченко урамы буенча (Төзүчеләр урамынан Изаил Зариповка кадәр) һәм Изаил Зарипов проспекты буенча (Шевченкодан Ленинга кадәр) элемтә чөлтәре тезелде. Бу «Яшьлек» һәм «Дружба» микрорайоннарын троллейбуслар белән колачларга мөмкинлек бирде. Шулай ук республика акчаларына 6 яңа троллейбус сатып алынды.

Моннан тыш, хисап елы нәтиҗәләре буенча район бюджетында тагын 5 троллейбус алу өчен 125 млн сум акча бүлеп бирү мөмкинлеге табылды, тәэмин итүче белән контракт тезелде. Электр транспорты паркын киңәйтү хәрәкәт интервалларын киметергә һәм пассажирлар ташу сыйфатын яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк.

2023 елга юл-транспорт инфраструктурасын модернизацияләү өлкәсендәге беренче чираттагы түбәндәге бурычлар:

- юллар чөлтәренә техник хәлен норматив күрсәткечләргә җиткерү;
- велоюллар һәм тротуарлар төзү программасын алга таба гәмәлгә ашыру;
- халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең сыйфатын күтәрү.

«Безнең ишегалды» һәм «Уңайлы шәһәр мөхите формалаштыру» программалары

2020 елдан Татарстан Республикасы территориясендә Президент инициативасы белән «Безнең ишегалды» программасы гәмәлгә ашырыла. Программаның максаты – халыкның теләкләрен һәм тәкъдимнәрен исәпкә алып, күпфатирлы йортларның ишегалларын ремонтлау. Программа кысаларында квартал эчендәге юллар һәм тротуарлар тәртипкә китерелә, балалар һәм спорт уен комплекслары, эскәмияләр, урналар урнаштырыла, каты көнкүреш калдыклары өчен мәйданчыклар оештырыла, урамнарны яктырту чөлтәrlәре тезелә.

Үткән елда 459 күпфатирлы йорт булган 223 йорт тезекләндерелде, шул исәптән 2022 елда 78 ишегалды тезекләндерелде, шуларның 61 ишегалды – шәһәр эчендә, 17 ишегалды – авыл торак пунктларында. «Безнең ишегалды» программасын гәмәлгә ашыру быел да дәвам итәчәк, 83 йортны, шул исәптән 29 ишегалды шәһәрдә һәм 11 – районда тезекләндерү планда каралган.

2022 елда «Уңайлы шәһәр мөхите формалаштыру» федераль проекты чаралары кысаларында бульварларны тезекләндерүнең 1 чираты гәмәлгә ашырылды, бигрәк тә бульварларны гранит плитка белән ныгыту:

- Риза Фәхредин урамы (Герцен урамынан Совет урамына кадәр) буйлап.
- «Кенбатыш капка» микрорайонында да (Гафиатуллин урамынан Бигәш урамына кадәр).

2022 елда кече архитектура формалары, инсталляцияләр, балалар һәм спорт җиһазлары белән бульварлар тутырылды, рекреация зоналары булдырылды, тышкы яктырту чөлтәrlәре тезелде, яшел үсентеләр утыртылды.

Агымдагы елда «Уңайлы шәһәр мөхите формалаштыру» программасы кысаларында Шевченко һәм Болгар урамнары ягыннан шәһәр күленәң (Пляж) 2 чиратын тезекләндерү планлаштырыла.

Шулай ук Әлмәт 100-200 мең халкы булган Россия шәһәrlәре арасында Уңайлы шәһәр мөхите булдыру буенча Бетенроссия конкурсында җиңүче булды. Грант суммасы 106 млн сум һәм ул Әлмәт сусаклагычы ярында яңа иҗтимагый киңлек булдыруга юнәлдереләчәк (кышкы һәм җәйге спорт терләре белән шөгыльләнү өчен павильон, воркаут һәм шашлык зоналары, пляжны тезекләндерү һ.б.).

ТОРАК-КОММУНАЛЬ ХУЖАЛЫК

Торак-коммуналь хужалык елкәсе халыкның тормыш сыйфатының мөһим күрсәткече булып кала бирә.

Тармакның теп юнәлеше торак фондын капитал ремонтлау программасы, ул яшәү өчен уңайлы шартлар тәэмин итүгә юнәлдерелгән.

2022 елда 409,9 млн сумнан артык суммага 41 торак йортка капитал ремонт ясалган, шуларның 2сендә 2 лифт алыштырылган.

2008 елдан бирле программа гамәлдә булган вакытта барлығы 4,92 млрд сумлык 705 торак йортта капитал ремонт ясалды. 109 меңнән артык кеше яшәү шартлары яхшыртты. Фасадны ремонтлау эшләре башкарылган барлык күпфатирлы йортларда металл пыяла ишеклар куелган (2022 елда 25 күпфатирлы йортта фасадларны ремонтлаганда 119 металл пыяла ишеклар куелды).

2022 елда гомуми мәйданы 146,64 мең кв.м булган 41 күпфатирлы йортка капитал ремонт ясалды, 6,1 мең кеше яшәү шартлары яхшыртты, жылылык, электр белән тәэмин итү, подвал биналарын, түбәләрен, фасадларын ремонтлау, лифт жиһазларын алыштыру буенча түбәндәге эшләр башкарылды.

Татарстан Республикасы буенча эксперимент тәртибдә беренче тапкыр Гафиятуллин ур., 18, 18а урамындагы күпфатирлы ике йортның фасадларында 2022 елда капитал ремонт үткәргәндә яңа буын «Термолэнд» жылыту системасы кулланылды.

2023 елга кыска сроклы планга 40 күпфатирлы йорт ремонтлау һәм бер йортта проект-смета документациясен әзерләү эшләре планлаштырылды (Нефтьчеләр урамы, 25 йорт).

2022 елда район территориясендә 812 күзәтүчесез хайван аулады, каты кенкүреш калдыклары жыю ечен 41 контейнер мәйданчыгы төзелде.

Торак-коммуналь хужалык өлкәсендә мөһим күрсәткечләрнең берсе – халыкның торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүләрне жыю дәрәжәсе. Әлеге күрсәткеч 2022 елның гыйнвар-ноябрь айларында район буенча 100,5% тәшкил итте, Татарстан Республикасы буенча уртача күрсәткеч – 99,3%.

Торак-коммуналь хужалык эшчәнлегендә катнашкан барлык катнашучыларның претензия-дәгъва эше нәтижәсендә ресурслар белән тәэмин итүче оешмаларның дебитор бурычлары шактый кимеде. 2021 елда бурыч арту 38 млн сумга житкән булса, 2022 елда ресурслар өчен бурыч 500 мең сумга артты.

Шәһәр халкы мәнфәгатьләрен яклау йөзеннән торак-коммуналь хужалык өлкәсендәге мәсьәләләрне жайлы һәм тиз хәл итү өчен «000» хезмәтенең мәгълүмат-аналитика системасы уңышлы эшли. Идарәче компанияләр һәм подрядчы оешмалар системасы гамәлдә булган чорда 32000 дән артык гариза үтөлгән, шулардан: 2016 елда – 2240, 2017 елда – 5375, 2018 елда – 7407, 2019 елда – 9064, 2020 елда – 8571, 2021 елда – 7236, 2022 елда – 10248.

Шәһәрдә «Имин шәһәр» аппарат-программа комплексы кысаларында иминлек дәрәжәсен күтәрү һәм жинаятьчелек дәрәжәсен киметү максатында 208 камера эшли. 1476 камера – сәламәтлек саклау, мәдәният, спорт, сәүдә, социаль яклау, мәгариф кунакханәләр, 2025 камера – 548 күп фатирлы торак йортта.

2021 елдан уңайлыklar, иминлек һәм хокук бозучыларны эзләү максатыннан 52 торак йортка 286 IP-домофон урнаштырылды.

2022 елда «Татнефть» ГАЖ грантлары конкурсы кысасында «Әлмәт район дөүләт ветеринария берләшмәсе» ДБУ базасында дөүләт ярдәме пунктын оештыру» юнәлешендә социаль әһәмиятле инициативаларны гамәлгә ашыруга 15 млн сумлык грант алынды.

Алынган акчаларга Әлмәт ветеринария берләшмәсенең Геофизическая 156 урамындагы гараж комплексына капитал ремонт ясалды, анда йортсыз хайваннарغا

ярдәм итү приюты булдырылды, финанслар йортсыз хайваннарны аулауга, стерилизацияләүгә, кастрация ясаугага юнәлдерелде.

2023 елда «Татнефть» ГАЖ гранты исәбенә «Күзәтүчесез хайваннарға ярдәм итү үзәге» блок-модуль корылмасын 57,77 кв.м майданлы сендвич-панельләрдән тезү мөмкинлеге карала.

2022 елда «Татнефть» ГАЖ грантлары конкурсы кысасында «Территорияләрне үстерү» юнәлешендә «Балалар ишегалды майданчыкларын урнаштыру» программасы кысаларында 5 млн сумлык грант алынды. Бу акчаларга шәһәрнең күпфатирлы йортлары ишегалларында кече архитектура формалары урнаштырылды.

2023 елда торак-коммуналь хужалык өлкәсендә естенлекле бурычлар түбәндәгеләр билгеләнде:

- күпфатирлы торак йортларга капитал ремонт ясау программасын гамәлгә ашыру;

- «Безнең ишегалды» республика программасын гамәлгә ашыру;

- «Татнефть» ГАЖ гранты акчалары исәбенән «Күзәтүчесез хайваннарға ярдәм итү үзәге» блок-модуль корылмасын 57,77 кв. м майданлы сендвич-панельләрдән тезү мөмкинлеге;

- «Градосервис» программасын гамәлгә кертү;

- зиратларны цифрлаштыру.

ТЕРРИТОРИАЛЬ ИҖТИМАГЫЙ ҮЗИДАРӘ

Өлмәттә 36 территорияль иҗтимагый үзидарә эшли, алар үз территорияләрендә яшәү ечен уңайлы шартлар тудыруга, гражданның аларның тормыш эшчәнлегенә ечен мәсьәләләргә хәл итүдә жәлеп итүгә ярдәм итә.

2004 елдан бирле Өлмәт шәһәрәндә ирекле халык дружинасы эшли. Өлмәт шәһәрә территориясендә рейдлар эшенең нәтижәлеләген яхшырту максатларында жәмәгәтчелек көчен жәлеп итеп, оператив-профилактик чаралар үткәрелә – халык дружинасында 63 берләшмә, алардагы кеше саны 443 кеше тәшкит итә. 2022 елда ирекле халык дружиналары 35 жинаять ачуда ярдәм итте, профилактик чаралар үткөрү барышында 527 административ хокук бозу ачыкланды.

ТИҮ органнары территорияләргә тезекләндерү буенча шактый эш башкара. 2015 елдан территорияләргә тезекләндерүгә һәм ТИҮ ечен устав максатлары нигезендә гражданның һәм тулаем шәһәр мәнфәгәтләрендә чаралар үткөрүгә естәмә акчалар жәлеп итү мөмкинлеге барлыкка килде, «Татарстан Республикасында елның иң яхшы территорияль иҗтимагый үзидарәсе» республика конкурсында актив катнашучылар булып, ТИҮ рәисләргә һәм активлары социаль проектларны гамәлгә ашыру, территорияләргә тезекләндерү чаралары ечен грантлар ота. 2022 елда конкурсның республика этабына тапшырылган 18 гаризаның 18- е буенча барлык территорияль үзәк тә пизёр булды. Грант акчасына шәһәрнең 24 ишегалдында 5,3 млн сумлык 87 кече архитектура формасы урнаштырылды.

Территорияль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенә мөһим юнәлеш булып беркетелгән территориядә экологик хәлне саклау һәм яхшырту тора. Микрорайонда яшәүчеләрнең активлыгы елдан-ел арта бара. Ел саен үткәрелә торган экологик икеайлык һәм өмә кысаларында предприятиеләр һәм территорияль иҗтимагый үзидарә хезмәткәрләргә көче белән чүп-чар жыю һәм чыгару, үлән чабу, агач утырту чөчәк түтәлләргә ясау башкарыла.

Территорияль иҗтимагый үзидарәләргә эшчәнлегенә күпкырлы, ул социаль юнәлештәгә күп кенә мәсьәләләргә үз эченә ала. Чаралар «Исәнме, чыршы!», «Балаларны яклау көне», «Ишегалды бәйрәме – Игелекле күршеләр» кебек гомуми характерда, шулай ук халыкның социаль якланмаган катламнарында билгеле бер дәрәжәдә ориентлашкан – «Өлкән кешеләр көне», «Жиңү көне» кебек чараларга ия.

Юбиллярларның котлаулары территорияль ижтимагый үзәккә беркетелгән пенсионерлар, мемкинлекләре чиклэнгән балаларга Яңа ел котлаулары, «Мәктәпкә жыенырга ярдәм ит» акциясе аз тәмин ителгән һәм күп балалы гаиләләрдә тәрбияләнүче балалар ечен үткәрелә. Чараларга акчаны баш предприятиеләр, депутатлар бүлеп бирә. 14 территорияль ижтимагый үзидарәдә жәмәгать кабул итү бүлмәләре жиһазландырылган, аларда яшәү урыны буенча сайлаучыларны кабул итү алып барыла.

2023 елга төп бурычлар:

- муниципаль хакимият һәм халык арасында актив хезмәттәшлек;
- мәдәни, спорт чараларын оештыру, уздыру, сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау һәм хокук бозуларны профилактикалау юлы белән халыкның ялы сыйфатын күтәрү;
- жирле үзидарә органнары белән берлектә гражданның социаль якланмаган категорияләре белән эшне оештыру;
- «Безнең ишегалды» программасы кысаларында ишегалларын проектлауда катнашу;
- «ТРның иң яхшы территорияль ижтимагый үзидарәсе» грантларын алу да катнашу.

ЭКОЛОГИЯ ҺӘМ ТАБИГАТЪТӨН ФАЙДАЛАНУ

Экологик куркынычсызлыкны тәмин итү, социаль-икътисадый үсеш, әйләнә-тирә мохитнең сыйфаты һәм табигать ресурсларын саклау арасындагы балансны саклау максатларында Әлмәт районында табигатьне саклау чаралары комплексы гамәлгә ашырыла.

Уңайлы нәтижәләр республика дәрәжәсендә билгеләнде. 2022 ел йомгаклары буенча Әлмәт муниципаль районы «Татарстан Республикасы муниципаль районнары территориясендә әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге казанышлар ечен» номинациясендә «Эколидер» республика конкурсында жиңүче булды.

Район 7 ел дәвамында санитар-экологик икеайлык һәм «ЭкоВесна-2022» республика конкурсы йомгаклары буенча беренчелекне тотып тора. Быел территорияне чистарту буенча 20 дән артык гомумшәһәр шимбә өмәсе уздырылды. Полигонга 25 мең куб. м тирәсе чүп-чар чыгарылды. Өмәдә 150 меңнән артык граждан катнашты. «Татарстан Республикасы Экокарта» ГИС системасында урнаштырылган 30 куб метрдан артык күләмдәге территориядә 29 чүплек бетерелде. «Халык контроле» һәм «Мәктәп экопатруле» дәүләт мәгълүмат системасы аша 1398 чүплек ачыкланды һәм бетерелде.

2022 елда «Татнефть» ГАЖнең финанс ярдәме белән Петуховка микрорайоны канализациясенең тышкы челтәрләрен төзүнең II этабы тормышка ашырыла. Нагорная һәм Урал урамнары буйлап 685 м озынлыктагы үзйөрешле канализация коллекторын төзү башкарылды. Проект суммасы 10 млн сум тәшкил итте.

Ел саен уздырыла торган «Мәктәп экопатруле» республика конкурсында шәһәрнең биш укучысы жиңүче булды һәм Татарстан Республикасы Экология һәм табигый байлыктар министрлыгыннан кыйммәтле призлар белән билгеләп үтелде.

Әлмәт районы «Татнефть» хәйрия фонды грантлары жиңүчесе булды. Грантлар кысаларында түбәндәге проектлар гамәлгә ашырылды:

– «Экотуризм. Дала Зәе елгасы буйлап зрәтмәләр оештыру». Алынган суммага (12 млн сум) мәктәп укучыларының зрәтмәләрен оештыру өчен жиһазлар сатып алынды һәм маршрутларны уңайлы үтү өчен кемпинглар төзелде. Экологик культура булдыру һәм экологик туризмны популярлаштыру максатында жәйге чорда шәһәрнең 150 укучысы өчен 9 сал ясалды;

- Урсалы микрорайонында су бүлеп бирү челтәрләрен проектлау;

–«Татнефть» компаниясе белән «2022-2023 елларга Әлмәт муниципаль районы территориясендә табигатьне саклау буенча ике яклы чаралар» турында документ имзаланды, аларга 14,9 млн сумлык проектлар кертелгән.

Халыкның экологик культурасын формалаштыру экология сәясәтенең естенлекле юнәлешләреннән берсе булып тора. Халыкны табигатьне саклау эшчәнлегенә җәлеп итүдә табигатьне саклау акцияләре үткәру зур роль уйный. Район территориясендә 2022 елда «Хәтер бакчасы», «Урман атнасы», «Урман утырту кене», «Татарстанның чиста урманнары», «Россия суы», «Экодесант», «Чиста уеннар» республика акцияләре үткәрелде.

Әлмәттә беренче тапкыр икенчел чималны жыю буенча «Сакчыл Әлмәт» эко-фестивале узды. Фестивальдә 4900 укучы катнашты, 8 тоннадан артык макулатура. 27 килограмм эшкәртелгән көнкүреш техникасы, 9 килограмм эшкәртелгән батарея. 14 килограмм ПЭТ шешәләр һәм 6 килограмм капкач җыелды.

«Агачны бергәләп коткарык» акциясе кысаларында шәһәр халкына 5,5 меңнән артык агач үсентесе таратылды һәм 14 тонна макулатура җыелды.

2022 елда шәһәрдә һәм районда яшелләндерү дәрәжәсен арттыру максатында 17 050 агач утыртылды, шулардан:

- 1 район территориясендә ылыслы токым үсентеләре;

- 800 квартал эчендәге территорияләрдә триплоидлы усак агачлары;

- «Урманны саклыйк» акциясе кысаларында ылыслы токымнан 15 000 үсенте.

Район территориясендә экологик иминлекне тәэмин итүнең төп ысулларының берсе – тезекләндерү елкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру.

Контроль эшчәнлек кысаларында хисап чорында административ комиссиянең 43 утырышы үткәрелде, аларда административ хокук бозулар турында 935 беркетмә каралды, салынган штрафлар суммасы 684 000 :

- Татарстан Республикасы КоАП 3.2 ст. буенча «Урам сәүдәсен оештыру тәртибен бозу» – 61 беркетмә;

- «Жирлекләр һәм шәһәр округлары территорияләрен тезекләндерү буенча муниципаль кагыйдәләрне, калдыклар белән эш итү буенча муниципаль кагыйдәләрне бозу» Татарстан Республикасы КоАПының 3.6 мaddәсе буенча – 781 беркетмә;

- «яшелләндерелгән территорияләрдә, балалар һәм спорт майданчыкларында, хайваннарны йөртү майданчыкларында, шулай ук йорт янындагы территорияләрдә урнашкан хужалык майданчыкларында транспорт чараларын урнаштыру» Татарстан Республикасы КоАП.3.17 ст. буенча – 93 беркетмә.

Әйләнә-тирә мохитне саклау елкәсендә өстенлекле юнәлешләр буларак 2023 елга түбәндөгеләр билгеләнде:

- калдыкларны селектив жыюны алга таба эшкәртүне үстерү;

- район территориясендә кыргый карьерларны рекультивацияләү;

- гамәлдәге бункер майданчыкларын модернизацияләү һәм киңәйтү;

- Бигаш урамында «Кенбатыш капкалар» микрорайонында исләрне бетерү максатыннан канализация коллекторларын реконструкцияләү буенча проект һәм тикшеренү эшләре башкару;

- «Яшел утыртмаларның торышы» критерие шәһәр индексын арттыру максатында авария хәлендәге агачларны, иске агач тепләрен кисеп климат зонасы буенча туры килә торган эре үлчәмле агачлар утырту;

- су объектларында еске чүп-чарны тоту ечен ятымәләр урнаштыру;

- рехсәтсез чүплекләрне бетерү;

- шәһәрне яшелләндерү;

- экологик-агарту чараларын үткәру.

АВЫЛ ХУЖАЛЫГЫ

Әлмәт муниципаль районы территориясендә төрле милек рәвешләрендәге 86 авыл хужалыгы товар житештерүчесе, 1 акционерлык жәмгыяте, 20 жаваплылыгы чиклэнгән жәмгыять, 65 крестьян (фермер) хужалыгы эшчәнлек алып бара. Районның чөчүлек майданнары 83 мең гектардан артык.

Барлык категорияләрдәге тулаем продукция күләме 2 млрд 129 млн сум тәшкил итә, шулардан:

- үсемлекчелек – 1 млрд 599 млн 705 мең сум;
- терлекчелек – 530 млн 113 мең сум.

Авил хужалыгында эшләүче хезмәткәрләрнең уртача хезмәт хакы 51022 сум тәшкил итә, бу узган елның шушы чорына караганда 20%ка артык.

2022 елда районның агросәнәгать комплексы тарафыннан 33,4 мең гектардан артык бөртекле һәм кузаклы культуралар, 16,5 мең га техник, 16,7 мең гектарда терлек азыгы чөчелде. 105,2 т ашлык суктырылган, уңыш 1 гектардан 31,3 ц тәшкил итә.

Югары уңыш жыеп алган хужалыкларның кайберләрен билгеләп үтәм:

- Н.Е. Токарликов ис. АЖ – 42 ц/га;
- «Союз-Агро «ЖЧЖ – 38,8 ц/га;
- «Кичүчат» ЖЧЖ – 31,7 ц/га;
- «Ярыш» ЖЧЖ – 31,5 ц/га;
- крестьян (фермер) хужалыкларыннан Рафиков Наил – 45 ц/га, Кашапов Азат – 38 ц/га, Гатин Дамир – 35 ц/га.

Мондый нәтижеләргә ирешү үсемлекчелеккә системалы караш һәм житештерүдә барлык технологик операцияләргә үтәүдән башка мөмкин түгел. Бу:

- кезге-кышкы явым-төшемнең продуктив дымлылыгын туплау максатларында туфракны сыйфатлы итеп һәм вакытында эшкөртү;
- минераль ашламалар керту;
- сыйфатлы һәм югары репродукцион орлыклар куллану (районда 2 орлык хужалыгы эшли («Ярыш» ЖЧЖендә 1 категорияле, Н.Е. Токарликов ис. АЖендә 2 категорияле);
- тамырдан тыш тукландырулар, яфрак буенча вегетация чорында уңыш формалаштыру;
- сидератлардан файдаланып, чөчүлекләрнең уңдырышлылыгын өчө туфракны известьлау юлы белән саклау;
- үстөрелгән ашлыкның үз вакытында жыелуы.

Комбайнчыларның һәм механизаторларның абруен күтөрү максатыннан, алдынгыларыбызны бүләкләү өчен район бюджетыннан финанс чаралары бүлөп бирелде.

2022 елда Татарстан Республикасы Авил хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы тарафыннан төрле юнәлешләр буенча, шул исәптән терлекчелек, үсемлекчелек һәм кооперацияне үстерү буенча 364,4 млн. сумнан артык күләмдә федераль һәм республика бюджетларыннан субсидияләр һәм грантлар жөлеп ителде, шул исәптән терлекчелек һәм үсемлекчелек юнәлешендә.

2023 елның 1 гыйнварына авил хужалыгы формироваииеләрендә һәм КФХларда 7007 баш эре мөгезле терлек асрала, шуларның 2112 савым сыерлары. Ел башыннан 14,6 мең тонна сөт, 892 тонна ит житештерелде. Бер сыердан 7009 кг сөт савып алынды, хужалыкларда эре мөгезле терлекләр санын 2021 елга карата 102% артып 129 башка жите.

Терлекләрне уңышлы кышлату өчен районда бер баш терлеккә 45,9 ц азык берәмлеге соя һәм коры азык әзерләнде.

Авил хужалыгы товар житештерүчеләре сөт юнәлешендәге сыерларның баш санын торгызу һәм арттыру эшен дөвам итә. 2022 елда хужалыклар Россия

Федерациясе тебәкләреннән (Токарликов, Первомайский) 377 баш югары продуктивлы таналар сатып алды.

Н.Е. Токарликов ис. АЖдә DAIRY COMP 305 көтү белән идарә итү программалары DTM Cloud ашату белән идарә итү программасы урнаштырылды.

Районда машина-трактор паркын яңарту эше бара. 2022 елда хужалыклар тарафыннан төрле маркадагы 50 берәмлектән артык авыл хужалыгы техникасы сатып алынды. «Союз-Агро» ЖЧЖ һәм Н.Е. Токарликов ис. АЖ Амазон DMC 9000 һәм Амазон Кондр 12 м, «Кичучат» ЖЧЖ МАЗ 650128 автомашинасы сатып алды «Татнефть» ГАЖ ярдәме белән «Росагролизинг» АЖ линиясе буенча 13 берәмлек К-742М маркалы энергия куәте көчле тракторлар сатып алынды, алар кышкы чорда промысел юлларын һәм нефть объектларын чистартуда катнашачаклар. Э.Н. Рафиков КФХында шулай ук «Росагролизинг» АЖ аша КЗС-812 ашлык жыю комбайны сатып алды.

Районда шулай ук «Авыл», «Авылны яңадан торгызу», «Новоникольский» авыл хужалыгы кооперативлары да эшчәнлек алып бара, алар авылда мәшгульлекне тәэмин итәләр. Булган кооперативлар буенча 2022 елда гомуми акчалата керем 125 млн сумнан артык тәшкил итте. 2023 елга «Авыл» кооперативында естәмә яшелчә саклагычын модернизацияләү исәбенә производство куәтләренәң 1200 тоннага артуын кетәбез.

Фермер Алексей Заикинның 2016 елгы уңышлы эшчәнлегенә мисалында. Марсель Абдуллин КФХ сет терлекчеләге өчен 200 башка исәпләнгән заманча терлекчелек комплексы сафка төзүне һәм 20 мең башка исәпләнгән кошчылык фермасы тезелешен планлаштыра. 2022 елда шулай ук Мавлонберди Хәмроев КФХ «Агростартап» программасы буенча сөтчелек юнөлешендә эре мөгезле терлекләр сатып алуға 3 млн. сумнан артык грант отты. Яшь һәм перспективалы фермерлар Р.М. Дәүләтов, С.С. Гафиятуллин, И.И. Борханов терлекчелек һәм үсемлекчелек өлкәсендә уңышлы эшчәнлек алып бара.

Тармакның 2023 елга бурычлары:

– авыл хужалыгы оешмалары киселешендә орлык материалын югары репродукцияләргә яңарту;

– терлекчелек өлкәсендә цифрлаштыруны Н.Е. Токарликов ис. АЖ үрнәгендә кертү, терлекчелек продукциясен житештерүне 5%ка арттыру;

– терлекчелек объектларын тезү һәм аларның баш санын арттыру буенча перспективалы авыл хужалыгы предприятиеләре белән тыгыз эш алып бару;

– орлык материалын яңарту, минераль ашламалар туплау һәм яфрак аша комплекслы ашламалар белән тукландыру исәбенә үсемлекчелек продукциясен житештерүне 10%ка арттыру;

– файдаланылмый торган авыл хужалыгы жирләрен әйләнешкә кертү буенча көчәйтелгән эш башкару (былтыр 19871,9 га файдаланылмый торган авыл хужалыгы жирләреннән 8127,3 га әйләнешкә кертелгән).

АВЫЛ ЖИРЛЕКЛӨРЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРЕН ҮСТЕРҮ

Безнең районның авыл территорияләрен үстерү дә игътибарсыз калмый – яшәү, мәгариф һәм ял итү өчен лаеклы шартлар тудырыла. Республика житәкчеләге ярдәмендә авыл территорияләрен алга таба социаль-икътисадый үстерүгә юнәлтелгән программалар гамәлгә куелуын дәвам итә.

Халыкка медицина-санитария ярдәмен модернизацияләү программасы кысаларында Яшьләр бистәсендә блок-модуль фельдшер-акушерлык пункты төзелде.

Юл-урам челтәрен норматив хәлгә китерү программасы кысаларында 10 жирлектә (Әлмәт, Борискино, Югары Мактама, Колшәрип, Урман-Кәләй, Яңа Кәшер, Түбән Мактама, Рус Акташы, Ямаш) вак ташлы ком катнашмасыннан 7 км юл тезелде.

Кичүчат һәм Кичү авылларында республика гранты акчаларына 3,5 млн сумлык асфальт-бетон өслекле юлларга ремонт ясалды. Агымдагы елда шулай ук гражданның үзара салым программасы буенча 8 торак пунктта 10 млн сумнан артык акча 2,5 км озынлыктагы вак таш юл тезелешенә юнәлтелде. 2023 елга 11 авыл жирлегендә (Ерсубай, Колшәрип, Селәй, Иске Суркино, Мәмәт, Ямаш, Рус Акташы, Урман-Кәләй, Югары Акташ, Миннебай һәм Югары Акташ) буенча 7 км юл төзү планлаштырыла.

Урам яктырту челтәрләрен торгызу кысаларында СИПта 19 км чыбыкны алыштыру, 327 яктырткыч урнаштыру һәм 13 торак пунктта урам яктырту белән идарә итү буенча 10 шкаф (Елхово, Колшәрип, Болтай, Камәнка, Байлар, Яңа Кәшер, Бикасаз, Ямаши, Рокашево, Яңа Нәдер, Бахчасарай, Полянка, Мәмәт) каралган. 2023 елда әлегә программа кысаларында 345 яктырткыч урнаштыру, 12 торак пунктта (Нагорное, Кичуй, Кузайкино, Рус Сәрәне, Кителга, Кәләй, Кәләй ст., Яңа Никольский, Яңа Нәдер, Чупай, Кулшәрип) урам яктырткычлары белән идарә итүнең 11 шкафы һәм бишенче чыбыкның монтажы планлаштырыла.

Гражданның үзара салымы акчасына районның 5 торак пункттында урамнарны яктыртуны норматив хәләткә китерү буенча 3 млн сумнан артык эшләр башкарылды.

Безнең районда 98 торак пункт бар, шуларның 76сында үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү оештырылган. 430 км суүткәргеч, 115 чыганак, шуларның 71 скважина, 44 каптаж чышмәләр. Суүткәргечләрнең 55% тан артыгы кулланылыш дәрәжәсен узган һәм искергән.

2022 елда үзара салым акчасына су белән тәэмин итү системаларын 14 млн сумнан артык күләмдә норматив хәлгә китерү эшләре башкарылган. Моннан тыш, «Татлизинг» ДУП республика компаниясе аша 2022 елда 520 мең сумлык материаллар сатып алынган, базар бәясе якинча 2,5 млн сум.

Республика ярдәме белән районыбызның 2 жирлегенә тракторлар алды (Васильевка һәм Миңлебай), 8 авыл жирлегендә хезмәт машиналары яңартылды (Яңа Чышмә, Иске Михайловка, Бута, Кичүчат, Кама-Исмәгыйль, Васильевка, Сиренькино, Иске Суркино).

Тәхәвәтдинов һәм Жәләев гаиләләре ярдәме белән Габдрахман авылында амбулатория төзелеше тәмамланды һәм туган якны өйрәнү музейе ачылды.

2021 елдан «Татнефть» ГАЖ социаль инвестицияләренә нәтижелелеген арттыру максатларында 4 өстенлекле юнәлеш: мәгариф, сәламәтлек саклау, территорияләренә үстерү һәм мәдәният. 2022 елда конкурс нәтижеләре буенча 15 жирлек МТЗ Беларус (чапкыч һәм арбалар) тракторлары өчен асылмалы жиһазлар сатып ала алды, Миңлебай станциясендә яңа тезелгән Мәдәният йорты территориясен тезекләндерү эшләре башкарылды. Моннан тыш, 9 жирлек «Территорияне үстерү» номинациясендә жиңүче булды. Алар 3 су башнясы, 16 км суүткәргеч торбалар һәм аларга комплектлау җайланмалары сатып алдылар. Беренчел нәтижеләр буенча, 2022 елның декабрендә узган 5 авыл жирлеге конкурсы «Территорияне үстерү» номинациясендә жиңү яулады һәм 2023 елда алар тарафыннан шулай ук су жыю башнялары һәм суүткәргеч торбалар сатып алу планлаштырыла. Моннан тыш, грант акчасына Ямаши авылында авыл мәдәният йортының түбә катламына капитал ремонт ясау планлаштырыла.

2021 елның 01 сентябрәннән «Инженерлык челтәрләре» муниципаль унитар предприятиесе башкарма комитеты карары белән 51 торак пунктка гарантия бирүче буларак билгеләнде. Халык белән исәп-хисап норматив яисә исәп-хисап сәчетчиги

буенча башкарыла. Агымдагы елда су белән тәэмин итүгә һәм кулланыла торган суны исәпкә алуға шартнамәләр тезү эше дәвам итәчәк.

Ел саен уздырыла торган традицион экологик икеайлык чорында, халык турыдан-туры катнашканда, жирлекләр территорияләрен һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларын санитар чистарту үткәрелде.

Авыл жирлекләре емәсендә 3500дән артык кеше катнашты, 115 берәмлек техника эшләде, 6649 капчык чүп-чар чыгарылды. «Чиста ярлар» акциясе кысаларында халык тарафыннан зур эш башкарылды- су объектлары һәм чишмәләр тирәсендә территорияләренә тезекләндерү һәм жыештыру оештырылды. Актив катнашкан һәркемгә рәхмәт белдерәбез.

2014 елдан гражданның үзара салым программасы гамәлгә ашырыла. Жыелган һәр сум акчага республика бюджеты өстәмә рәвештә тагын дүрт сум бүлеп бирә һәм жыелган акчалар жирлекләрдә төрле проектларны финанслауга жибәрелә. Әлеге программа авыл халкының гражданның активлыгын арттыруга юнәлтелгән һәм безнең жирлекләренә актуаль мәсьәләләрен хәл итү өчен мөмкинлекләр бирә.

Үзара салым программасы – уртак финанслау программасы булганлыктан, 2014 елдан башлап ел саен халык һәм республика бюджеты средстволарын исәпкә алып, без 25 дән 70 млн сумга кадәр үзләштерәбез. Әлеге программа гамәлдә булган вакытта Әлмәт районы 250 млн сумнан артык акча жәлеп ителде. Шунисын да билгеләп үтәргә кирәк: районның иң зур торак пунктлары – Түбән Мактама, Рус Акташы, Тихоновка авылларында жыеннар уңышлы уза. 2022 ел жыеннарында авылларны су белән тәэмин итү системаларын норматив хәлгә китерү мәсьәләләренә өстенлек бирелде. Жыеннарға традицион сораулар чыгарылды: юлларны ремонтлау һәм тезү, урамнарны яктырту, территорияләренә тезекләндерү.

Шәхси ярдәмче хужалыкларга ярдәм итү максатында сет терлекчеләге белән шегильләнүче шәхси ярдәмче хужалыкларга ярдәм итүнең республика программасы эшли. 2018 елдан әлеге программа кысаларында 18 мини-ферма төзелде (Кичү, Нагорный, Бишмунча, Илтән Бута, Кама-Исмәгыйль, Яңа Елань, Яңа Кәшер, Яңа Нәдер, Мәмәт, Селәй, Ямаши, Ямаш). Татарстан Республикасы бюджетыннан программада катнашучыларга 5 млн 400 мең сум акча түләнде. Районның шәхси ярдәмче хужалыклары өчен үзәкләштерелгән азык әзерләүне оештыру өчен 11 ПРФ-145 пресслап жыю агрегаты һәм КРП-302 Verkut 2 чапкычы сатып алуға субсидия бирелде. Печән чорында механизация отрядлары шәхси ярдәмче хужалыкларга булыша. 2022 елда 3134 рулон печән һәм 1436 рулон салам әзерләнде.

Агымдагы елда эшчәнлекнең өстенлекле юнәлешләре булып кала:

- авыл жирлекләрендә формалашмаган һәм файдаланылмый торган жирләренә һәм мелкәтне ачыклау, аларны әйләнешкә кертү;
- гражданның үзара салым акчаларын үз вакытында үзләштерү;
- авыл халкының эшлекле активлыгын арттыру һәм авылда кече хужалыкларны үстерү программаларында катнашучылар санын арттыру;
- су жыю скважиналарын лицензияләү буенча чаралар үткөрү, авыл халкын сыйфатлы эчәр су белән тәэмин итү, авыл жирлекләренең торак-коммуналь хужалык эшен оештыру, халыкны су белән тәэмин итү буенча шартнамәләр тезү.

СӨЛАМӨТЛЕК САКЛАУ

Районда 2052 бала туган. 2022 елда сабыллар үлеме күрсәткече 1000 туган балага 2,9 бала туры килә. Хезмәт яшендәге гражданның үлем очрагы кимү тенденциясе саклана. Соңгы 5 елда системалы эш нәтижәсендә безнең районда хезмәт яшәтәге халыкның үлүе 47,9%ка кимеде.

2022 елда, 2021 ел белән чагыштырганда, төп сәбәпләрдән үлүчеләр саны кимүнең уңай динамикасы билгеләнде, шул исәптән: кан әйләнеше системасы авыруларынан үлүчеләр саны 28,4% ка, миокард инфарктынан 41,8% ка, сулыш алу органнарыннан 31,2% ка, тышкы сәбәпләрдән 6,3% ка кимеде.

Учреждениеләренең алга киткән чөлтәре районның аерым үзенчәлегә булып тора, бу халыкка туган шәһәрәндә беренчел, махсуслаштырылган һәм югары технологияле медицина ярдәмен алырга мөмкинлек бирә.

2023 елның 1 гыйнварына 7 дәүләт автоном медицина учреждениесе, 7 Сәламәтлек саклау учреждениесе филиалы эшли. Беренчел медицина ярдәменә үтмеләгә 50 ФАП, 7 гомуми практика табибы һәм педиатр офиси, 6 табиб амбулаториясе һәм 2 участок хастаханәсе эше белән тәэмин ителә.

2022 елда «Татнефть» ААҖ һәм Әлмәт шәһәре медсанчастандә республика программасы кысаларында халыкка югары технологияле медицина ярдәме күрсәтү программасын гамәлгә ашыру дәвам итте:

Исеме	Күләме
аортокорон шунтировать итү операцияләре	172
йөрәк клапаннарын протезлау буенча операцияләр	66
Бентал-Де Боно операцияләре (ИК шартларында коронар артерияләрен реимплантацияләү белән кондуиттан кондуит булган клапанны алып чыгу)	7
коронар-ангиография	2810
коронар артерияләрен стентировкалау	1053
аорто-бот сөяген шунтирование операцияләре	13
умыртка баганасы – йоклык өлешен шунтировать итү	5
умыртка баганасы – бот сөягә өлешен шунтировать итү	49
каротид эндоартерэктомия операцияләре	73
аорталарны эндоваскуляр протезлау операцияләре (аортада стент-графт урнаштыру - EVAR)	5
Электромоторлар, шул исәптән:	149
дефибрилятор-кардиовертер	6
СРТ-жайланмалар	3
ян башы –бот сөягә өлешенә эндопротезлар кую	180
баш сөягә һәм баш миендә авырулар һәм жәрәхәтләр вакытында оператив катышу уздыру	115
умырткалыкның авырулары һәм жәрәхәтләре вакытында оператив катышу уздыру	255
ОКС программасы буенча пациентлар кабул итү	1325
экстрен коронарография үткәрелү	1228
коронар артерияләргә стентирование уздыру	736

«Мобильная поликлиника» проекты эшләвен дәвам итә. «Камаз» базасында мобиль комплекс теркәү һәм алты изоляцияләнган кабинет, заманча күчмә диагностика һәм лаборатория жиһазлары белән жиһазландырылган. Барлығы 2022 елда «Мобиль поликлиника» тарафыннан 10 663 авыл кешесен карады.

Халыкны профилактик тикшерүләр белән колачлау түбәндәгечә:

елкән яшьтәге халыкның профилактик тикшерүе	58 584
Балаларны профилактик карау	56 803
65 яшьтән елкәнрәк затларга профилактик тикшерүләр уздыру	14509

«Демография» милли проектын гамәлгә ашыру кысаларында узган елда 808 кеше «гериатрия» профиле буенча медицина ярдәме алды, шуларның 218 е – тәүлек бие эшли торган стационар шартларында. Авыл сәламәтлек саклау учреждениеләрен модернизацияләү дәвам итә, республика бюджеты акчасыннан Яшьләр бистәсендә 1 640,53 мең сумлык фельдшер-акушерлык пункты төзелешенә акча бүлеп бирелде.

Бүген цифрлы мәгълүмат-коммуникация технологияләрен куллануга нигезләнгән процесс кына нәтиҗәле булырга мөмкин. һәм медицина искәrmә түгел. Табибка читтән торып электрон язылу хезмәтеннән 464 507 кеше файдаланды, ә электрон терминал аша турыдан-туры учреждениедә 24 520 кеше язылды.

«Цифрлы ФАП» проекты кысаларында 27 телеконсультация үткәрелде. Быел авыл җирлекләрен әлеге хезмәт белән киңәйтү планлаштырыла.

Әлмәт муниципаль районында 2023 елның 1 январенә 569 табиб эшли (шуларның 17 табибы – авыл җирлегендә). Узган елда гына да эшкә 79 табиб кабул ителде, шулардан 18-е яшь белгеч. 7 табиб республика программасы буенча яңа йортларда фатир алды, 2 фатир муниципаль программа буенча бирелде.

2023 елга «Сәламәтлек саклау» өлкәсенә бурычлары:

– барлыкка килгән яман шеш авыруларынан үлчеләр санын 100 мең кешегә 185 очракка кадәр, кан әйләнеше системасы авыруларынан – 100 мең кешегә 450 очракка кадәр киметү. Бу тулаем алганда 2030 елга халык өлеменә барлык сәбәпләреннән 1000 кешегә 11,5 очракка кадәр киметүгә һәм гомер

– районга белгечләрне җәлеп итү;

– укуының иң яңа методикаларын кулланып, белгечләрнең квалификациясен күтөрү;

– сабыйлар өлеменә кимүенә ирешү – һәр туган 1000 кешегә 3,9 очракка кадәр

– яңа туган сабыйларны тумыштан һәм (яисә) нәселдәнлек авыруларына массакуләм тикшерү (36 нозологияне колачлаган киңәйтелгән неонаталь скрининг) 2023 елда киңәйтелгән неонаталь скринингны 80% ка, 2024 елдан туган балаларның кимендә 95% ын колачлау.

– медицина жиһазлары һәм инвентарьлар алып, Акташ участок хастаханәсенә капитал ремонт ясау («Татнефть» ГАЖ грантлары);

– азык-төлек блогын, кер юу бүлмәсен ремонтлау, шулай ук «РКПД» филиалы-«Әлмәт туберкулезга каршы диспансерында» («Татнефть» ГАЖ грантлары) диагностик жиһазлар белән тәмин итү;

– Әлмәт суд-медицина бүлеген капитал ремонтлау («Татнефть» ГАЖ грантлары);

– Әлмәт район үзәк хастаханәсе территориясендә икеләтә билгеләнештәге йогышлы бокслар белән махсуслаштырылган кабул итү-диагностика бүлеге бинасын төзү;

– түбәне ремонтлау, фасадны тышлау һәм жылыту, клиник-диагностика лабораториясен ремонтлау.

ХАЛЫКНЫ СОЦИАЛЬ ЯКЛАУ

Хисап чорында социаль ярдәм чаралары белән районның 61 меңнән артык кешесенә күрсәтелде: Беек Ватан сугышы ветераннары, хезмәт ветераннары, хәрби хәрәкәтләр ветераннары, реабилитацияләнгән гражданныр, инвалидлар, гадәттән

тыш хәлләр фажигасен бетерү эшендә катнашучылар, ятим балалар, күп балалы, авыр тормыш хәлендә калган гаиләләр. Аларга 900 млн сумнан артык ярдәм күрсәтелде.

Районда 9 меңнән артык инвалид яши, шуларның 799-ы инвалид балалар, 1 меңнән артыгы балачактан инвалидлар исемлегендә. Хисап елы дәвамында 981 өлкән һәм 151 инвалид балага тернәкләндерү үзәкләренә, 217 кешегә социаль-тернәкләндерү бүлекләренә юлламалар бирелде.

Социаль яклау идарәсе аша 2 мең 169 күп балалы гаилә, 16000дән артык балигь булмаган балалар тәрбияләүче гаилә терле социаль ярдәм чаралары ала. Бу гаиләләргә ярдәм итү ечен ел дәвамында 567 млн сум күләмендә акча жиберелде.

Социаль контракт тезү юлы белән 306 гаиләгә 27,8 млн. сумлык ярдәм күрсәтелде. Үткәрелгән эш нәтижәсендә 122 кеше үз-үзенә хезмәт күрсәтүче һәм шәхси эшмәкәрләр буларак теркәлдә, 169 кеше эшкә урнаштырылды, 5 кеше шәхси ярдәмче хужалык белән шөгыльләнде, 10 гаиләгә авыр тормыш хәлен жиңәргә ярдәм күрсәтелде.

2022 елда 83 пенсионер һәм дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең 45 хезмәткәре шифаханә-курорт дәвалануына ташламалы юлламалар алды.

Гаиләгә һәм балаларга социаль ярдәм күрсәтү бүлегенең «Опека» халыкка социаль ярдәм күрсәтү системасы балалар күзәтчелеге булмау сәбәпләрен, балаларны дәүләти тәэмин итүгә илтүче сәбәпләрне билгеләү, ата-аналар белән профилактик эш алып бару, амораль яшәү рәвеше алып баручы ата-аналар белән профилактик эш кризислы хәлдә булган балаларга һәм ата-аналарга социаль ярдәмнең терле терләрен куллану буенча комплекслы чаралар күрергә мөмкинлек бирә.

Социаль яклауның территориаль органы базасында социаль куркыныч хәлдәге гаиләләргә һәм балаларга ведомствоара социаль патрон бирүне оештыру максатында Әлмәт муниципаль районында муниципаль социаль-тернәкләндерү консилиумы (МСРК) эшли.

2022 елда консилиумның 42 утырышы үткәрелде, анда 2021 балигь булмаган бала тәрбияләүче 998 гаилә каралды, 69 гаилә ведомствоара патронатка куелды.

2022 ел ахырына ведомствоара патронатта 132 гаилә тора, аларда 266 балигь булмаган бала тәрбияләнә.

Балалар һәм яшүсмерләр ечен социаль приютларда 2022 елның декабрәнә социаль куркыныч хәлдә булган 33 гаиләдән 47 балигь булмаган бала тәрбияләнә. законлы вәкиленең шәхси гаризасы һәм ПДН актлары нигезендә балаларны туган гаиләләренә кайтаруга юнәлдерелгән тернәкләндерү эше алып барыла. Бу форма ата-ана-балалар менәсәбәтләрен сакларга мөмкинлек бирә.

«Опека» халыкка социаль хезмәт күрсәтү өлкәсендә XI Бетенроссия һенәри осталык конкурсында гаиләгә һәм балаларга социаль ярдәм күрсәтү бүлегенең социаль эш буенча белгече Дьяченко Кристина Юрьевна жиңү яулады. Ул «Авыр тормыш хәлендә калган балалы гаиләләргә комплекслы ярдәмнең иң яхшы практикасы» номинациясендә 2 урынны алды.

«Опека» социаль хезмәт күрсәтү үзегенең өйгә социаль хезмәт күрсәтү бүлегендә 893 өлкән яшьтәге кеше һәм инвалид исәпләнә. Ел дәвамында 1098 кешегә хезмәт күрсәтелде. Озаклап тәрбия бирү системасы кысаларында 449 өлкән кешегә һәм инвалидка 148 социаль хезмәткәр хезмәт күрсәтә.

Россия Федерациясе Президентының «2024 елга кадәр чорга Россия Федерациясе үсешенең милли максатлары һәм стратегик бурычлары турында» 2018 елның 07 маендагы 204 номерлы Указын, «Милли проектның «Өлкән буын» – «Демография» федераль проектын гамәлгә ашыру максатларында авыл жирендә яшәүче 65 яшьтән өлкәнрәк затларны диспансеризация үткәрү өчен медицина оешмаларына, шул исәптән халыкның үлем структурасына өлеш кертүче социаль

әһәмияткә ия булмаган аерым авыруларны ачыклау ечен скрининглар уздыру ечен тикшерүләр гамәлгә ашырылды. 2022 елда 1983 кеше тикшерү узды, бу (планлы күрсәткечләренең 108% тәшкил итә.

Комплекслы үзәктә елкән яшьтәге гражданныр һәм инвалидлар өчен «Тернәкләндерү һәм карау мәктәбе» стационар-алмаштыручы технологиясе оештырылды һәм эшли. Әлеге технология мөстәкыйль хәрәкәт итүдә кыенлыклар кичерүче аз хәрәкәтле гражданнырны ейдә тәрбияләү белән шегильләнүче белгечләрне, аларның туганнырын һәм затларны тернәкләндерү һәм гомуми тәрбияләү күнекмәләренә ейрәтүгә юнәлтелгән. 2022 елда мәктәптә 257 дәрес үткәрелде. Курсларны өлкән яшьтәге гражданнырны һәм инвалидларны караучы 87 кеше, шулай ук 137 социаль хезмәткәр узды.

Сәламәтлек торышы буенча үз тормыш ихтыяжларын мөстәкыйль рәвештә канәгатләндерә алмаган һәм даими рәвештә чит тәрбиягә мохтаж гражданнырга ей шартларында яшәү мөмкинлеге бирү, шулай ук авыр һәм озак авырый торган гаиләләргә ярдәм күрсәтү максатыннан районда «Өйдә хезмәт күрсәтү» социаль хезмәте оештырылды. 2022 елда «Содействие» оешмасы аша 45 кешегә хезмәт күрсәтелде.

Социаль хезмәт күрсәтү «Ветеран» тернәкләндерү һәм инвалидларны сәламәтләндерү үзәгендә 54 кеше эшли. Үзәкнең төп максаты – социаль хезмәтләрдән файдаланучылар өчен һәркем файдалана алырлык һәм үз вакытында, квалификацияле ярдәм күрсәтүне тәэмин итү.

Социаль хезмәт күрсәтүнең 3 төре каралган: ярымстационар форма – 55 урынга, стационар форма – 45 урынга һәм кендез килеп дөвалану – 15 урынга.

2022 елда хезмәт күрсәтүчеләр саны 1193 кеше тәшкил итте, шуларның 658-е стационарда – 535. Социаль хезмәтләрне алучыларга, керемгә карап, хезмәтләр күрсәтелде – 886 өлешчә түләп, 307 бушлай. Күрсәтелгән хезмәтләр күләме, 2021 ел белән чагыштырганда, 17,7% ка артты.

2023 елга өстенлекле бурычлар:

- социаль ярдәм чараларын үз вакытында һәм сыйфатлы күрсәтүне тәэмин итү;
- социаль контрактлар кысаларында гражданнырны социаль адаптацияләү программаларын гамәлгә ашыру аша ярлылык дәрәжәсен киметүне тәэмин итү;
- инвалидларны, инвалид балаларны комплекслы реабилитацияләү. Социаль хезмәт күрсәтү оешмаларында тернәкләндерү һәм реабилитацияләү хезмәтләре белән колачлау: инвалид балаларны – 84%тан 89%ка кадәр, инвалидларны – 80%тан 85%ка кадәр;
- Әлмәт муниципаль районында инвалидлар жәмгыятьләре эшчәнлеген гамәлгә ашыруда ярдәм итү;
- медицина оешмаларына авыл жирендә яшәүче 65 яшьтән өлкәнрәк гражданнырны профилактик тикшерүләргә һәм диспансеризациягә илтеп житкөрүне тәэмин итү;
- авыр тормыш хәлендә калган, социаль приютлардан чыга торган 90%ы балалар ечен гаиләне саклап калу.

ӘЛМӘТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ВЕТЕРАННАР СОВЕТЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ

2022 елда ветераннар Советының елкән буын өчен «Активное долголетие» («Актив озын гомер») икенче Бетенроссия конкурсында жиңүе чираттагы казаныш булды.

Шунысы куанычлы, «Молоды душой» («Яшь күңелләләр») патриотик тәрбия проекты Бетенроссия конкурсы финалына керде.

Ветераннар Советы гражданлык жәмгыятен үстөрүгә юнәлдерелгән Татарстан Республикасының «Горев-гадәтләр бәйләнеше» проекты кысаларында 295 мең сумлык Грант алды.

Пенсионерларга социаль ярдәм күрсәтү буенча ОМК – партнерлык хәйрия проекты тормышка ашырылды-яшәү минимумынан түбәнрәк керемле 150 мең сумлык Көмеш волонтерлар тарафыннан 125 пенсионер өчен азык-төлек жыелмалары булдырылды һәм тапшырылды.

«Молоды душой» («Яшь күңеллеләр») федераль программасы буенча «Мирас» СК базасындагы Кызыл Хачның республика бүлеге тарафыннан «Актив озын гомер» мәктәбе ачылды, пенсионерларның тренажер залына, йөзү бассейнына, сулыш һәм буыннан ечен гимнастика дәресләренә, психологка йөрү, беренче ярдәм күрсәтергә өйрәтү мөмкинлеге бар, спорт биюләре буенча дәресләр секциясе ачылды.

Беек Ватан сугышы һәм тыл хезмәтчәннәре, локаль сугышларда катнашучылар, район үсешенә зур өлеш керткән лаеклы ветераннар турында мәгълүматлар базасы ел саен тулыландырыла. Социаль проектларга финанс ярдәме акчаларына авыл клубларында һәм мәктәпләрендә тыл хезмәтчәннәре исемнәре белән 50 истәлекле мемориаль планшет эзерләнде һәм урнаштырылды. Үткән хисап чорында 50 тыл хезмәтчәне һәм Беек Ватан сугышының 7 ветераны турында мәгълүматлары жыелды. Өстәмә рәвештә 4 ветеранның исеме Татарстан нефтенә 60 еллыгы исемендәге шәһәр паркының «Мәңгелек ут» мемориаль комплексы мәрмәр плитәсендә урнаштыруга юнәлтелде.

«Ветеран» эзләү отряды эше активлашты. Ветераннар Советы отрядның Волгоград өлкәсенә экспедициясен финанслады. Экспедиция нәтижәләре буенча Әлмәт шәһәренә барлык эзләү отрядлары Урман-Көләй авыл җирлегендә «Беек халык хәтерә» музей экспозицияләре булдырылды. Урсала микрорайоны махсус урта белем бирү мәктәбендә музей экспозициясе булдыру буенча эшләр алып барыла.

Ветераннар Советы бинасында Беек Ватан сугышы ветераны, шәһәрнең Мактаулы гражданы, ветераннар Советын 16 ел җитәкләгән В.Ф.Хуҗиәхмәтовка мемориаль такта ачылды.

Ветераннар Советы Донецк халык республикасы һәм Луганск халык республикасында махсус хәрби операциядә катнашучыларына ярдәм йөзеннән зур эш башкара. «Без бергә» акциясе кысаларында Донецк халык республикасы һәм Луганск халык республикасы хәрбиләре һәм халкы өчен азык-төлек, киём-салым, махсус җиһазлар җыйды. Укучылар һәм пенсионерлар безнең солдатларга ярдәм йөзеннән хатлар җибәрә, оекбашлар, перчаткалар бәйләүне, маскировка челтәрләре эзерләүне оештырды. Әйберләр үзекләштерелгән рәвештә «Бердәм Россия» партиясе һәм Әлмәт шәһәрендәге гуманитар ярдәм штабына җибәрелә.

«Җиңү волонтерлары», «көмеш волонтерлар» ветераннар Советы белән берлектә Беек Ватан сугышы ветераннарын, тыл хезмәтчәннәрен, тол хатыннары, Чернобыль АЭСында зыян күргән, районның атказанган гражданнына, сәяси репрессияләрдән зыян күргән тоткыннарга, мөмкинлекләре чикләнгән затларга, ветераннар хәрәкәте активистларына юбилей даталары, бәйрәмнәре уңаеннан бүләкләр тапшыра. 2022 елда 3 меңнән артык бүләк тапшырылды.

Спортның түбәндәге төрләре шахмат, шашка, биллиард, йөзү, теннис, ДАРТС, ату, шәһәрчәкләр, скандинавия йөреше, волейбол, мини футбол, велоқросс төрләре буенча ӘМРнең «Өченче яшь» XII Спартакиадасы уздырылды, анда 20дән артык команда катнашты. «Шәһәр спорты» ФОКгы булдырылды. Шәһәр паркы территориясендәге тренировкалар һәм шәһәр ярышлары өчен майданчык җиһазландырылды.

Ветераннар арасында «Балкыш-Сияние» VII Республика үзешчән башкаручылар фестивалендә катнашу агымдагы елда мөһим вакыйга булды. Сайлап

алу турында 1500дән артык кеше катнашты, зона этабында Әлмәт командасы лауреат булды һәм республика башкаласында гала-концертта чыгыш ясады. Хәйриячеләр Тәхәветдинов Шәфәгать Фәхразый улы һәм Комаров Фоат Фәһим улы финанс ярдәме белән 6 ветеран коллективына сәхнә костюмнары тектерелде.

Авыл жирлекләре ветераннар оешмалары гаризалары буенча Татарстанның истәлекле урыннарына 19 сәфәр оештырылды. «Әлмәт» ижтимагый үзәгендә 600 дән артык пенсионер булды.

МӘГАРИФ

Районның мәгариф системасы эшчәнлегенә 2022 елда баланың мотивлаштырылган шәхесен үстерүгә, аларга килчәктә гомуммәдәни һәм һөнәри үсеш ечен кирәкле белем алуга юнәлдерелгән иде.

Районда 12590 бала йери торган 91 балалар бакчасы бар. ШББУ «Татнефть – мәктәп» һәм ШББУ «23 нче «Менеджер» урта мәктәбе – хосусый оешмаларында 14 мәктәпкәчә төркем (270 бала) эшли.

«Демография» милли проекты кысаларында Урсала микрорайонында 140 урынлы «Су анасы»/«Русалочка» яңа балалар бакчасы ачылды. Аз комплектлы өлкән яшьтәге төркемнәргә берләштерү исәбеннән, 1 яшьтән 3 яшькә кадәрге балалар ечен 1564 урын булдырылды.

2022 елда мәктәпкәчә белем алуны колачлау артты һәм райондагы барлык балаларның 1–7 яшьтән 77,1%ы (2021 елда – 71,8%), балалар бакчасына йерү мөмкинлегенә 100% тәшкит итте (2020 елда – 91,3%).

Күрү сәләте, ишетү, интеллект, таяну-хәрәкәт аппараты, сөйләм бозылган балалар ечен өстәмә 960 кешелек төркемнәр ачылды.

Мәктәпкәчә учреждениеләрдә «Инженерика», «STEM-белем», «Ф.Фребель дидактик системасы» инновацион белем бирү проектлары актив гамәлгә ашырыла. Мәгариф идарәсенә һәм «Татнефть» ГАҖ уртак проекты кысаларында «Диалог», «Балалар турында» («ПРО-детей»), «Мария Монтессори программасы» дигән авторлык программалары гамәлгә кертелде, үсеш алу тирәлегендә агач конструкторлар һәм заманча спорт комплекслары киң кулланыла. 2022 елда Әлмәт балалар бакчалары педагоглары Татарстанның кенъяк-көнчыгышында «Татнефть һәм балачак. Килчәк белән диалог» төбәк проекты кысаларында уңай тәҗрибә таратты.

Полилингваль белем бирү эше кысаларында 38 балалар бакчасында балаларны инглиз теленә өйрәтү түгәрәкләре алып барыла. 14 балалар бакчасында инглиз телле мохитендә төркемнәр эшли, анда укыту еч телдә – татар, рус һәм инглиз телләрендә алып барыла.

«Эко-мәктәп/Яшел флаг» халыкара программасын гамәлгә кертү мәктәпкәчә яшьтәге балаларда һәм аларның ата-аналарында экологик аң формалаштыруга юнәлтелгән. 36 нчы «Тылсымлы сарай» балалар бакчасы Әлмәт, Бегелмә, Сарман районнары бакчалары арасында экологик белем бирүнең мөгълүмати-методик үзәге булып тора. XI Бетенроссия педагогик идеяләр фестивалендә 36 нчы номерлы балалар бакчасында узды, анда Әлмәт педагоглары экологик белем бирүнең уңышлы тәҗрибәләре белән уртаклаштылар.

Сыйфатлы эш үзенең нәтиҗәләрен бирә. 2022 ел нәтиҗәләре буенча 22 балалар бакчасы Бетенроссия һәм Республика грантлары һәм конкурслары жиңүчеләре булды (2021 елда – 19). «Үрнәк балалар бакчасы 2021–2022» Бетенроссия смотр-конкурсында жиңүчеләр – 2, 6, 46, 51, 53, 57, 63 нче балалар бакчалары, Рус Акташының 1 нче «Төймәкәй» («Дюймовочка») балалар бакчасы «Россиянең иң яхшы балалар бакчалары – 2021–2022» Бетенроссия смотр-

конкурсында жиңүче – 62 нче балалар бакчасы, «Россиянең иң яхшы балалар бакчалары – 2022» Бөтенроссия смотр-конкурсында жиңүче – 8, 28 балалар бакчалары, Рус Акташының «Воробушек» балалар бакчасы. «Россия династияләре» XIII Төбәкара ижади һәм проект эшләре конкурсында жиңүчеләр – 33, 35, 45, 51 нче балалар бакчалары. «Ел тәрбиячесе – 2022» Республика конкурсында «Мәктәпкәчә белем бирүдә цифрлы технологияләр» номинациясендә 57 нче балалар бакчасының татар телен ейрәтү буенча тәрбияче Шириазданова Лениза Рөстәм кызы жиңүче булды.

Районда 64 мәктәп эшли (27931 бала белән), шуларның 54 гомуми белем бирү муниципаль (11 төп, 43 урта), 3 сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган балалар өчен мәктәп, 1 – шифаханә, 2– кичке, 4 – хосусый. 19 база мәктәбенә 2000 нән артык баланы 28 мәктәп автобусы белән йөртү каралган. Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов ярдәме белән 2022 елда 5 яңа автобус бирелде.

Мәгариф учреждениеләрен капитал ремонтлау федераль һәм республика программалары кысаларында 2022 елда 15 муниципаль мәктәп ремонтланган: 1, 3, 10, 12, 17, 18 нче мәктәпләр, 1 нче лицей, 2 нче лицей, Колшәрип, Миңлебай, Мәмәт. Кәләй, Иске Михайловка, Урсала, Кичү мәктәпләренә 605 млн сум тотылды, 2 дәүләт мәктәбе: 120 млн сумга Рус-Акташ коррекцион һәм Яңа Кәшер шифаханә мәктәпләре тезекләндерелде.

Республика программасы кысаларында 12 азык-төлек блогы: 3, 12, 13, 20 нче мәктәп ашханәләре, 5нче гимназия, Түбән Мактама 2 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе, Колшәрип, Иске Михайловка, Югары Мактама, Ямаш урта гомуми белем бирү мәктәбе, Кичүчат, Габдрахман урта мәктәпләрендә 57 млн сумга ремонтланды.

«Татнефть» компаниясе ярдәме белән 7 мәктәптә: 5, 10, 11, 12, 20 нче мәктәпләрдә, Түбән Мактама 2 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе, Габдрахман мәктәпләрендә гомуми 72 млн. сумга капитал ремонт үткөрелде.

Капитал ремонт кысаларында бюджеттан барлыгы 857 млн сумнан артык акча бүленде.

3 авыл мәктәбендә (Колшәрип, Миңлебай, Түбән Мактама 2 нче урта гомуми белем бирү мәктәбендә) Федераль программа кысаларында «Үсеш ноктасы» – табигый-фәнни белем үзәкләре ачылды. Гомуми финанслау 3 300 000 сум.

«Цифрлы белем бирү мохите» федераль проекты хисабына компьютерлар, программа белән тәэмин итү һәм тәкъдим итү жайланмалары белән Р. Фәхретдин исемдәге 1 нче гимназия, 21 нче мәктәп – «Бир бишне» белем бирү үзәгенә 3 970 000 сумлык жиһазлар алынды.

«2022 уку елында «Татнефть» ГАЖ Грантлары конкурсында 10, 11, 20 нче номерлы мәктәпләр, Яңа Кәшер, Түбән Мактама 2 нче номерлы мәктәбе, «Нур» мәктәбе, балалар йорты жиңеп чыкты, гомуми суммасы 50 млн артык. Инклюзив белем бирүне үстерүгә «Игелек энергиясе» грантларын 21 нче мәктәп – «Бир бишне» белем бирү үзәге һәм Түбән Мактама 2 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе технология кабинетын жиһазлау өчен гомуми суммасы 2 млн. сумнан артык.

«Адымнар» полилингваль гимназиясе – мәктәп программасы кысаларында триатлон буенча спорт эзерлеген тормышка ашырган Россиядәге беренче мәктәп Дәрәсләрендә гимназиядә укучы барлык балалар да 100% катнаша (866 кеше).

Инженерлык лицееда, цифрлаштыру елы кысаларында, 300 дән артык кеше катнашындагы Almet Digital Art муниципаль фестивале узды. Юлламада «Сабантуй фәлсәфәсе» укучылар 22 стильле дизайнер композициясе һәм кызыклы сюжетлар белән анимацион роликлар булдырдылар. Цифрлы картиналар Сабантуй сәүдәгәрләренә һәм афишаларының нигезе булып тора. Инженерлык-техник ижад робототехника өлкәсендә модельләр белән тәкъдим ителде. Цифрлы сәнгать өлкәсендәге проектлар күргәзмәсендә 50 дән артык экспонат: арт-объектлар, цифрлы

рәсем һәм мәктәп укучылары тарафыннан булдырылган электрон музыкаль композицияләр. Almet Digital Art цифрлы карарлар эшләү буенча республика – «Tatar Nask» Хакатоны конкурсы белән тәмамланды. 7–11 сыйныф укучылары һәм урта һөнәри белем бирү һәм югары уку йортларының 1–2 курс студентлары, командага берләшеп, бердәм рәвештә биремнәрне һәм үз эшләнмәләрен тәкъдим иттеләр. Рус Акташы мәктәбе жиңүчесе цифрлы үсеш министрлыгы тарафыннан бирелгән Кыргыз балалар лагерена путевка белән бүләкләнде.

14 яшьтән елкәнрәк булган 415 мәктәп укучысы «Иннополис университеты» югары белем автоном коммерцияле булмаган оешмасында программалаштыру буенча сынау проекты кысаларында белем алды.

Укучылар командасы «Артек» МДБМУ ФДБМУендә «Арт-Успех» Бетенроссия креатив олимпиадасы финалында катнашты. «Сәнгать» юнәлеше буенча Бетенроссия креатив олимпиадасының жюри әгъзалары сыйфатында Әлмәтнең балаларга естәмә белем бирү учреждениеләреннән (балалар-яшүсмерләр ижаты үзәге, Кванториум, Әлмәт-интерактив үзәге) 12 педагог чыгыш ясады.

2022 елда Пушкин карталарын 11 256 мәктәп укучылары һәм студентлары кулланды, театрларга, күргәзмәләргә, концертларга баруга алар тарафыннан 27 млн сумнан артык акча сарыф ителде.

Мәгариф сыйфатын баяләү системасын үстерү региональ белем бирү сәясәтенең өстенлекле юнәлеше. Шуңа күрә вакытта 11 сыйныфны тәмамлаучыларның дәүләт йомгаклау аттестациясе мәктәп укучыларының белем алу казанышларын тышкы баяләүнең состав елеше булып тора. БДИ – 2022 – агымдагы елның 11 нче сыйныф укучыларының 953 чыгарылыш сыйныф укучысы (2021 елда – 953, 2020 елда – 1023 кеше). Районда БДИның уртача баллы Россиядәге уртача күрсәткечләрдән шактый югары. Узган ел белән чагыштырганда район эчендәгә нәтижеләр табигый-фәнни һәм математик юнәлештәгә 6 предметтан (математика, физика, химия, информатика, биология, жәмгыять белеме) яхшырды. 9 предмет буенча (рус теле, математика, физика, химия, информатика, биология, география, жәмгыять белеме, әдәбият) Әлмәт районы чыгарылыш укучыларының нәтижеләре республика уртача күрсәткечләреннән югарырак (2021 елда 7 фән буенча Әлмәт районы чыгарылыш укучыларының нәтижеләре республика уртача күрсәткечләреннән югарырак). Химия һәм математика буенча югары баллы нәтижеләр саны артты – бу 5 ел эчендә иң яхшы нәтижеләр.

БДИ йомгаклары буенча чыгарылыш сыйныф укучыларының 15 эше 100 баллга баяләнган (2021 ел – 12), шуңа күрә рус теле буенча – 6, әдәбият буенча – 2, жәмгыять белеме буенча – 2, физика буенча – 1, инглиз теле буенча – 2, информатика буенча – 2.

Районда 63 балалар бакчасы татар һәм рус-татар телләрендә белем һәм тәрбия ала, 64,3% балалар татар телендә белем һәм тәрбия ала; 2 бакча – чуваш, 1 (Югары Акташ бакчасы) – мордва этномәдәни компонентлы. Туган телдә белем һәм тәрбия бирүче мәктәпләр чөпчөк килештә: Татарстан Республикасы Президенты Рәстәм Нургали улы Миңнеханов ярдәме белән 1224 урынга «Адымнар» полилингваль гимназиясе ачылды. Барлыгы туган (татар) теле булган 15 мәктәп (12 мәктәп, 3 филиал), белем бирү эчтәлегенең чуваш компоненты булган 5 мәктәп, белем бирү эчтәлегенең мордва компоненты булган 1 мәктәп. Мәктәпләрдә туган (татар) телендә уку һәм тәрбия алу 4,95% ка артты һәм 34,94% тәшкил итә (уку 18,41%, туган (татар) телдә тәрбия – 16,53%).

Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерүгә юнәлдерелгән проектларны (51, 53, 62 нче балалар бакчалары, 25 нче мәктәп, Елховой) тормышка ашыруга 2,5 млн сумлык грантлар жәлеп ителде.

Төрле номинацияләрдә һөнәри осталык буенча республика конкурсында 4 педагог (10 мәктәптән 2 педагог, 25 мәктәп, «Кванториум») катнашты. 21 нче

мәктәпнең тәрбия эшләрә буенча директор урынбасары И.Р. Беляева «Тәрбия өлкәсендә иң яхшы житәкче» номинациясендә Республика һенәри осталык конкурсында (2 нче урын) призер булды.

Тәҗрибә уртаклашу, психологик ярдәм өлкәсендә фәнни белемнәрне һәм практик эшләнмәләрне популярлаштыру максатында «Инженерлык лицее» базасында #Бәхетле Әлмәт муниципаль проектының гамәлгә ашыру кысаларында узган «Психологларның иң яхшы практикалары» республика Форумы булды. Форумның гамәли өлешендә катнашучылар мастер-классларда булдылар, 33 педагог-психолог күрсәткән 25 иң яхшы тәҗрибә, спортта, иҗатта, мәгарифтә, психологиядә иң яхшы 40 практик өйрәнелде.

Укучыларның сәнгать чаралары белән танып-белү эшчәнлеген активлаштыру, балаларның эчке дөньясының рухи-әхлакый халәтен гармонияләштерү максатында 3 гомуми белем бирү учреждениесендә: 7 нче, 21 нче, 24 нче урта гомуми белем бирү мәктәпләрендә «Арт-педагогика» пилот проекты эшли башлады. Пилот мәктәпләр педагоглары һәм педагог-психологлар «Арт-педагогика» юнәлешә буенча укулар узды. Проектны гамәлгә ашыру дәрестән тыш эшчәнлектә каралган.

2022 елда балалар яшүсмерләр иҗаты үзәге 220 бүләк белән (2021–195) җиңүләр санын тулыландырды: халыкара җиңүләр – 42, Бөтенроссия – 59, республика дәрәжәсендә – 119. Үзәк Әлмәт мәктәп театрларын берләштерде һәм «Мәктәп театрлары» проектының кураторы булды.

«Әлмәт жыелма командасы» 1/3 финалда Мәскәү КВН балалар лигасы сәхнәләрендә янәдән балкыды.

Яшь техниклар станциясендә тәрбияләнүчеләр узган елда 390 призлы урын яулады (2021 елны – 372), шуларның 170 республика, Бөтенроссия һәм халыкара дәрәжәләрендә.

Кванторианнар бәйгеләрдә һәм чемпионатларда барлык дәрәжәдәге урыннарны алдылар – 182 призлы урын (2021 елда – 166), шулардан муниципаль дәрәжәдә – 46, республика – 71, региональ – 17, бөтенроссия – 33, халыкара – 15. 2018 елдан «Кванториум» балалар технопарки базасында прототиплаштыру буенча «Инженерлык идеяләренең очышы» Бөтенроссия бәйгесә үткәрелә. 2022 елда сайлап алу этабына бетен Россиядән 2000 нән артык бала катнашты, финалга Петрозаводск, Түбән Тагил, Уфа, Ижевск, Санкт-Петербург, Севастополь, Первоуральск, Мәскәү, Ярославль, Владимир, Кенъяк-Сахалин, Тольятти, Түбән Кама кебек шәһәрләрдән 190 кеше керде. Кванторианнар Галләмов К., Галимова Л. сусаклагычны тезекләндерү проекты белән конкурс призерлары булдылар.

Балаларга өстәмә белем бирү районда 78,8% (2021 елда – 76,9%), балалар хәрәкәтә белән – 67,1% (2021 елда – 65,5%), яшь армия хәрәкәтә белән – 4,6% (2021 елда – 4,3%) колачлый.

2019 елдан башлап гомуми белем бирү учреждениеләрендә #Бәхетле Әлмәт муниципаль проекты кысаларында «Мәктәп – ачык кунакханә» проекты тормышка ашырыла. Мәктәп киңлекләре балалар ял итә, иҗат белән шегыйльләнә, уйный алсын ечен эшләнгән. Каникуллар вакытында мәктәп «мәктәп яны лагере» режимында эшли: ачык майданчыкларда рәсем ясау, киригами, аппликацияләрдә гадәти булмаган техника кулланып, мастер – класслар үткәрелә. Спорт ярышлары, квестлар спорт залларында, китапханәләрдә, мәктәп музейларында, әдәби кунак бүлмәләрендә үткәрелә, гуманитар, табигый-фәнни, физика-математика, цифрлы юнәлештә (9–11 сыйныф укучылары) профильле сменалар эшли.

Бүгенге көндә 25 мәктәптә 5–11 сыйныф укучылары ечен «Һава мәктәбе» заманча пластик театр проекты гамәлгә ашырыла. Бу проект 6200 кешене колачлый «Һава мәктәбе» балаларны эмоциональ халәтне тигезләргә өйрәтә. Балалар һәм педагоглар арасында уңай атмосфера булдыру өчен барлык мәктәпләрдә дә иң яхшы сәламләү практикасы кертелде.

13 мектептә һөнәри юнәлеш бирү эшенә, гаилә белән мектепләрнең үзара хезмәттәшлегенә, уңай психозмоциональ атмосфера булдыруга, балалар ижатын популярлаштыруга һәм терле юнәлешләрдә һәм стильдә сәләтле балаларны ачыклауга һәм аларга ярдәм итүгә, шулай ук сәламәт яшәү рәвешен һәм ишегалды спортын популярлаштыруга юнәлдерелгән проектлар тормышка ашырыла (1 нче урта мектеп – «Уңыш формуласы» профориентация проекты; 2 нче мектеп – «Без бергә» проекты; 4 нче мектеп – «Мектеп ишегалды уеннары»; 5 нче гимназия «Туган якка инглиз, рус телләрендә виртуаль экскурсияләр» проектын тормышка ашыра; 6 нчы мектеп – туристлык-волонтерлык юнәлешендәге «Игелекле эшләр экспедициясе» социаль проекты; 7 нче мектеп – «Арт һәм чиксезлек» фестивале; 10 нчы мектеп – «Бию йогасы», «Театр – терапия яки драматерапия», 21 нче мектеп «Кәеф» проекты; 11 нче мектеп – «Ширмән артында бәхет» курчак театры проекты; 15 нче мектеп – «Үз кулларым белән бәхет» проекты; 24 нче мектеп – «Унбер Йолдыз» проекты; 25 нче мектеп – «Куңләм театры» проекты; инженерлык лицее «Өлкәннәргә 100 сорау» һәм «ЛИЦЕдеИ» балалар ижаты фестивале проектларын гамәлгә ашыра, «Адымнар» гимназиясе – «Акыллы кеше кодексы: киләчәк уңышка адымнар» проекты.

Районда һөнәри белем бирүне 5800 дән артык студент катнашында 8 учреждение, 1900 дән артык студент катнашында 3 югары уку йорты гамәлгә ашыра.

Әлмәт политехник техникумы 2022 елда Россиянең «Иң яхшы 100 уку йорты» исемлегенә кертелде.

Мәгълүмати технологияләр елкәсендә IV тармак чемпионатында DigitalSkills челтәрле һәм Системалы администрацияләү компетенциясендә Замарацких И.Д. 2 нче урынны яулады. Екатеринбург шәһәрндә узган югары технологияле халыкара һөнәрләр чемпионатында Замарацких И.Д., Зинкин Д.В. челтәр һәм Системалы администрацияләү компетенциясендә 2 нче урынны алдылар, прототиплар ясау компетенциясендә Евсиков Д.В. 2 нче урынны алды. Мәскәүдә узган «Абилимпикс» ил чемпионатында К.Н.Курнакин текст эшкәртү компетенциясендә 1 урынны алды. «Яшь профессионаллар» төбәк һөнәри осталык чемпионатында Әлмәт политехник техникумының 45 студенты катнашты, шуларның 6 сы – жиңүче (1 урын), 8 студент – призер (2 урын), 10 кеше – призер (3 урын) булды. Сайлап алу ярышларында Кичү урта мектебәнән юниор Гатина И.Р. маляр һәм декоратив эшләр компетенциясендә 2 нче урынны алды, 2 нче лицейдан юниор Исаев А.И. коры төзелеш һәм штукатур эшләре компетенциясендә медальон белән бүләкләнде.

Халык биеу ансамбле «Мириданс» Красноярскта Россиянең XXI яшьләр Дельфия уеннары финалисты булды. Уеннарда Россия Федерациясенең 79 субъектыннан 2783 кеше катнашты. «Мириданс» Россиянең иң яхшы халык коллективы 8 легенә керде. Әлмәт политехник техникумы студентлар командалары ТР хоккей лигасында, ТР Студентлар волейбол лигасында, спортчылар арасында Республика ГТО фестивалендә 1 нче урынны алды.

«Зур үзгәреш» («Большая перемена») Бетенроссия бәйгесендә техникум 2 млн сум күләмендә Грант отты.

2022 елның иң зур казанышы – Әлмәт политехник техникумының «Профессионалитет» федераль проектында жиңүе һәм федераль бюджеттан 100 млн.сум күләмендәге Грант, республика бюджетыннан 23,5 млн сум, «Татнефть» ГАЖнең финанс ярдәме 25 млн сум һәм 15,9 млн сум бюджеттан тыш акчалар алуга ирешүе. «Профессионалитет» проектын тормышка ашыруга барлыгы 164,4 млн сум бүлеп бирелгән. Грант акчаларына яңа уку жиһазлары сатып алу, программа белән тәмин итү, педкадрларның квалификациясен күтәрү каралган.

Татарстанның көньяк-көнчыгышында «Әлмәт сәүдә-икътисадый техникумы» урта звено белгечләрен әзерләүче бердәнбер мәгариф учреждениесе булып тора. Иминият эше (тармаклар буенча), Товар белеме һәм кулланучылар товарлары сыйфатына экспертиза, Кунакханә эше (бюджет төркеме) «Пешекче и кондитер

хезмәте» мәгариф программасы буенча аккредитация алынган бүлекләр. Техникум «Бухгалтерия исәбе», «Эшмәкәрлек» компетенцияләре буенча демонстрацион имтиханнар үткөрү үзәге тарафыннан аккредитацияләнгән. Чыгарылыш студентлары «Бухгалтерлык исәбе», «Эшмәкәрлек», «Пешекче хезмәте» компетенцияләре буенча демонстрацион имтиханнарда югары квалификация дәрәжәсен расладылар. Нәтижеләр Татарстан Республикасы буенча уртачадан югарырак.

Өлмәт һөнәри келлиятендә 86 кешегә бюджет урыннары саны артты (2022 – 307, 2021 – 221 кеше). Машина төзелеше предприятиеләренә яш белгечләре арасында һөнәри осталык буенча бөтенроссия бәйгесендә Өлмәт һөнәри келлияте студентлары өч беренче урынны алды, 24 студент 10 000 сум күләмендә Республика транспорт гранты жиңүчесе булды, ООО «ТаграС - Холдинг» дивизион һөнәри һәм профильле уку йортлары студентлары һәм укучылары арасында осталык бәйгесендә Өлмәт һөнәри келлияте студентлары 2 нче урынны яуладылар, ТР ПОО студентлары арасында электротехник дисциплиналар буенча республика олимпиадасының 3 нче дәрәжә призерлары булдылар.

Өлмәт физик культура, спорт һәм туризм келлияте урта һөнәри белем бирү программаларын гамәлгә ашыра, анда 271 кеше катнашты. Укулар футбол, волейбол, алкалы хоккей, керәш, гимнастика, йезу, чаңгы ярышлары, жиңел атлетика, бокс, баскетбол кебек спорт төрләре буенча алып барыла. 2022 елда 55 чыгарылыш сыйныф укучысына урта һөнәри белем программасы буенча «Физик культура һәм спорт буенча педагог» белгечлеге буенча дипломнар бирелде, шуларның 2 – бик яхшы билгеләренә тәмамлады. 2022-2023 елга I курска 83 студент кабул ителгән «Һөнәри осталык» республика олимпиадасында келлият студентлары 1 урынны яуладылар.

«Мәдәният» милли проекты, «Татнефть» ГАЖ генераль директоры Маганов Н.Ө. ярдәме белән тормышка ашырылуы «Мәдәни мохит» региональ проекты кысаларында «Ф.З. Яруллин исемендәге Музыкаль келлият» тулай торагына 36 млн сумлык капитал ремонт үткәрелде. Депутатлар Нугайбеков Р.А. һәм Хәбибрахманов А.Г. ярдәме белән тулай торагының торақ бүлмәләренә мебель сатып алынды.

«Орган Өлмәттә» проекты актив рәвештә гамәлгә ашырыла, аның кысаларында Өлмәттә яшәүчеләр ечен 9 концерт оештырылды.

«Татнефть» компаниясеннән музыкаль колледж коллективына аутентик төрки инструментлар комплекты – думбра, кубыз кыллары, даф һәм ятаган тапшырылды. Келлият студентлары (ким дигәндә 30%) республика һәм федераль конкурс лауреатлары һәм жиңүчеләре.

КНИТУ-КАИ Өлмәт филиалында бакалавриат әзерләүнең яңа юнәлешләренә – «Машина төзелеше» (15 кеше), «Педагогик белем бирү» (ике профильле әзерлек белән – 17 кеше) һәм магистратура – «Информатика һәм исәпләү техникасы» - (22 кеше) кабул ителде.

3 курс студенты Шәрипов Р.А. «Һөнәре буенча иң яхшы» II Бөтенроссия һөнәри осталык конкурсында «Иң яхшы инженер-технолог» номинациясендә II урын яулады. «NFT урнаштыру, сату һәм алмашу өчен платформа метадын булдыру» проекты Нуретдинов Р.Р. «Студентлар стартабы» Бөтенроссия конкурсында иң яхшысы дип танылды.

«ТИСБИ» идарә университеты» эшенең төп максаты – заманча жәмгыять таләпләре нигезендә Татарстан Республикасының социаль-икътисадый өлкәсе өчен конкурентлыкка сәләтле белгечләренә әзерләү. Филиал ТР Пенсия фонды идарәсе, РФ пенсионерлар берлеге, Социаль яклау идарәсе һәм езлексез белем бирү институты белән тыгыз хезмәттәшлек итә (Казан шәһәре). Биш юнәлеш буенча курслар 435 кеше һәм 721 пенсионер узган. Студент-программистлар, пенсионерлар сораы буенча. «Идарәче компания» һәм «Акыллы йорт» кебек электрон проектлар, тренажерлар программалары эшләнә.

«Татнефть» компаниясе тарафыннан Әлмәт шәһәрәндә «Югары нефть мәктәбе» Кампусы тезелә, анда АГНИ һәм «ТатНИПИнефть» тармак фәнни-тикшеренү институты урнашчак. Проект 20 дән артык төзелеш объектн үз эченә ала: укуыу-лаборатория корпусы, лаборатория-тикшеренү корпусы, студентлар тулай торакалары, спорт үзәге, мәдәни үзәк, жир асты парковкасы, торақ кварталлар. Кампус 16,7 гектар мәйданда урнашчак. 2022 елда лаборатория-тикшеренү корпусы, спорт үзәге һәм жир асты парковкасы, торақ йорт һәм балалар бакчасы файдалануга тапшырылды.

Әлмәт дәүләт нефть институты, ИТМО университеты (Санкт-Петербург шәһәре) һәм «Татнефть» ГАЖ компаниясе белән хезмәттәшлектә 2022 елдан башлап, предприятиеләрне югары дәрәжәдәге инженерлык кадрлары белән тәэмин итү ечен, биотехнологияләр елкәсендә алдынгы инженерлык мәктәбен (ПИШ) тезү буенча федераль проектны гамәлгә ашыра.

Мәскәүдә «CASE-IN» халыкара инженерлык чемпионатында студентлар «Нефть һәм газ эше» юнәлеше буенча 3 нче урынны алдылар, PetroCup-2022 Бөтендөнья студентлар олимпиадасының Россия этабында Казан шәһәрәндә Әлмәт дәүләт нефть институты студентлар командасы 1 нче урынны яулады. Бетенроссия яшьләр эшкә урнашуның иң яхшы практикалары конкурсында Әлмәт дәүләт нефть институты хезмәткәрләре «Татнефть» ААЖ белгечләре белән берлектә «Яшьләрне эш белән тәэмин итүгә ярдәм итү чаралары өчен иң яхшы цифрлы карарлар» номинациясендә 1 нче урынны һәм «Фәнни нигезләнгән һәм югары технологияле елкәләргә яшьләрне жәлеп итүнең иң яхшы практикалары» номинациясендә 2 нче урынны алды.

Әлмәт дәүләт нефть институты Татарстан Республикасы югары уку йортлары арасында лидер һәм Россия Федерациясендә фәнни-педагогик хезмәткәргә – 2000 мең сум исәбеннән фәнни-педагогик фәнни-тикшеренү институтының күләме буенча әйдәп баручы вузларның берсе булып тора.

2022 елда Әлмәт дәүләт нефть институты предприятиеләргә 183,3 млн. сумлык фәнни-техник хезмәтләр күрсәткән. Әлмәт дәүләт нефть институты конструкторлык бюросы сәнәгать заказчыларына тагын 78,9 млн сумга хезмәт күрсәткән. 30 НТУ «ТатНИПИнефть» фәнни-тикшеренү институты белән берлектә нефть ятмаларын эшкәртү һәм эксплуатацияләү, бораулау, геомеханика, биотехнологияләр юнәлешләре буенча гамәлгә ашырыла.

2022 елның февралендә «Татнефть» акционерлык жәмгыяте катнашында Әлмәт дәүләт нефть институтының Биотехнологик фәнни-мәгариф үзәге төзелә. Ел дәвамында 30 млн. сумнан артык фәнни жиһазлар сатып алынган.

2022 елда Әлмәт дәүләт нефть институтының 100 студенты һәм хезмәткәрләре «Татнефть» жәмгыяте заказы буенча сәнәгать объектларын цифрлаштыру һәм аларның цифрлы игезәкләрен ясау проектына жәлеп ителгән.

ИТМО университеты белән берлектә «PI мәктәбе» һәм «Фәнни лидерлар мәктәбе» үткәрелде, аларда Россиянең 40 тан артык алдынгы вузыннан 70тән артык яшь галиме катнашты. Әлеге мәктәпләрнең эш нәтижәләре буенча кече фәнни коллективлар оештыры, «Югары нефть мәктәбе» кампусы базасында нефть-газ эше һәм биотехнологияләр елкәсендә фронтир бурычлары буенча әйдәп баручы тикшеренүләр оештырылды.

«Университет технологик эшқуарлығы платформасы» Федераль проекты чараларында «Студентлар стартабы» конкурсында Әлмәт дәүләт нефть институтының 3 укучысы 1 млн. сум күләмендә Грант алды. «Платформа НТИ» АНО, индустриаль партнер – «Татнефть» акционерлык жәмгыяте үткәрә торган инновацион продуктлар формалаштыру өчен проект командаларын һәм студентлар инициативаларына ярдәм итүнең акселерацион программасын оештыруга грант отылды һәм гамәлгә ашырылды. «Татнефть» акционерлык ярдәме белән ИТМО

университеты белән берлектә 2022 елның ноябрендә «AGNI Startup Factory» стартап-студиясе оештырылды.

Иреклек (волонтерлык) елкәсендә «Игелекле Татарстан» Әлмәт дәүләт нефть институты «Югары уку йорты каршындагы ирекле волонтерлык үзәге» номинациясендә Республика премиясе лауреаты булды.

Мәгариф системасының 2023 елга бурычлары

– яшәү урыны кайда булуга карамастан, һәр бала өчен, сыйфатлы белем алу, сәламәт һәм социаль җаваплы шәхес тәрбияләү өчен шартлар тудыру;

– милли проектларда катнашу, учреждениеләрнең белем бирү инфраструктурасын ныгыту, шул исәптән белем бирү учреждениеләренең матди-техник базасын яхшырту, капитал ремонтлау, тезү республика программаларын гамәлгә ашыру;

– теп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы белем бирү оешмаларында дәүләт, муниципаль һәм башка мәгълүмат системаларыннан, шулай ук «Интернет» мәгълүмат-коммуникация чөптөрөннән куркынычсыз файдалануны тәэмин итү өчен расланган стандарт нигезендә ИТ-инфраструктура формалаштыру;

– укучыларның цифрлы грамоталылыгын арттыру, шул исәптән киберкиңлекне үзләштерү, кибербуллингны чикләү, мәгълүматларның конфиденциальлеген үтәү. Бу елкәдә педагогларның һәм ата-аналарның компетенциясен арттыру;

– WorldSkills стандартлары буенча һөнәри осталык бәйгесендә катнашучыларны әзерләү;

– глобальләшү шартларында милли мәдәниятләрне һәм телләрне саклауның һәм үстөрүнең мөһим елеше буларак милли мәгарифне популярлаштыру, туган телдә балалар тәрбияләү белән гаиләнең уңай имиджын формалаштыру;

– мәгариф учреждениеләрен педагогик кадрлар белән тәэмин итү һәм аларда яшә белгечләрне беркетү;

– белем бирү учреждениеләрендә иминлекне тәэмин итү;

– психология хезмәте эшен ныгыту, укытучылардан яисә укучылардан килгән барлык сигналларга оператив җавап бирүне оештыру, яшүсмерләр җинаятьчелеген профилактикалау.

ЯШЬЛӘР СӘЯСӘТЕ

Әлмәт районында 58 159 кеше – 14 яшьтән 35 яшькә кадәрге яшьләр. Балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе шәһәрнең яшьләр сәясәтен камилләштерү буенча эш алып бара, аларның потенциалын үстөрү өчен шартлар тудырыла.

Яшьләр сәясәте учреждениеләре – шәһәребез яшьләренең талантларын гәүдәләндерү өчен киңлекләр ул.

Шәһәрдә 32 яшүсмерләр клубы эшли, андагы 168 түләүсез түгәрәк һәм берләшмәләрдә 7 511 яшүсмер йери, бу – шәһәрдә һәр өченче яшүсмер дигән сүз. 2022 елда шәһәр Яшьләр (яшүсмерләр) клубларында гомуми күләме 70 меңнән артык кеше булган 5 850 чара уздырылды.

2022 елда яшьләр клубларына йөрүче 14 яшьтән 18 яшькә кадәрге яшүсмерләр саны артуга ирешелде. 2021 ел белән чагыштырганда яшүсмерләр саны 23 процентка арткан – бу 14 кеше. 2022 елда кызыклы мастер-классларның терле һәм киңәйтелгән программасы яшүсмерләрне шәһәрнең Яшьләр (яшүсмерләр) клубларына килергә җәлеп итте.

2022 елда конкурслар һәм гамәлгә ашырыла торган проектлар саны сизелерлек артты. Яшьләр (яшүсмерләр) клубларында тәрбияләнүчеләр бетенроссия, республика һәм шәһәр конкурсларында, грант ярдәмендә катнашучылар, җиңүчеләр һәм лауреатлар булдылар.

Яшьләр (яшүсмерләр) клублары майданчыларында 2022 елда «Мобильная фабрика профессий» («Мобиль һөнәр фабрикасы») («МФП») проекты эшли башлады. Аның төп максаты – яшүсмерләргә, яшьләргә һөнәри юнәлешле белем бирү һәм яшьләргә бизнес-идеяләр булдыруда һәм аларны тормышка ашыруда ярдәм күрсәтә торган «Максаттан алып нәтижәгә кадәр» креатив иктисад күнекмәләрен үстерүгә ярдәм итүче лабораторияләр булдыру.

Проектны гамәлгә ашыру чорында кирәкле һөнәрләрнең күнекмәләрен алга таба үзләштерү өчен яшьләрнең инициатив теркеме жәлеп ителде, проектны тормышка ашыруда ярдәм итү өчен волонтерлар билгеләнде һәм ейрәтелде. Проект кысаларында компьютер дизайны, флористика, кондитер сәнгате, балта остасы, тегү эше, сабын ясау, журналистика һәм башка популяр юнәлешләр буенча мастер-класслар, практикумнар үткәрелде.

«Добрый Альметьевск» («Игелекле Әлмәт») волонтерлык үзәге киң колачлы эш алып бара. Теләге булган һәркем Әлмәт волонтерларының тату командасының бер елеше була ала. Анда 9 000 нән артык кеше исәпләнә. Алар-мәктәп укучылары, студентлар, эшләүче яшьләр һәм өлкән буын кешеләре. Хисап елында 260 чара үткәрелде.

2022 ел «Игелекле Әлмәт» иреклеләр үсеше үзәге өчен «Добрый Татарстан» («Игелекле Татарстан») республика премиясенә «Иреклеләрне оештыру» волонтерлык номинациясендә жиңүе белән билгеләп үтелде.

Безнең районда өзлексез форматта уз эшен елешчә мобилизация процессында чакырылган хәрби хезмәткәрләрнең гаиләләренә «Үзөбезнекеләрне ташламыйбыз» («Своих не бросаем») ярдәм итү штабы алып бара. Туганнарының мобилизацияләнүчеләр янына баруы оештырылды, бүгенге кенгә кадәр гуманитар ярдәм жыю бара, кайнар линия ачылды, мобилизацияләнүчеләр гаиләләре өчен «Нур» психологик ярдәм үзәгендә район башлыгы очрашулары, шулай ук ял чаралары үткәрелә.

2022 елның сентябрдә «Нур» үзәге 1000 кв. метрдан артык майданлы яңа заманча һәм өзгәртеп корылган бинада эшли башлады.

Психологик үзәк, хәзерге заман жиһазлары, психологик методикаларның 100дән артык киң жиелмасы булуы аркасында, алдынгы булып саналырга мөмкин. Алар ресурс халәтен торгызуга, эмоциональ януны, интеллектуаль сәләтләрне, борчуларны, балалар-ата-аналар арасындагы мөнәсәбәтләрне, казанышларны, һөнәри яраклыкны һәм башка бик күп нәрсәләргә профилактикалауга ярдәм итә. Үзәк Әлмәт районы һәм Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгышы педагог-психологларын методик яктан озатып йерде. «Нур» – республиканың көньяк-көнчыгышында иң эре психологик ярдәм үзәкләренә берсе.

Татарстан Республикасы яшьләр министрлыгының грант ярдәме белән сентябрдән декабрьгә кадәр «Көз-2022» психологик практик фестивале гамәлгә ашырылды. Проект психологик ярдәм өлкәсендә фәнни белем һәм гамәли эшләнмәләрне консолидацияләүгә һәм популярлаштыруга, шулай ук Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгыш мәгариф, яшьләр сәясәте, социаль яклау, сәламәтлек саклау системасында эшләүче педагог-психологларның алдынгы тәжибәсе белән алмашуға юнәлдерелгән һәм ул 600 дән артык кеше катнашындагы 14 очрашунуы өз эченә алды. Россиянең төрле шәһәрләреннән килгән 24 спикер Әлмәт һәм якын-тирә районнар педагог-психологлары өчен төрле заманча психологик методикалар буенча укулар үткәрде.

Районның педагогик составы, педагог-психологлары арасында «Арт-методика» программасын уку буенча белем бирү учреждениеләре белән эшләү жайга салынды, уку процессына 170 педагог һәм педагог-психолог, шул исәптән өч база белем бирү учреждениесе коллективлары (7, 21, 24 нче мәктәп) жәлеп ителде. Уку процессында алынган барлык техника һәм методикалар инде мәгариф

учреждениеләрендә кулланыла, бу педагогларга сыйныфта яшүсмерләренең, ата-аналарның һәм башкаларның үзара мөнәсәбәтләрендә кыенлыкларны кисәтергә һәм ачыкларга ярдәм итә.

«Нур» үзәгендә 90нан артык белгечне берләштерүче муниципаль психологлар Советы беркетелгән.

Үзәк 14–35 яшьлек яшьләргә бушлай психологик ярдәм күрсәтә. Үзәк психологлары үз эшләрен төрле юнәлешләр буенча алып бара: диагностика, коррекция, мониторинг.

Психологик үзәк базасында балалар ечен ышаныч телефоны 8-800-2000-122, муниципаль линия телефоны 32-89-60 эшли. 2022 елда ике линиягә дә 2 656 шалтырату булды, бу үткән ел белән чагыштырганда 6 процентка күбрәк.

4 ай эшләү дәверендә яңартылган «Нур» үзәгендә 2 500 гә якын кеше булды.

«Нур» үзәге – төрле форматтагы конкурслар уздыру өчен иҗтимагый киңлек Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, психология үзәге базасында октябрь аенда «Балигъ булмаганнарның иң яхшы жәмәгать тәрбиячесе – 2022» конкурсының муниципаль этабы узды, ә Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгышындагы 12 район катнашкан зона этабында икенче урынны Россия Федераль салым хезмәтенәң Татарстан Республикасы буенча идарәсенәң Әлмәт районы буенча филиалы башлыгы Зөлфирә Батыршина алды.

Яшьләр сәясәтен камилләштерү эше көн саен Яшьләр үзәге тарафыннан алып барыла. Әлмәт муниципаль районында 2022–2023 уку елында 7 урта һәм 3 югары уку йортында укучы яшьләренең гомуми саны 8 508 кеше тәшкил итә.

Яшьләр үзәге базасында ел әйләнәсендә тормыш кыйммәтләрен формалаштыручы һәм бәхет формулаларын билгеләүче «Бәхетле Әлмәт» проекты эшли. «Бәхетле Әлмәт» концепциясе нигезендә «Бәхет формуласы»ның нигез һәм терәк элементлары булган 18 кыйммәт кулланыла. Кышкы чорда Яшьләр үзәгендә ижади очрашулар, квизлар һәм уеннар уза. Жәйге чорда Яшьләр үзәге шәһәр халкына «Яшьләр мохите» программасын тәкъдим итте.

Һәр очрашу кызыклы концерт программасын, өстәл уеннарын, мастер-классларны, яшьләр үзәге мәйданчыгында барабаннарда уйнауны үз эченә ала. Бу – музыкантлар, театр коллективлары катнашында урам очрашулары форматы. Халык белән ачык диалогка язучылар чыктылыр, үз эшләрен җирле һөнәрчеләр тәкъдим иттеләр. Шигырьләр уку, җырлау, фикерләр белән уртаклашу ечен ачык микрофон эшләде.

Яшьләр сәясәте елкәсендә социаль әһәмиятле проектларны гамәлгә ашыруга Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгы гранты ярдәмендә ноябрь уртасында «Юность» балалар сәламәтләндерү лагеренда «Страйкфест» – «Мин бәхет сайлыйм» яшьләр форумы узды. Анда үз бәхете формуласына юлда 10 баскычтан узу өчен 200дән артык яшь кеше җыелган иде. «Мин бәхетне сайлыйм» форумы яшьләргә яңа гадәتلәр, менталь стратегияләр формалаштыруда ярдәм итү, янауларны профилактикалауга һәм ресурс торышына ярдәм итүгә ирешү максатыннан үз-үзләрен тотышын күбрәк аңлау һәм трансформацияләү максатыннан оештырылды. 3 көн дәвамында катнашучылар форумның баш спикеры һәм остасы-психолог, коуч һәм бизнес-тренер Евгений Фарносов ярдәмендә яңа гадәتلәр формалаштырдылар.

2022 елда СТО эшчәнлегә буенча зур агитация эше үткәрелде, студентларның хезмәт отрядлары сафларында Әлмәт районы югары уку йортларының һәм махсус урта уку йортларының 200 студенты тора. Безнең студентлар «РСО» оештырган республика чараларында актив катнашалар. Әлмәт шәһәренең студентлар хезмәт отрядлары штабы Яшьләр үзәге бинасында урнашкан (Ленин ур., 21).

Безнең районда «Идел буе федераль округының медицина десанты» Округ акциясенәң кышкы сменасы һәм «АльМедик» Бетенроссия студентлар медицина

проектының жәйге сменасы узды. Анда Россиянең 10 тебәгеннән шәфкатъ туташлары, санитарлар, жыештыручылар һәм медицина регистраторлары белән перинаталь үзәге, Әлмәт үзәк хастаханәсе һәм 3 нче шәһәр поликлиникасында жәйге практика узу өчен 34 студент катнашты.

Иммунитетны ныгыту һәм кызыклы вакытны оештыру өчен сәламәтлөндерү лагерьларында балаларның ялын оештыру буенча эш алып барыла. 2022 елда 12 меңгә якин бала ял итү, сәламәтлөндерү һәм мәшгульлек белән шәгыйльләнде. шуларның 320се – авыр тормыш хәлендә, колачлау 100 процентын тәшкил итә.

Шәһәрдә мәктәп укучыларын, шәһәр һәм район яшьләрен генә түгел, ә елкән буын кешеләрен дә жәлеп итүче танып белү нокталары аерым әһәмияткә ия. Уникаль һәм төрле программа ярдәмендә «Сфера» интеллектуаль ял үзәге ялларны файдалы итеп терләндерергә мөмкинлек бирә. Планетарийда фәнни-танып белү фильмнары һәм ижади мастер-класслар, балалар һәм яшүсмерләргә исәпләнгән кинотеатрда тулы гөмбәзле тамаша уздырыла. 2022 елда анда 11, 777 кеше булды.

Яшь буынны патриотик тәрбияләү – «Патриот» үзәге шәгыйльләне торган дәүләт яшьләр сәясәтенең өстенлекле юнәлешләренең берсе.

Гражданны патриотик тәрбияләү буенча дәүләт, республика һәм муниципаль программаларны гамәлгә ашыру барышында шәһәр хәрби комиссариаты, ДОСААФ, «Сугышчан туганлык», «Хәтер» иҗтимагый оешмалары, һава-десант, чик һәм танк гаскәрләре ветераннары, ветераннар Советы белән эшләү жайга салынды, патриотик тәрбия буенча Координация советы булдырылды.

Хисап елында үзәкнең мөһим вакыйгалары арасында 200 укучының Кызыл Байраклы Жуков орденлы Казан югары танк команда училищесында хәрби атуларда катнашуын билгеләп үтәргә кирәк.

Әлмәт муниципаль районы Башлыгы кубогына «Батырлык сукмагы 2022» каршылыкларын жиңеп чыгу белән традицион хәрби-гамәли ярышларда 110 студент һәм мәктәп укучысы үзләренең әзерлекләрен күрсәттеләр.

Эзләү отряды сугышчылары 2022 елның апрелдә һәм августында Әлмәттән «Ветеран» жыелма эзләү отряды составында Волгоград өлкәсе Городище районы территориясендә «Хәтер вахтасы» бетенроссия акциясендә катнаштылар. Эзләнү экспедицияләре нәтижәләре буенча Кызыл Армиянең 25 сугышчысының калдыклары табылды. 2022 елда 412 патриотик чара уздырылды, 15 меңнән артык кеше катнашты.

«Форпост» яшьләр (студентлар) формироваиеләре үзәге 88 оешмадан 1112 хезмәткәрне берләштерә, алар арасында мәктәп, студентлар, эшчеләр һәм яшьләр.

2022 елның октябрәннән Әлмәт шәһәрндә Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгының грант акчаларына кураторы «Форпост» үзәге булган «Своя» республика проекты гамәлгә ашырыла. Проект кысаларында яшүсмерләр клублары хезмәткәрләре арасынан 10 остаз Казан шәһәрәннән чакырылган тренерлар белән 3 кенлек уку узды.

«Форпост» үзәгенең республика конкурсларында, фестивальләрендә, спартакиадаларда актив катнашуын билгеләп үтәргә кирәк. Татарстан Республикасының кеньяк-көнчыгышындагы «Форпост» республика спартакиадасының зона этабында Әлмәт гомумкомандасы 1 урын яулады, Республика яшьләр оешмаларының жәмәгать тәртибен саклау спартакиадасында – гомумкоманда 2 урын яулады, Республика Спартакиадасының зона этабында пневматик винтовкадан ату буенча 2 урынны алды.

«Пушкин картасы» программасы буенча чараларны гамәлгә ашыру балалар һәм яшьләр эшләре идарәсендә 2021 елның ноябрәннән гамәлгә кертелде. Әлеге программа яшьләрнең мәдәни тормышының төрлеләген арттыру, шулай ук яшьләр сәясәте учреждениеләрен үстерү өчен өстәмә мөмкинлек бирә.

2022 елда яшьләр сәясәте учреждениеләре тарафынан 7,7 млн сумлык 17 264 билет сатылган.

2022 елда грантлар конкурсы нәтижеләре буенча Әлмәт яшьләре Бөтенроссия һәм республика конкурсларында барлығы 24 457 661 сумлык 40 проект ярдәмен алды, шулардан коммерцияле булмаган оешмалар – 13 700 590 сумлык 14 грант, муниципаль яшьләр сәясәте бюджет учреждениеләре – 3 371 548 сумлык 4 грант, физик затлар – 7 385 523 сумлык 22 грант.

Уңышлар:

– Әлмәт районы яшьләренең «2022 ел лидеры» балалар һәм яшьләр иҗтимагый берләшмәләре лидерлары һәм җитәкчеләре республика конкурсында катнашуы уңышлы булды. Бәйге лауреаты исеменә шәһәр гимназиясенең ике укучысы лаек булды. Әлмәт районының бу конкурста тагын бер жиңүе – «24 яшьтән елкәнрәк балалар иҗтимагый берләшмәсе җитәкчесе» махсус номинациясендә булды;

– Әлмәттән вәкил, «Яшьләргә ярдәм итү үзәге» МБУ яшьләре белән эшләү буенча белгече «Өскә!» («Вверх!») республика конкурсының топ-20 финалисты исемлегенә керде. Конкурс йомгаклары буенча аңа Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгында стажировка үтү мөмкинлегенә бирелде;

– «Яшьләр сәясәтен гәмәлгә ашыра торган муниципаль берәмлекләр башкарма хакимияте органының ведомство карамагындагы учреждениесе җитәкчесе» номинациясендә яшьләр сәясәте өлкәсе хезмәткәрләренең һөнәри осталыгы республика конкурсында 2 урын;

– яшьләр сәясәте учреждениеләре белгечләренең республика конкурсында 2 жиңүче;

– ТР муниципаль берәмлегенең «Форпост» җәмәгать тәртибен саклау буенча яшьләр формированиеләренең иң яхшы үзәге» исеменә республика конкурсында 3 урын;

– 2022 елның җәйге каникуллар чорында яшьләр сәясәте учреждениеләрендә яшүсмерләр белән эшләүне иң яхшы оештыруга республика конкурсында 2 жиңүче;

– «Идея бар» («Есть идея») социаль әһәмиятле проектлар республика конкурсында 2 жиңүче;

– «Чиста булачак» («Будет чисто») экологик хәрәкәте – «Шәһәр координаторы» («Координатор города») номинациясендә «Яшел җиделек» («Зеленая семерка») республика конкурсында жиңүче;

– «ТР Рационализаторы һәм уйлап табуучысы» («Рационализатор и изобретатель РТ») Республика конкурсында 19 призер, 20 дипломант;

– Әлмәт политехник техникумының 2 студенты Урта һөнәри белем учреждениеләре студентлары өчен «Зур тәнәнфес» («Большая перемена») Бөтенроссия конкурсы финалында 200 000 сум акча отты;

– ПОО студентлары өчен «Ел казанышы» республика премиясенең «Ел студентлар проекты» номинациясендә 3 урынны Әлмәт сәүдә-иқтисад техникумы алды

– «Яшьләр өчен төбәк» бөтенроссия конкурсы йомгаклары буенча Әлмәт муниципаль районына «Мәгариф» федераль проектының «Яшьләр өчен төбәк» яшьләр сәясәтен комплекслы үстерү программасы буенча 2023 елда «Горький исемендәге мәдәният йорты» яшьләр үзәген капитал ремонтлауга 42 млн 140 мең сум, шулай ук яшьләр сәясәте учреждениеләре белгечләре өчен медиаүзәкләр һәм мәгариф программалары челтәрен үстерүгә, яшүсмерләр белән психологик-педагогик эшнә көчәйтүгә, патриотик тәрбия, яшьләр өчен чаралар үткәргә 15 млн. сум акча бүлеп бирелде.

– «Росмолодежь» федераль агентлыгының Бөтенроссия яшьләр проектлары конкурсы кысаларында «Метеор» яшьләр клубы җитәкчесе жиңүче булды һәм 493 мең сумлык грант алды.

– «Лидер» яшьләр коммерциягә карамаган оешмасы «Альтернатива» профилактик интерактив майданчыгы» проектын гамәлгә ашыруга яшьләр сәясәте өлкәсендә социаль әһәмиятле проектларны гамәлгә ашыруга коммерциягә карамаган оешмаларның чыгымнарын финанс белән тәмин итү конкурсында 450 000 сум грант алды.

2023 елга яшьләр сәясәте өлкәсендәге бурычлар:

– яшьләр, бизнес һәм гражданнар жәмгыятең ижади хезмәттәшлеге өлкәсендә шөһәр мохите һәм проектлар үсешенә актив йогынты ясый торган, яшьләр идеядән алып аны гамәлгә ашыруга кадәр эшли торган креатив индустрияләр өлкәсендә иң яхшы яшьләр инициативаларына һәм идеяләренә ярдәм итүгә юнәлдерелгән «Горький исемендәге мәдәният йорты» Яшьләр үзәге бинасы майданчыгында федераль бюджеттан 57,14 млн сум күләмдә субсидияләр исәбеннән яшьләр өчен чараларны капитал ремонтлау һәм гамәлгә ашыру;

– Татарстан Республикасы яшьләр үзәкләренә матди базасын ныгыту һәм капитал ремонт программасы буенча «Родничок» яшьләр (яшүсмерләр) клубына капитал ремонт;

– яшьләр арасында «Нур» яшьләргә психологик ярдәм күрсәтү үзәген популярлаштыру;

– республиканың көньяк-көнчыгыш оешмалары белән бергәләп эшләү һәм системалы хезмәттәшлек аша студентлар хезмәт отрядларының яшьләренә социаль адаптация, шәхси һәм һөнәри үзбилгеләнү өчен шартлар тудыру.

– яшьләр арасында патриотик тәрбия, иреклелек һәм асоциаль күренешләргә профилактикалау чараларын оештыру һәм үткөрү

МӘДӘНИЯТ

Өлмәт муниципаль районында 132 мәдәният һәм сәнгать учреждениесе эшли. Шуларның 125 е ведомство карамагындагы учреждениеләр: 7 өстәмә белем биру мәктәбе, 6 музей, картиналар галереясе, 54 китапханә, 54 клуб учреждениесе һәм «Өлмәт» милли мәдәният үзәге.

Эшләүче хезмәткәрләр саны – 890 кеше.

2022 елның 6 августында Габдрахман авылында тагын бер мәдәният учреждениесе – Габдрахман авылының туган якны өйрәнү музейе ачылды. Музей Габдрахман авылы якташлары Төхәветдиновлар һәм Жәләевләр гаиләсе тарафыннан бүлп бирелгән акчага тезелде. Экспонатларны жыюда авылның инициатив төркеме актив ярдәм күрсәтте.

Районда 428 ижат коллективы эшли, анда 6848 катнашучы эшли, 703 клуб оешмасы эшли, 11 778 кеше катнаша.

«Халык үзешчән коллективы» исеменә 36 ижат коллективы, 3 балалар коллективы «Үрнәк» исеменә ия. Хисап елында Яңа Көшер мәдәният йортының «Ахирәтләр» фольклор ансамбле һәм Бишмунча мәдәният йортының «Мәдинәкәй» фольклор ансамбле «Халык» исеменә лаек булдылар.

Хисап елында мәдәният учреждениеләре тарафыннан 12 620 мәдәни-массакуләм чара уздырылды, аларда 995 153 кеше катнашты.

Беек Жичүнең 77 еллыгы алдыннан 5 майдан 8 майга кадәр Беек Ватан сугышында катнашучыларның яшәү урыны буенча традиция буенча «Фронт бригадасы» чыгышлар белән йөрдә. Ижат коллективлары аларның фронт жырларын башкардылар. 9 май бәйрәменә теп уздыру урына Ленин майданы булды, анда шөһәрнең ижат коллективлары һәм башкала артистлары катнашында зур концерт программасы узды.

Өлешчә мобилизация кысаларында чакырылган гражданнар өчен мәдәни-патриотик чаралар Өлмәт муниципаль районы мәдәният учреждениеләре

тарафыннан оештырылды. Концерт программасы белән татар эстрадасының популяр артисты Фирдүс Тямәев, гамәлдәге диңгезчеләрдән торган «Черные береты» теркеме (Мәскәү шәһәре), «Волга-волга» популяр төркеме, Марат Шәвәлиев (Яр Чаллы шәһәре) чыгыш ясады. Концерт программасында шулай ук «Мириданс» Халык бие ансамбле һәм башкалар катнашты. Барлык мобилизацияләнган егетләрне фирма чәкчәк белән сыйладылар, ә Әлмәт егетләренә «Хәвәф чөмөдәнарлары» («Тревожные чөмөдәнарлары») тапшырылды.

Халык традицияләрен саклау һәм үстерү, милләтара мөнәсәбәтләрне ныгыту максатыннан традицион «Сабантуй» бәйрәме узды. Татарстан Республикасы артистлары, шулай ук Әлмәт муниципаль районы үзешчән сәнгать коллективлары эзерләгән театральләштерелгән тамаша һәм концерт программасы узды (баш режиссер – «Шанс» биоләр мәктәбе җитәкчесе Уралова Г.Р.)

Хисап елында Әлмәт ишегалларында «Безнең ишегалды» («Наш двор») программасы кысаларында «Игелекле күршеләр» («Добрые соседи») бәйрәмнәре оештырылды. һәр яңартылган ишегалдында диярлек чаралар узды, анда һәр кеше күчеленә хуш килерлек итеп концерт программалары, ветераннар Советы активистларынан флешмоблар, ижади мастер-класслар, квизлар, тимбилдинглар балалар анимациясе тапты. Шулай ук Әзербайҗан диаспорасы вәкилләреннән төмле ризыклар һәм пылаулар оештырылды. Барлыгы 50дән артык йорт ачылды.

«Материаль булмаган мәдәни мирас объектларын» саклап калу эше алып барыла. Әлмәт муниципаль районының 13 объекты ТР Мәдәният министрлыгы каталогына кертелде. Бәйрәмнәр, проектлар турында мәгълумат ТатКультРесурс Үзәгенең «Культурный код. ТАТФОЛК. Новый формат» журналында даими рәвештә басыла.

«Каракуз» этник-модерн фестивале («Татнефть» БФ) Әлмәттә милли мәдәниятне яратучылар үзәгенә әверелде.

«Татнефть» ГАҖ чакыруы буенча «Нефтьче» мәдәният йорты сәхнәсендә зур уңыш белән концертлар булды: Валерий Гергиев җитәкчелегендә симфоник оркестр, Россия һәм Абхазия Республикасының халык артисты, пианист Сергей Макеев җитәкчелегендә джаз-бэнд белән опера җырчысы Хибла Герзмава, пианист-виртуоз – Россиянең халык артисты Денис Мацуев, Юрий Башмет һәм «Мәскәү солистлары» камера ансамбле белән Константин Хабенский. Беренче тапкыр BelSuono фортепиано триосы «Өч Рояль Тылсымы» («Магия трёх роялей») Раштуа программасы белән чыгыш ясады, шулай ук «Папа» спектаклен Франциянең иң яхшы драматургларының берсе Флориан Зеллер пьесасы буенча Россиянең халык артисты Сергей Маковецкий катнашында күрсәттеләр.

«Нефтьче» мәдәният йорты сәхнәсендә «Музыка тартуы» («Притяжение музыки») халыкара фестивале кысаларында «Татнефть» ярдәме белән дөнья йолдызлары чыгышлары белән беррәттән, Башкортстанның милли симфоник оркестры, Екатерина Мечетина һәм Удмуртия Республикасының Дәүләт симфоник оркестры башкаруында фортепиано музыкасы концертлары оештырылды.

Шулай ук Президентның мәдәни инициативалар фондыннан Edutainment-программа «ПРОМузыка» проектын оештыруга отылган грант кысаларында мәктәп укучылары һәм яшьләр өчен бушлай интерактив концерт-лекторийлар сериясе булды.

2 ел дәвамында «Пушкин картасы» программасы актив рәвештә гамәлгә ашырыла. Элеге программаның максаты 14 яштән 22 яшькә кадәрге балаларны мәдәниятне һәм сәнгатьне өйрөнүгә актив җәлеп итү, илебезнең кыйммәтләрен үзләштерүгә омтылыш, Россия һәм дөнья мәдәниәтен үзләштерүгә омтылыш, үсеп килүче буында мәдәни дәрәжәне күтәрү.

2022 елда «Пушкин картасы» программасында 11 256 яшь кеше теркәлгән, карта номиналы 5 мең сум тәшкил итте (2021 елда лимит 3 мең сум тәшкил итте).

«Пушкин картасы» программасы кысаларында чаралар үткөрү эшенә 16 учреждение (12 муниципаль, 3 дәүләт учреждениесе һәм бер автоном коммерциягә карамаган оешма) тоташтырылган:

- «Район мәдәният йорты» МБУ;
- «Үзәкләштерелгән китапханә системасы» МБУ;
- «Әлмәт туган якны ейрәнү музейе» МБУ һәм филиаллар;
- «Әлмәт картиналар галереясе» МБУ;
- «Р. Фәхрәдинның Мемориаль музейе» МБУ;
- «Нефтьче» мәдәният йорты МАУ
- «Әлмәт» милли-мәдәни үзәге МБУ;
- «2 нче балалар музыка мәктәбе» МАМУ
- «Үсмер» үзәге МБУ;
- «Балалар-яшүсмерләр ижаты үзәге» МБУ;
- «Сфера» интеллектуаль-ял итү үзәге;
- «Нур» яшьләргә психологик ярдәм үзәге.
- «Ф.З. Яруллин исемендәге Әлмәт музыка көллияте» ДАҺБУ;
- «Әлмәт татар дәүләт драма театры» ДАМУ;
- «Әлмәт политехника техникумы» ДАҺБУ;
- «Цифрлы ижәт академиясе» ӨББ ККАО;

Өлеге программа буенча 1161 чара уздырылды һәм 19 917 510 сумлык 52 034 билет сатылды (2021 елда 435 чара уздырылды, 6 538 620 сумга билет сатылды).

«Пушкин картасы» буенча мөмкин булган чараларның тулы афишасы «Мәдәният.РФ» порталында һәм «Дәүләт хезмәте.Мәдәният» кушымтасында урнашкан.

Цифра технологияләре музейларга, китапханәләргә һәм концерт залларына аларның аудиторияне киңәйтәп үтәп керә. Бүгенге көндә «Культура.РФ», «Билетон», «Vmuzey», «Qtickets.events», «Afisha.yandex.ru» кебек платформаларда онлайн-бронь алу һәм билетлар сату мөмкинлеге тормышка ашырылган. Өстәмә белем бирү учреждениеләре «Навигатор» системасы аша балаларның электрон исәбен алып бара.

Хисап елы дәвамында шәһәр һәм районның ижәт коллективлары, ә бу 4209 кеше, 308 конкурста, фестивальләрдә, төрле форматтагы форумнарда катнаштылар, аларда 2305 катнашучы 963 жиңү яулады һәм 41 лауреат һәм 1 дипломант булуын раслады. Өстәмә белем бирү мәктәпләренең ижәт коллективлары – 182 кеше 58 конкурста катнашты, 47 лауреат һәм 29 дипломант үзләренең осталыкларын күрсәтте.

Елның меһим казанышлары арасында:

– «Путь к Вифлеемской звезде» VII Халыкара фестиваль-конкурсы – Сәмигуллина А., Хажиева А., «2 нче балалар музыка мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе укучылары, 2 дәрәжә лауреатлар;

– «Время творить» халыкара конкурсы – Лапин Н., «2 нче балалар музыка мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе укучысы, 3 дәрәжә лауреат;

– XXV Халыкара балалар, яшүсмерләр һәм өлкәннәр ижаты фестивале «Поколение творчества» – ««2 нче балалар музыка мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесең Жемчужина» квартеты, 1 дәрәжә лауреатлар;

«Огни рождественской Москвы» IV Халыкара фестиваль-конкурсы — «3 нче балалар музыка мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесең «VIVO» скрипкачылар ансамбле, 1 дәрәжә лауреат;

– «Ярче звезд» Халыкара ижади фестиваль-конкурсы - Васильева М., «3 нче балалар музыка мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе укучысы, 1 дәрәжә лауреат;

– мэдәният һәм сәнгать елкәсендә «Территория Успеха» III халыкара конкурс-фестивале – А., Хәйруллина С., Сударикова С., «3 нче балалар музыка мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе, I дәрәжә лауреатлар;

– «Звездапад» Халыкара сәнгать конкурс-фестивале – «Вдохновение» 3 нче балалар музыка мәктәбе» МББУ өлкән хоры, жиңүчеләр дипломнары;

– «Симфония талантов» Халыкара сәнгать конкурсы – Матиева К. һәм Петряев С, «1 нче балалар сәнгать мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе укучылары, 3 дәрәжә лауреатлар;

– «Декоративный пейзаж» IV Халыкара ижәт конкурсы – Ульянова С., Васильченко П., Калачева К., Захарова С., «1 нче балалар сәнгать мәктәбе» МББУ укучылары, 1 нче урын һәм 3 урын өчен дипломнар;

– «Шаг в искусство» Халыкара ижәт эшләре конкурсы – Әһлиуллина Д., «2 нче балалар сәнгать мәктәбе» МББУ укучысы, 1 нче дәрәжә лауреат;

– «Бала шабыты» халыкара конкурс проекты – Асылгәрәева А., Вәлиева К., Ризванова А., 2 нче балалар сәнгать мәктәбе» МББУ укучылары, 1 нче дәрәжә лауреатлар;

«Серебряный век» музыкаль-теоретик дисциплиналар буенча Бетенроссия олимпиадасы – Сәхбтдинова К., Волдавина М., Әхмәтжанова С., 3 нче балалар музыка мәктәбе» МББУ укучылары, 1 нче дәрәжә дипломант, 2 нче дәрәжә лауреат һәм 3 нче дәрәжә лауреат

– «Надежда России» VII Бетенроссия конкурсы – Хәсәнов Х., 1 нче балалар сәнгать мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе укучысы, 1 нче урын өчен диплом;

– «Урсал Тауда» Бетенроссия фестиваль-конкурсы, 1 нче балалар сәнгать мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе укучысы Мифтахов И., 2 нче дәрәжә лауреат;

– «Гранд па» Бетенроссия хореография сәнгате конкурсы, «Балачак стиле» коллективы, 1 дәрәжә лауреат, «2 нче балалар сәнгать мәктәбе» МБМУ;

– «Әлмәт» милли-мәдәни үзәгенең Тынлы оркестры «Росатом» Дәүләт корпорациясе кубогына «Яңа Урал фанфарлары» Бетенроссия рухи һәм эстрада-джаз оркестрлары конкурс-фестивалендә 1нче урынны яулады;

– А.В.Котков исемдәге рус хор музыкасы республика фестивале, лаурета дипломын Р.Акташ авылы Мәдәният йорты «Рябинушка» халык фольклор ансамбле алды;

– «Символ года» республика конкурсы, Хәҗиәхмәтова Н. – 1 дәрәжә лауреат, «2 нче балалар сәнгать мәктәбе» МБОУ.

– XXV «Татнефть» БФ «Рухият» программасының «Страна поющего соловья» балалар һәм яшүсмерләр ижәты региональ фестивале «Фристайл» заманча бию студиясе, Апраксин М.С.; Әлмәт политехника техникумының «Мириданс» халык бие ансамбле, житәкчесе Әһлиуллин И.У., Девяткина Ульяна, музыкаль колледж, педагог Зарипова И.М., Виноградов Владислав музыкаль колледж, педагог Рычкова Н.Б.

2022 ел Әлмәт татар дәүләт драма театры өчен вакыйгаларга бай һәм кечле жиңүләр елы булды.

Театр алты абруйлы Россия фестивалендә катнашучы һәм лауреат булды. «Жил артыннан йегерүче» спектакле Россиядә 2022 елда мөһим театр вакыйгаларының берсе буларак билгеләп үтелде, шулай ук Россия кече шәһәрләре театрларының XIX фестивале Гран-при иясе булды (бу абруйлы номинацияне театр икенче ел рәттән ота, бу фестиваль тарихында беренче тапкыр). «Сообщение» IV Халыкара театр фестивале гран-прие, «Тантана» (Триумф) республика театр премиясенәң еч номинациясендә жиңү. Театр спектакле «Алтын битлек» («Золотая маска») милли театр премиясе лонг-листында билгеләнде.

Театр директоры Фәридә Багисовна иң уңышлы һәм абруйлы менеджерлар рейтингына керә һәм 2022 елда илнең ике эре форумы: «Таврида-АРТ» һәм Вахтангов театр менеджерлары фестивале спикеры, шулай ук Үзәк Азия һәм ALMATY SHOW CASE илләренең Халыкара театр фестивалендә спикер булды.

ТАССРның халык артисты, режиссер, Әлмәт шәһәренең мактаулы гражданы Беек Ватан сугышы ветераны Закия Туешева истаеләген мәңгеләштерү максатларында Әлмәт театры «СМП-НЕФТЕГАЗ» АҖ финанс ярдәме белән Зәкия Туешева исемендәге премияне гамәлгә куйды.

Иң мөһиме, Әлмәт театры һәр кичне үз тамашачылары өчен ишекләр ача. залларның тулы күләмдә тулуын кайтарып, югары эстетик зәвыкларга да, гади тамашачыга да хас булган яңа спектакльләр чыгара, грантлар ота һәм репертуар техник һәм ижади мөмкинлекләр диапазонын киңәйтә, илнең зур театр тормышының бер өлеше булып кала.

«Татнефть» инициативасы белән борынгы татар музыкаль мирасы традицияләрен торгызу проекты актив рәвештә гамәлгә ашырыла. Терки музыка кораллары күргәзмәсендә оештырылган «Кадим Алмет» коллективы урта гасырның бәетләренә һәм менәҗәтләренә нигезләнган тулы кыйммәтле концерт программасын булдырды. Коллективның дебют альбомы Russian World Music Awards 2022 этник һөнәри премиясенә җиңүчәсе булды, Әлмәт коллективы композицияләре дөньядагы иң эре радиостанцияләр ротациясенә эләкте.

2 нче балалар музыка мәктәбе базасында оештырылган «Карлыгач» коллективы нефтьчеләрнең икенче проекты да яхшы темп белән үсә. Ансамбль балалары төбәк, Россия һәм халыкара конкурслар лауреатлары булып кына калмыйча, республиканың башка районнарындагы яшьтәшләре өчен этник инструментларда уен нигезләре буенча мастер-классларда да катнашалар.

Аутистика инструментларын эзерләүне яңарту мөһим юнәлеш булып тора. татар музыкаль инструментларының эксперименталь үрнәкләре – думбырлар, кубыз кыллары, даф, ятаган, шулай ук төп методик материаллар музыка келлиятенә балалар музыка мәктәбенә тапшырылды.

«Татнефть» ярдәме белән 2 нче ел «Браво, Әлмәт» балалар һәм яшүсмерләр ижаты шәһәр һәм район конкурсы (житәкчесе Апраксин М.С.) уза, анда 2022 елда 1,5 меңнән артык талантлы бала һәм яшьләр катнаша.

Әлмәт муниципаль районы Мәдәният идарәсенә белгечләре һәм тармак оешмалары ел дәвамында төрле дәрәҗәдәге Грантлар алуга конкурсларда актив катнаштылар. Хисап елында мәдәният үсешендә социаль әһәмияткә ия мәсьәләләргә хәл итүгә юнәлдерелгән 35 042 030 сумлык 24 грант оттылар.

Ике мәдәният учреждениесе Президент мәдәни инициативалар фонды җиңүчеләре булды:

– «2 нче балалар музыка мәктәбе» ОББ МАМУ «Журчат ручьи» фортепиано һәм камера ансамбльләренә республика фестиваль-конкурсы проекты белән (фестиваль-конкурс 2023 елның 18 мартында узачак);

– «Нефтьче» мәдәният сарае МАУ, «Дорога к Лукоморью» әдәби квесты.

«Татнефть» ГАҖ грантлары мәдәният учреждениеләренә 2022 елда берничә проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеген бирде:

– Г. Тукай исемендәге үзәк балалар китапханәсенә «Китап фондын яңарту һәм бердәм АБИСны киңәйтү» проекты, аның барышында балалар китапханәсенә балалар әдәбияты, җиһазлары сатып алынды;

– Г. Тукай исемендәге үзәк балалар китапханәсенә «уңайлы мохит урнаштыру» проекты. Әлеге проект буенча парковка урыны булган автостоянка оештырылган, инвалидлар өчен төп подъездда тоткычлар белән пандус урнаштырылды;

– «2 нче балалар музыка мәктәбе» мебель һәм оргтехника белән жиһазландыру» проекты. Мәктәп тарафыннан шкаф, парталар, урындыклар һәм оргтехника сатып алынды;

– проект «театр музееен ремонтлау.» Әлмәт татар дәүләт драма театры «ДАУ «цифрлы киңлеген булдыру. Проект буенча театр музее бинасына ремонт ясалды һәм интерактив жиһазлар сатып алынды.

2022 елның декабрдә «Татнефть» ГАЖ икенче грант конкурсына йомгак ясалды, анда 2023 елда гамәлгә ашырылачак проектлар жиңде:

– «БиблиоНефть Креатив пространствосы» проекты («Нефтьче» мәдәният сарае» МАУ техник китапханәсен капитал ремонтлау);

– «Әлмәт драма театры залын тамашачылар креслосы белән жиһазлау һәм идәнне алыштыру» проекты;

– «Ямаши авылы мәдәният йорты түбәсен капитал ремонтлау» проекты;

– мәдәният учреждениеләренә 11 белгече белем ала.

2022 елда берьюлы ике мәдәният учреждениесе «Мәдәният» милли проектының «Мәдәни мохит» федераль проектында жиңүче булды:

– 3 нче номерлы балалар музыка мәктәбе музыкаль инструментлар һәм гомуми суммасы 7 млн сумнан артып киткән пособие алды;

– Г. Тукай исемдәге үзәк балалар китапханәсендә модель китапханә булдырылды, балалар әдәбияты, жиһазлары, компьютер техникасы белән тәэмин ителде, начар күрүчеләр ечен 10 млн сумлык эш урыны жиһазландырылды.

ҮКС «OpenAirLIB»- ачык әдәби киңлек проекты буенча эшне уңышлы алып бара. Проект нигезендә-креатив майданчык булдыру юлы белән Әлмәт шәһәрәндә яшәүчеләр арасында актив укуны популярлаштыру идеясе, ул жәмгыятькә традицион китапханәне формаль булмаган шартларда күрәргә мөмкинлек бирәчәк. Шәһәрлеләр ечен ачык һавада уку заллары һәм Жиңү көненә, Шәһәр көненә, Татарстан Республикасы көненә кызыклы мастер-класслар оештырылды.

2022 елның 3 ноябрдә концептуаль яңа мәдәният учреждениесе-заманча модель китапханәсен ачу тантанасы булды. 10 млн сум күләмәндәге федераль грант яңа жиһазлар һәм заманча жиһазлар сатып алырга мөмкинлек бирде. Алынган грантлар ярдәмендә «Татнефть» ААЖ территорияләренә төзекләндерде, уңайлы мохит булдырылды, ҮКСның барлык китапханәләренә китап фонды 13641 данә китапка яңартылды.

Ел саен шәһәр һәм район китапханәләренә «Татнефть»ХФ тарафыннан бастырылган 5 мең данәдән артык китап тапшырыла.

Шәһәрдә «1 нче номерлы балалар сәнгать мәктәбе» муниципаль бюджет естәмә белем бирү учреждениесе уңышлы эшләп килә. Мәктәпнең укучылар составы естәмә белем һәм ижади, шул исәптән конкурс чараларын оештыру күнекмәләре елкәсендә зур тәҗрибәгә ия. Укыту өчен ижади балаларны жәлеп итү механизмы булдырылды. ДХШ берничә тапкыр региональ конкурсларда жиңүче булып тора. 2022 елда «Россиядә уйлап табылган» федераль проектында 100 млн сумнан артык креатив индустрияләр мәктәбен булдыру буенча жиңүче булды. Проект 2023 елда гамәлгә ашырылачак, ул ижади фикерләү алымнарын үстерү һәм проектларны гамәлгә ашыру мәсьәләләрен чишү ресурсы булып тора.

2022 елның 1 сентябрдә 1нче балалар сәнгать мәктәбе яңа төзекләндерелгән бинада укучылары өчен ишекләр ачты. Элегрәк мәктәп Островский урамы буенча 730,5 кв.м майданлы ике катлы бинада урнашкан иде, хәзер исә мәктәп Муса Жәлил урамы, 9 йорт буенча 1988 кв. м майданлы дүрт катлы бинада урнашкан. Эшләренә инвесторы – «Татнефть» ААЖ.

Россия Мәдәният министрлығы федераль хакимият органнары һәм оешмалар белән берлектә 2030 елга кадәр креатив индустрияләренә үстерү концепциясен һәм аларга ярдәм итү чараларын гамәлгә ашыру буенча чаралар планы проекты эшли

«Россияда уйлап табылган» федераль проекты кысаларында Әлмәт муниципаль районы «Әлмәт креатив хаб» («AlmetCreativeHub») проекты эшләүгә 4 млн сумлык грант отты. Проектның асылы-«Нефтьче» мәдәният сарае базасында Интеллектуаль эшчәнлек нәтижәсе булган товарлар һәм хезмәтләр сатуга нигезләнган икътисад секторында алга китеш белән бәйлә гомуми бурычларны бер урында хәл итү өчен ижади, социаль яктан әһәмиятле һәм социаль юнәлешле предприятиеләр һәм структуралар берлеге туплау – Профессионаллар командасы мәдәни һәм ижади эчтәлекне тормышка ашыру өчен кызыклы идеялар булдыру естендә эшлөчәк, жирле мәдәни үзенчәлекне актив кулланып, төбәкнең төп компанияләре ярдәме белән реклама һәм коммерцияләштерү тәэмин итәчәк.

2023 елга тармак бурычлары:

- Европа Сабантуен әзерләү һәм оештыру (Төркия);
- «Пушкин картасы» проекты буенча мәктәп укучылары һәм студентлар өчен кызыксыну уята торган яңа чаралар эшләү;
- мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту өчен төрле дәрәжәдәге акчалар (грантлар) жәлеп итү;
- «Мәдәният» милли проектында катнашу;
- Әлмәт шәһәренең 70 еллыгына һәм Татарстан нефтен һәм милли мәдәниятләр һәм горелф-гадәтләр елына 80 ел тулуга багышланган чаралар үткөрү;
- 2нче номерлы балалар сәнгать мәктәбенә һәм Түбән Абдул мәдәният йортына капитал ремонт үткөрү;
- 1нче мәктәп базасында креатив индустрияләр мәктәбен булдыру проекты тормышка ашыру;
- «Татнефть» ААҖ грантларын тормышка ашыру;
- «БиблиоНефть Креатив пространствосы» проекты;
- «Нефтьче» мәдәният йорты китапханәсе бинасын ремонтлау, Әлмәт драма театры залын тамашачылар креслосы белән жиһазлау һәм идән өслеген алыштыру. Ямаши авылы мәдәният йорты түбәсен капитал ремонтлау һәм 11 мәдәният учреждениесе белгечләрен укыту.

ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ

Әлмәт республиканың төп спорт үзәкләренең берсе булып кала, өченче ел рәттән «Татарстан Республикасында физкультура-массакүләм эшне оештыру буенча иң яхшы шәһәр» исеменә лаек булды.

Ел дәвамында 400 дән артык спорт-массакүләм чаралар, 100 меңгә якин кеше катнашында, районга даими рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүче 3 яшьтән алып 70 яшькә кадәр кешеләрнең 58,1% (51,3% – 2021) күрсәткеченә чыгарга мөмкинлек бирде.

Традицион спорт-массакүләм чаралардан узган елда «Россия чаңгы юллары 2022» 40 нчы ачык Бөтенроссия массакүләм чаңгы ярышы һәм «Татарстан кроссы 2022» спорт бәйрәменең эчтәлекле программасы аерылып тора. Бу чараларның гомуми колачы 30 меңнән артык әлмәтлене тәшкил итте.

Узган елның иң статуслы спорт вакыйгалары шәһәр өчен ПОДА кешеләре арасында триатлон буенча Россия чемпионаты һәм триатлон буенча Россия чемпионаты старты булды. Ярышлар илнең иң көчле спортчыларын жыйды, бу конкурент көрәшкә һәм югары нәтижеләрне тәэмин итте.

2022 елда кар машиналарында кросс буенча Россия Кубогы этабы һәм Аквабайк классында су-мотор спорты буенча Россия Кубогының июль этабы явызларча булды. Әлмәт оештыручылары ярдәмендә Татарстанның жыелма командасы өчен техник спорт терләре һәм тренировка базасы буенча бетенроссия ярышларын даими уздыру урынына әверелде.

Узган елның якты әлмәт стартлары Россиядә иң яхшылар рәтенә керде һәм күп катнашучылар өчен спорт сезоны бизәгә булды. «Тур де Татарстан», «Әлмәт триатлоны», «Әлмәт музыкаль ярыммарафон» исемле велоузыш республика халкын гына түгел, илебезнең барлык почмакларыннан меңләгән спорт сөючеләрне дә берләштерде.

«Цифрлаштыру елы» кысаларында беренче тапкыр Counter-Strike дисциплинасы буенча Гомумшәһәр киберспорт турниры оештырылды. Анда 1000 гә якын компьютер уеннары сеюче катнашты, аларның төп өлешен мәктәп укучылары һәм студентлар тәшкил итте.

«Таттелеком», «Первомайская эстафета» компаниясе ярдәме белән оештырылган «Оранжевый забег» жиңел атлетика бәйрәме, «Татнефть» ГАЖ профсоюз комитеты тарафыннан хупланган, «Бежим за счастьем» мәктәп укучыларының массакуләм йөгерүе «Бережливый Альметьевск» гомумшәһәр Экофестивалы кысаларында оештырылды. Нәкъ безнең районда эшләнгән һәм кертелгән бу вакыйгаларда 10 меңгә якын әлмәтле катнашты.

«Сакчыл Әлмәт». («Бережливый Альметьевск») Нәкъ безнең районда эшләнгән һәм кертелгән бу вакыйгаларда 10 меңгә якын әлмәтле катнашты.

Халыкны мөмкин кадәр күбрәк колачларга мөмкинлек бирә торган спорт-массакуләм эш инструментларының берсе – спартакиадалар.

Безнең районда уздырыла:

- Укучылар спартакиадасы (9 спорт төре);
- ВУЗлар һәм СУЗлар спартакиадасы (8 спорт төре);
- Яшәү урыны буенча балалар командалары спартакиадасы (4 спорт төре);
- «Третий возраст» спартакиадасы (12 спорт төре);
- предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең иң эре Спартакиадалары – «Татнефть» ГАЖнең структур бүлекчәләре Спартакиадасы.

Уен спорт төрләре буенча һәвәскәр лигалар уңышлы үсә:

– һәвәскәр футбол лигасы (ЛФЛ) – 3 дивизион, 28 команда, 500 тирәсе катнашучы, 16 яштән 40 яшькә кадәр;

– «Пас в будущее» региональ балалар лигасы – 10 яшь төркеме, 1500дән артык катнашучы;

– Балалар футбол лигасы (ДФЛ – көньяк-көнчыгыш) – 3 яшь төркеме, 700 катнашучы;

– ТР АБЛ (Әлмәт баскетбол лигасы) чемпионаты «Татнефть» БФ ярдәмендә инде 11 ел уздырыла. Анда 4 өлкән лигада уйнаучы 64 команда катнаша, шуларның берсе хатын-кызлар, һәм 3 балалар дивизионы. 700 дән артык катнашучы;

– һәвәскәр волейбол лигасы – 8 команда, 100гә якын катнашучы.

Һәвәскәр лигаларның үзoesкәнлыгы һәм югары колачлы булуы, нигездә яшьләр, зур естенлеккә ия.

Районда сәламәтлекне чикләүче кешеләр белән дә нәтижәле спорт-сәламәтләндерү эше оештырылды. Ул 10 учреждение базасында планлы рәвештә алып барыла, ә төп үзәк булып «Мирас» СК тора. Анда инвалидларга уңайлы булсын өчен барысы да диярлек каралган. Шуларның төп өлеше – йөзү, естәл теннисы, ОФП, бочча. Тренировкаларга даими рәвештә 130 тан артык бала һәм өлкәннәр йөри.

«ТРда адаптив спортны үстерү үзәге» һәм «Нефтяник» АХК ярдәмендә инде бер ел «Спутник» Боз сарае базасында төрле яшьтәге 17 балага, төрле диагнозлары булган слэдж-хоккей буенча күнегүләр уздырыла. Тагын бер төркем жыю планлаштырыла.

Узган елда Әлмәт муниципаль районында ГТО комплексын гамәлгә ашыру буенча 78 чара уздырылды. Турыдан-туры 13 955 кеше тест үтте, шуларның 3 000нән артыгы бик яхшы билгесенә нормативлар үтәде. Республика рейтингы

мәгълүматларына караганда, 2022 елда Әлмәт, күрсәткечләр буенча барлык эре шәһەرләрне узып, комплексны гамәлгә ашыру буенча 13 нче урында тора.

Яңа объектлар районның спорт инфраструктурасы да артты.

Габдрахман авылында боз сарае файдалануга тапшырылды. Объект Шәфәгать Фәхраз улы Тәхәветдинов акчасына тезелде, һәм аның базасында «Залаев Сириң Шамил улы исемендәге спорт-савыктыру комплексы» яңа муниципаль автоном учреждениесе тезелде. Комплекс составына шулай ук 300 урынлык ясалма өслекле һәм трибуналы футбол кыры, урам тренажерлары һәм чаңгы базасы керде. Инвестор ярдәме белән учреждениегә яқындагы авыл жирлекләреннән балаларны хоккей белән шөгильләнүгә илтә торган автобус беркетелде. «Батыр» боз сарае балалар хоккей командасы өчен база булды, аның составы тулысынча диярлек 2010 елгы авыл малайларыннан тора.

Тайсуган авылында «Спорт – тормыш нормасы» милли проектын гамәлгә ашыру кысаларында «ГТО» ВФСК нормативларын эзерләү һәм үтәү өчен тренажерлар булган махсус майданчык тезелде. Гомумән алганда, тезелеш өчен 4 млн сум акча бүленгән, шуның 2,6 млн сумы - федераль акча.

Кайбер спорт объектлары «Адымнар – Әлмәт» полилингваль гимназиясен файдалануга кертү нәтижәсендә барлыкка килде. Объектлар сыйфатлы уку процессын тәмин итеп кенә калмыйча, Россия өчен пилот булган «Мәктәптә триатлон» проектын гамәлгә ашыра башларга да мөмкинлек бирде. Өстәмә физкультура дәрәсләре кысаларында триатлонның мәжбүри элементлары булган 800дән артык бала квалификацияле белгечләр житәкчелегендә шөгильләнә. Программа сайлап алынган спорт төрөндә балаларны сайлап алуны һәм үстерүне, киләчәктә спорт эзерлегә дәрәжәсенә күчүнә күздә тотта.

Индустриаль сквер тезү һәм файдалануга тапшыру Әлмәт яшьләре өчен нефтьчеләрнең чын бүлгә булды. Белоглазов, 62 адресы буенча урнашкан 8000 мең кв.м майданда берничә объект барлыкка килде, ә теп истәлекле урын бетон скейт-парк булды. Анда BMX, SKATE һәм KIKSCOOT дисциплиналар буенча ярышлар үткөрү һәм тренировкалар уза ала.

«Нефтьчеләр көнендә» яшьләр юнәлешләре өчен инфраструктура үсешен дәвам итүдә тантаналы рәвештә Фәхретдин урамында мәгрифәт бульварының спорт участогы ачылды. Биредә «Татнефть» компаниясе акчасына тезелгән яңа памп-трек, тренажерлар куелган майданчык, өстәл теннисы һәм шахмат өчен урам естәлләре, «Панна» уены өчен майданчык урнаштырылган. Бульвар шәһәр яшьләрен жәлеп итүнең чын урынына әверелде.

«Татнефть» ГАЖ грантлары программасы кысаларында Әлмәт шәһәрөндә муниципалитетлар өчен М. Жәлил, 26 урамындагы ишегалды территориясендә яңа универсаль спорт майданчыгы тезелде. Нефтьчеләр ярдәме белән шәһәр паркында шәһәр спорты өчен майданчык тезелде, ул берәз онытылган күренешне үстерергә мөмкинлек бирәчәк.

Ел нәтижәләре буенча районда эзерләнде:

– спорт осталары – 4 (2021 ел – 3);

– Спорт мастерына кандидатлар – 39 (2021 ел – 39).

Бүгенге көндә 111 әлмәт спортчысы РФ һәм Татарстан Республикасы җыелма командалары составына терле спорт төрләре буенча керә.

Халыкара ярышларда Россия спортчыларының катнашуын чикләүгә карамастан, әлмәтлеләр барыбер яхшы нәтижәләр белән сөендерә алды:

– Ксения Скворцова Деня беренчелеге призеры һәм кышкы триатлон буенча Европа беренчелегендә җиңүче булды. Ел йомгаклары буенча «ТР ел спортчысы» исеменә лаек булды;

– Арина Алексеева (ирекле көрәш) һәм Ярослав Кобин (грек-рим көрәше) «Азия балалары» VII халыкара уеннарда призлы урыннар алдылар;

– Әлмәт көрәшчеләре – Раджабов Рубин һәм Семкичев Румиль «Кереш» буенча 2022 елгы Дөнья беренчелегендә жиңүче булды;

– 2022 елда Россия беренчелегендә Зәйнуллин Рузель (акробатик юл), Кәлимуллин Эмиль (трамплиннан чаңгыда сикерү), призы урыннарда Давронов Хәкимджон (грек-рим керәше), Нестерова Эвелина (ирекле керәш), Анна Бетгер (карате Кёкусин) лаек булды.

Һенәри клубларда иң югары дәрәжәдә чыгыш ясаган һәм махсус нәтижеләргә ирешкән Әлмәт спортчыларын аерым билгеләп үтәсем килә:

– хоккей буенча Россия жыелма командасы составында Ольга Сосина Пекинда 2022 кышкы Олимпия уеннарында чыгыш ясады.

– Айрат Хәмзин, Россия Параолимпия жыелма командасы лидерларының берсе һәм слэдж-хоккей буенча Россия чемпионатының иң яхшы бомбардиры, халыкара класслы спорт мастеры исеме бирелде.

Балалар-яшүсмерләр триатлонын үстерүче Россиянең иң яхшы тебәге буларак, Әлмәткә югары бүләк бирелде.

2023 елга планнарда:

- шәһәр стадионы объектларында капитал ремонт башлану;
- концессия килешүе кысаларында «Физра» спорт манежын төзү;
- суқырлар арасында триатлон буенча Россия беренчелеген һәм триатлон буенча Россия чемпионатын үткөрү;
- спорт объектларына инвентарьлаштыру үткөрү;
- жиңел атлетика бүлеген ачу.

ГРАЖДАННАР МӨРӘЖӘГАТЬЛӘРЕ БЕЛӘН ЭШЛӘУ

2022 елда район Башлыгы һәм башкарма комитет адресына тәкъдимнәр һәм инициативалар белән 2752 граждан мөрәжәгать итте, бу 2021 ел дәрәжәсеннән 26,4 процентка кимрәк (3741), шулардан 260 граждан үз сорауларын һәм гозерләрен ел дәвамында житәкчеләр уздырган шәхси очрашулар барышында житкерде. Китерү терләре статистика буенча, электрон почта һәм интернет-кабул итү бүлмәсе аша 1074 мөрәжәгать керде.

Гражданнар мөрәжәгатьләренең тематик структурасына үткәрелгән анализ торак-коммуналь елкәдә барлыкка килә торган сорауларның шактый санда булуын күрсәтә – 782 мөрәжәгать, алар, шул исәптән, халыкка коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү белән бәйлә, идарәче компанияләр һәм гомуми йорт мөлкәтенең торак милекчеләре ширкәтен тиешенчә сакламауны үз эченә ала.

Эчтәлеге буенча башка мәсьәләләр-транспорт хезмәте күрсәтү, тезелеш һәм шәһәр тезелеше эшчәнлегенә мәсьәләләре-402 мөрәжәгать. Жирдән файдалану мәсьәләләре буенча 205 мөрәжәгать килде. Гражданнарны торак белән тәэмин итү, торак фондыннан файдалану, торак елкәсендә социаль гарантияләр бирү темасы гражданнар тарафыннан 144 мәртәбә кагылды. Мәгариф мәсьәләләре буенча – 136 территорияләрне тезекләндерү мәсьәләләре буенча 168 мөрәжәгать каралды. 24 мөрәжәгать мобилизацияләнгән гражданнар гаиләләреннән керде.

Район башлыгы район тормышының актуаль мәсьәләләре буенча халык белән 34 «туры эфир» үткәрде.

Район халкы Татарстан Республикасының «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасын актив файдалана һәм анда үз заявкаларын урнаштыра.

2022 елда «Халык контроле» системасына 5069 гариза килгән, бу 2021 ел дәрәжәсеннән 11,4% ка артыграк (4552 гариза), «хәл ителгән» статуслы гаризаларны үтәү күрсәткече 73% тәшкит иткән (3681), «планлаштырылган» статусында – 19% (965).

«Тезеклэндерү һәм инфраструктура», «юлларны карап тоту һәм ремонтлау», «торақ-коммуналь хужалык», «юл хәрәкәтен оештыру» категорияләре сораулары халык өчен аеруча актуаль булып тора.

Киләчәктә җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә гражданнар мерәҗәгатьләрен вакытында һәм сыйфатлы карауны тәэмин итүгә һәм халык белән эшләрү рәвешләрен һәм ысулларын камилләштерүгә юнәлдереләчәк.

2023 елда хәл итү өчен түбәндәге бурычлар естенлекле булачак:

- хәбәрләргә оператив һәм сыйфатлы карауны тәэмин итү;
- «Халык контроле» системасында урнаштырылган хәбәрнамәләр нигезендә капитал салуның тармак программаларын гамәлгә ашыру.

МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕКЛӘРНЕҢ ВӘКИЛЛЕКЛЕ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ

Әлмәт муниципаль районы Советы хисап датасына 71 депутат формалаштырылган, Әлмәт шәһәр советы составына 30 депутат керә.

2022 елда район Советының 10 сессиясе һәм 9 шәһәр Советы утырышы узды. аларда 108 карар кабул ителде.

Сессиядә җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турындагы хисапларга хезмәт коллективларында жыелышлар, авыл җирлекләрендә жыеннар, шәһәрнең территориаль иҗтимагый советларында 56 очрашу үткәрелде, шуларның 34-е авыл җирлекләрендә гражданнар жыены, 22 хисап жыелышы.

Хисап чорында кабул ителгән иң мөһим карарларга түбәндәге сораулар керде:

- Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенә 2021 ел эшчәнлегенә нәтиҗәләргә һәм Башкарма комитеты эшчәнлегенә турында хисап;
- Әлмәт муниципаль районы Тикшерү-хисап палатасының 2021 ел эшчәнлегенә турында хисап;
- муниципаль мелкәтне түләүсез (сроклы) файдалануга тапшыру тәртібе турында нигезләмә;
- муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны мәҗбүри дәүләт иминләштерүе турында нигезләмә;
- Яңа Нәдер авыл җирлегенә генераль планы;
- Рус Акташы авыл җирлегенә җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре;
- 2023 елга һәм 2024 һәм 2025 еллар план чорына бюджет;
- дәүләт милкәтне чикләнгән муниципаль мелкәт һәм җирләргә аренда шартнамәләргә буенча аренда түләвен түләүне кичектерү тәртібе;
- районның Мактаулы гражданы турында нигезләмә (яңартылган редакция).

Җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен тегәлләштерү өлешендә район һәм шәһәр Уставларына үзгәрешләр кертелде.

Муниципаль норматив хокукый базаны федераль законнардагы туры китерү буенча эш дәвам итте. Хокукый мониторинг үткәрү тәртібендә муниципаль хезмәт, бюджет процессы, ачык тыңлаулар, район һәм шәһәр Башкарма комитеты эшчәнлегенә, муниципаль торақ контроле, автомобиль транспортында муниципаль контроль турындагы нигезләмәләргә үзгәрешләр кертелде.

Тезәтмәләр шулай ук җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының, үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы, шәһәр һәм районның муниципаль хезмәткәрләренә хезмәт хакын көйләүче тәртіпләргә кертелде.

Район Советы һәм шәһәр Советы эшчәнлегенә бюджет-финанс, социаль мәсьәләләр, икътисади үсеш, торақ-коммуналь хужалык һәм муниципаль милек мәсьәләләргә, законлылык, хокук тәртібе, депутат этикасы һәм җирле үзидарә мәсьәләләргә, аграр мәсьәләләр, табигый ресурслар һәм экологик куркынычсызлык буенча Президиум һәм даими комиссияләр тәэмин итте. 2022 елда сессия

мәсьәләләрен алдан тикшерү һәм әзерләү өчен 19 комиссия һәм Президиумның уртак утырышы уздырылды.

Хисап елында авыл җирлекләренең һәм Түбән Мактама шәһәр тибындагы поселокларының вәкиллеке органнары тарафыннан 507 утырыш үткәрелде һәм 1028 карар кабул ителде.

Кабул ителгән норматив хокукый актлар «Альметьевский вестник» газетасында басыла, Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында, муниципаль район сайтында <https://almetyevsk.tatarstan.ru> урнаштырыла. Хокукый мәгълүмат порталында Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә район Советы, шәһәр Советы һәм авыл җирлекләре кабул иткән 1600 норматив хокукый акт урнаштырылды.

2022 елның 11 сентябрәндә бердәм тавыш бирү кенендә Аппак, Кәләй, Мәмәт авыл җирлекләре территориясендә естәмә сайлаулар узды. Барлыгы 4 депутат сайланды, шул исәптән «Бердәм Россия» партиясеннән – 1, үз-үзен тәкъдим итү юлы белән-3. Әлмәт шәһәр Советында Бердәм сайлау округы буенча «Бердәм Россия» Бетенроссия сәяси партиясеннән сайланган депутат Сәлахов И.Р. вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатты, 2022 елның 26 декабрәндә шәһәрнең территориаль сайлау комиссиясе тарафыннан партия исемлегеннән вакантлы мандатны тапшыру һәм дүртенче чакырылыш Шәһәр Советы депутаты Листков А. Н. теркәү турында карар кабул ителде.

Хисап датасына 35 Авыл һәм 2 шәһәр җирлеге вәкиллеке органнары составына 332 депутат керә (билгеләнгән Сан – 335).

2023 елның 1 гыйнварына Яңа Троицкий, Ерубайкино авыл җирлекләренең вәкиллеке органнарында, Түбән Мактама шәһәр тибындагы поселогында 3 мандат биләнмәгән, Габдрахман, Мәмәт, Иске Михайловка авыл җирлекләре башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылды.

Депутатлар ветераннарга, инвалидларга, аз керемле гаиләләргә даими ярдәм күрсәтәләр, ай саен сайлау округларында кабул итүләр үткәрәләр. Даими нигездә район штабы депутатлар белән берлектә мобилизацияләнгән гражданның, үз теләкләре белән китүчеләргә һәм аларның гаиләләренә ярдәм итү буенча зур эш алып барыла.

Депутатлар корпусының 2023 елга планнарында – кабул ителгән карарларны гамәлгә ашыруны контрольдә тоту һәм районның социаль-икътисади үсешенә юнәлдерелгән эшләр.

КАДРЛАР СӘЯСӘТЕ

Кадрлар сәясәтенең төп максаты – эшкә алганда кандидатларны комплекслы бәяләү, хезмәткәрләрнең үз-үзләрен тотышы нормаларын кертү, корпоратив культура формалаштыру системасы аша һәм җирле үзидарә органына лояльлек аша югары квалификацияле муниципаль хезмәткәрләр командасын оештыру.

Муниципаль хезмәтнең төп өстенлеге - аның тотрыклылыгы һәм даимилеге. Икенче фактор, шулай ук мөһим фактор булып җәмгыять файдасына эшләү мөмкинлеге тора. Өченче фактор – карьера мөмкинлекләре.

Әлмәт муниципаль районының җирле үзидарә органнары хезмәткәрләре саны 243 кеше тәшкил итә. Шуларның 176 (72,4%) – хатын-кызлар, 67 (27,6%) – ир-атлар.

Хезмәткәрләрнең уртача яше – 43 яшь.

Югары белемле хезмәткәрләр саны 90% тәшкил итә.

2022 елда һенәри үсеш максатларында хезмәткәрләрнең 42% ы квалификация күтәрү һәм һенәри яңадан әзерләү курсларында белем алды.

Җирле үзидарә органнары эшчәнлегенең нәтижәлелеген күтәрү, җәмәгать контроле системасын үстерү һәм гражданның җәмгыятьте институтлары белән хезмәттәшлек итү, муниципаль хезмәттә коррупциягә каршы көрәш чараларын

гамәлгә ашыру, муниципаль хезмәткәрләрнең, шулай ук кадрлар резервына кертелгән затларның һөнәри һәм идарә итү компетентлыгын үстерү ечен районда муниципаль хезмәтне үстерүнең муниципаль программасы гамәлгә ашырыла.

2022 елда җирле үзидарә органнарының 118 хезмәткәре үз һөнәри компетенцияләренә югары бәя алды:

- 12 хезмәткәр Татарстан Республикасы дәүләт бүләкләренә лаек булды;
- 35 хезмәткәр ведомство бүләкләре белән билгеләнде;
- 71 хезмәткәр җирле бүләкләр белән бүләкләнде.

Җирле үзидарә өлкәсендә шактый казанышларга ирешкән муниципаль хезмәткәрләрне ачыклау һәм аларга ярдәм итү, муниципаль хезмәткәрләрнең активлыгын стимуллаштыру, һөнәри осталыгын үстерү, муниципаль хезмәтнең абруен күтәрү максатларында Әлмәт муниципаль районында «Иң яхшы муниципаль хезмәткәр» конкурсы уздырыла.

Әлмәт муниципаль районының җирле үзидарә органнарында муниципаль хезмәткәрләрнең сыйфатлы составын яхшырту, аларның һөнәри осталыгын арттыруны стимуллаштыру, вакантлы вазыйфаларны тиз биләү мөмкинлеген тәэмин итү, кадрлар сайлау буенча җирле үзидарә органнары эшчәнлеген камилләштерү, вазыйфага керешкәндә гражданның адаптацияләү чорын кыскарту максатларында муниципаль хезмәтнең вакантлы идарәчел вазыйфаларын биләүгә кадрлар резервы тезелә.

Кадрлар резервында 104 муниципаль хезмәткәр исәпләнә.

КОРРУПЦИЯГӘ КАРШЫ СӘЯСӘТНЕ ТОРМЫШКА АШЫРУ

Әлмәт муниципаль районындагы муниципаль хезмәт вазыйфалары исемлеге коррупция куркынычларына бәйле рәвештә 2013 елның 19 декабрендәге 360 номерлы Әлмәт муниципаль районы Советы карары белән расланган.

Әлмәт муниципаль районының 219 вазыйфасыннан исемлеккә 217 вазифа кертелгән, бу 99% тәшкит итә. 2 ВТП (ярдәмче-техник персонал) вазыйфалары – муниципаль хезмәт вазыйфалары булмаган вазыйфалар.

Белешмәләр бирү коррупцияне профилактикалау максатларында, шул исәптән контрольне гамәлгә ашыру юлы белән билгеләнгән чикләүләрне үтәүне тәэмин итүгә юнәлдерелгән коррупциягә каршы чараларның берсе булып тора.

Керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр (алга таба – белешмәләр) буенча анализ нәтижәләре бозулар билгеләрен ачыклаганда белешмәләрне тикшерү, шулай ук муниципаль хезмәткәрләрнең чыгымнарын тикшереп торы ечен нигез булып тора.

2022 елда Әлмәт шәһәр прокуратурасы тарафыннан 2020 һәм 2021 елларга Әлмәт муниципаль районының Җир-мөлкәт мөнәсәбәтләре һәм шәһәр тезелеше эшчәнлегенә комитеты (алга таба – КЗИОиГД) муниципаль хезмәткәрләре тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр тикшерелде. Тикшерү барышында 4 муниципаль хезмәткәрнең дерес булмаган һәм тулы булмаган белешмәләр бирүе ачыкланган. Тикшерү нәтижәләре буенча Әлмәт шәһәр прокуратурасы коррупциягә каршы торы турындагы законнарны бозуларны бетерү турында күрсәтмә чыгарды. Әлмәт шәһәр прокуратурасының әлеге күрсәтмәсе Әлмәт шәһәр прокуратурасы вәкиле катнашында комиссия утырышында каралды. Комиссия утырышына белешмәләре тикшерелгән муниципаль хезмәткәрләр чакырылды.

Комиссия утырышы нәтижәләре буенча, 2020, 2021 еллар өчен керемнәр, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында дерес булмаган һәм тулы булмаган белешмәләр бирүдә чагылган вазыйфаи бурычларны тиешенчә үтәмәгән

һәм 3 муниципаль хезмәткәргә карата коррупциягә каршы тору турындагы законнарны бозган өчен кисәтү рәвешендә дисциплинар җәза кулланылды.

Белешмәләрдәге күпчелек хокук бозулар банклардагы счетлар турында дерес булмаган белешмәләр бирүгә бәйле, күчемсез мелкәт объектының башка керемнәре һәм майданы буенча тулы булмаган мәгълүмат хокук билгели торган документлар нигезендә күрсәтелми, бу бирелгән мәгълүматны бозуга китерә.

Жаваплы вазыйфаи затларның аңлату эшләре дәвам итәчәк.

Муниципаль хезмәткәрләренең «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән бурычларын үтәвен тәэмин итү максатларында 2022 елда хезмәт (вазыйфаи) тәртибе таләпләрен үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын җайга салу буенча комиссиянең 9 утырышы (алга таба - комиссия) уздырылды. Муниципаль хезмәткәрләрдән 41 мерәжәгать һәм ведомство буйсынуындагы учреждениеләр житәкчеләреннән, нигездә, мәгариф учреждениеләреннән 27 мерәжәгать каралды.

Комиссия эшчәнлегә 2022 елга расланган эш планы нигезендә алып барылды.

Комиссиянең уздырылган утырышлары турында мәгълүмат «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Әлмәт муниципаль районы сайтында «Коррупциягә каршы тору» бүлегендә урнаштырылган.

Персонални сайлау гамәлдәге законнар нигезендә квалификация таләпләре буенча конкурс нигезендә башкарыла, бу гражданның муниципаль хезмәткә тигез керүен тәэмин итә. 2022 елда югары һәм теп вазыйфалар төркеме буенча муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфаларын биләүгә 2 конкурс үткәрелде. Декабрьдә муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасына туры килүен билгеләү максатларында муниципаль хезмәткәрләргә аттестация үткәрелде.

Билгеләнгән чикләүләр, тыюлар, бурычлар һәм мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яки җайга салу турында таләпләргә, хезмәт тәртибен дә кертәп, мәгълүматлаштыру буенча эш оештырылды. Юридик затларның бердәм дәүләт реестры (ЕГРЮЛ) һәм Индивидуаль эшкуарларның Бердәм дәүләт реестры (ЕГРИП) белешмәләре булган Россия Федераль салым хезмәте сайты бүлекләренә керү юлы белән муниципаль хезмәткәрләренең коммерциячел оешмалар эшчәнлегендә катнашу предметына тикшерү үткәрелде. Муниципаль хезмәткәрләренең анкета белешмәләре, алынган мәгълүматны алга таба анализлап, мәнфәгатьләр конфликтын ачыклау максатында актуальләштерелде.

Кадрлар хезмәте хезмәткәрләре тарафыннан коррупциягә каршы көрәш законнарында үзгәрешләргә карата консультацияләр, семинарлар, шулай ук белешмәләргә тугыру тәртибе даими үткәрелә.

Коррупциягә каршы юнәлештәге мәгълүматлар киңәшмәләрдә, электрон документ әйләнеше, сайтта мәгълүмат урнаштыру, мәгълүмат стенды, электрон почта аша җиткерелә.

2022 елда коррупциягә каршы көрәш эшен координацияләү комиссиясенең 4 утырышы үткәрелде. Мәгариф һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә, мәдәният, спорт һәм яшьләр учреждениеләрендә, торак-коммуналь хужалыгында һәм торак сәясәтендә, җир милкәндә, массакүләм мәгълүмат чараларында коррупциягә каршы тору мәсьәләләре, шулай ук хокук саклау һәм контроль-күзәтчелек органнарының эш нәтижәләре каралды.

«2015–2024 елларга Әлмәт муниципаль районында коррупциягә каршы сәясәтне гамәлгә ашыру» муниципаль программасы белән коррупциягә каршы көрәш һәм коррупциягә каршы пропаганданы активлаштыру, гражданның җәмгыяте ресурсларын коррупциягә каршы көрәшкә җәлеп итү каралган. Хисап чорында Мәдәният идарәсе – 50, спорт идарәсе – 10, мәгариф идарәсе – 171, балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе тарафыннан 15 хокукый һәм коррупциягә каршы агарту чаралары үткәрелде.

Өлмәт муниципаль районындагы коррупция торышын анализлап, коррупция куркынычларының түбәндәге эшчәнлек өлкәләрендә урын алуын билгеләп үтәргә мөмкин:

- мәгариф һәм сәламәтлек саклау;
- төзелеш һәм архитектура;
- жир һәм милек мәсьәләләрен хәл иткәндә;
- бюджет акчаларын үзләштергәндә һәм бүлгәндә;
- муниципаль ихтыяжлар ечен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга һәм хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштырганда.

Коррупция куркынычларын киметү өчен районда дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүнең күпфункцияле үзәге эшли. Муниципаль хезмәтләр күрсәтү Татарстан Республикасында КФУ ДБУ һәм район башкарма комитеты арасында төзелгән үзара хезмәттәшлек турындагы килешү нигезендә гамәлгә ашырыла. КФУ эше «бер тәрәзә» принцибы буенча төзелә, бу дәүләт һәм муниципаль органнар хезмәткәренә хезмәт алучы белән элементсен бетерә яки мөмкин түгел диярлек дәрәжәдә кире кага.

Кече күләмне сатып алу процедураларының нәтижелелеген арттыру өчен «Биржа мәйданчыгы» ресурсы аша сатып алалар. Кече күләмдәге сатып алуларны минимальләштерү буенча тенденция давам итә. Сатып алу процедуралары санын киметү, бюджет акчаларын күбрәк янга калдыру, шулай ук хезмәт чыгымнарын киметү максатында үзәкләштерелгән сәүдә алып барыла. Сатып алуларны үзәкләштерү кысаларында районның башкарма комитеты һәм Татарстан Республикасының сатып алулар буенча Дәүләт комитеты арасында оештыру техникасын, компьютер техникасын, транспорт чараларын, жиһазлар белән тәэмин итүгә Килешү имзalandы.

Заказ бирүче тарафыннан коррупция куркынычларын киметү өчен сатып алулар өлкәсендә хокук менәсәбәтләрен жайга салучы һәм аларның үтәлешен тикшереп торуну гамәлгә ашыручы хокукый актлар кабул ителде.

Финанс югалтулары куркынычын киметү (заказчы һәм сатып алына торган продукциягә бәяләргә бәзар дәрәжәсә белән чагыштырганда ясалма арттыру) өчен сатып алуларга каралган товарлар, эшләр, хезмәтләр бәяләренә мониторинг ясала. Заказчылар электрон кибет программасы аша бәяләр соратуын жибәрә, анализ уздыра, аннары контрактның башлангыч максимал бәясен формалаштыра.

Сәүдәләрдә хужалык субъектларының киң даирәсендә катнашу мөмкинлекләрен киңәйтү, шулай ук муниципаль сатып алулар системасының хәбәрдарлыгын һәм ачыклыгын арттыру өчен районның барлык заказ бирүчеләре Россия Федерациясә сайтында закупкаларның план-графикларын урнаштыралар (www.zakupki.gov.ru).

Сатулар үткәрү ысуллары буенча электрон аукционнар сатып алуларның иң кирәкле ысулы булып тора. 2022 елда конкурент процедураларның 95% электрон аукцион аша үткәрелгән.

44-ФЗ таләпләренә караганда, товарларның билгеле бер өлешә, ә атап әйткәндә, сатып алуларның еллык күләменәң 15 проценты кече эшкүарлык субъектларынан сатып алынырга тиеш.

Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү сыйфатын яхшырту, коррупцияне һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өлкәсендә башка явызлыкларны булдырмау максатларында кече күләмдәге сатып алуларны минимальләштерү тенденциясә саклана. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) сатып алулар күбесенчә конкурент ысуллар белән уздырыла, кече күләмне сатып алулар (600 мең сумга кадәр) <http://bp.zakazrf.ru> сайтындагы биржа мәйданчыгында урнаштырыла.

Контрактларны үтәү процессы контрольдә тотыла.

ФИНАНС КОНТРОЛЕ НЭТИЖЭЛӨРӨ

2022 елда Элмэт муниципаль районының контроль-хисап палатасы тарафыннан 75 учреждение һәм оешмада 28 контроль-ревизия чарасы уздырылган. шулардан

– план буенча – 15 учреждение (46 ГАБС, «7 нче УББМ» МАМУ, «17 нче УББМ» МАМУ, ӘМР МИ, «5 нче гимназия» МАМУ, «1 нче кичке (сменалы) урта мәктәп» МБМУ, «21 нче УББМ – «Дай 5» МБМУ, «Кванториум – Пионерлар йорты» балалар технопарки ӨББ МБМУ, «Мирас» СОК» МАУ, «Футбол буенча спорт мәктәбе» МАУ, «Экология һәм төзекләндерү департаменты» МБУ, Кичүчат авылы «Ләйсән» б/б» МББМУ, Элмэт ш. «33 нче б/б «Незабудка» МББМУ, «Визит» ДМУ» МАУ).

– планнан тыш (ӘМР башлыгы тәкъдиме буенча, ТР Хисап палатасы мерәжәгәте, Элмэт шәһәренең хокук саклау органнары таләбе буенча) – 13 тикшерү 13 учреждение һәм оешма («ӘРҮХ» ДАССУ, ГАУЗ «ПУ ӘБДХ» ДАСС, ӘМР ветераннары (пензионерлары)» МБ», «5нче Гимназия» МАМУ, «Трубокомплект»ЖЧЖ, Республика матди ярдәм үзәгенең Элмэт муниципаль районындагы бүлгеге, «3 нче ӨДП» ДАССУ, «Элмэт шәһәре халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДКУ, РОСП ГУФССП РФ по РТ, «ӘМР Мәдәният идарәсе» МКУ, «Нефтьче» мәдәният йорты» МАУ, «ӘМР мәгариф идарәсе» МКУ», «ӘМР Яшьләр эшләре идарәсе» МКУ).

Үткәрелгән контроль чаралар нәтижәләре буенча 299 хокук бозу ачыкланды. гомуми суммасы 327 549,8 мең сум, шулардан:

– бюджетларны формалаштырганда һәм үтәгәндә 20 130,6 мең сумлык хокук бозулар;

– дәүләт (муниципаль) милкен кулланганда һәм кулланганда 41 188,5 мең сумлык хокук бозулар;

– бухгалтерлык исәбен алып бару, бухгалтерлык (финанс) хисапчылыгын төзү һәм тапшыру 260 814,1 мең сумга;

– муниципаль сатып алуларны башкарганда 2 229,7 мең сумлык хокук бозулар

– 3 186,9 мең сумлык башка хокук бозулар.

Моннан тыш, 20656,1 мең сумга бюджет акчаларыннан нәтижәле файдаланмау ачыкланды.

Барлыгы 304 131,6 мең сумлык чаралар күрелде һәм финанс бозулар бетерелде, шул исәптән бюджетка 699 мең сум акча кайтарылды.

Үткәрелгән хокук бозулар (еллык бюджет отчетын алып барганда һәм тезегәндә зур булмаган, тупас бозу; муниципаль биремне формалаштыру тәртибен бозу) 16 факт буенча 8 вазыйфаи зат 76,0 мең сум күләмендә административ җаваплылыкка тартылды, ике эш судья каравында, район бюджетына 76,0 мең сум керде.

Элмэт шәһәр прокуратурасының Контроль-хисап палатасы белән үзара эшчәнлек тәртибе турындагы Килешү нигезендә районның Контроль-хисап палатасына контроль-ревизия чаралары материаллары буенча 49 тикшерү акты җибәрелде. Прокуратура тарафыннан контроль чаралар материаллары буенча 13 тәкъдим кертелде.

«5 нче гимназия» МАМУнең һәм «21 нче УББМ – «Дай 5» МБМУнең баш бухгалтеры һәм мәгариф идарәсенең исәп-хисап бухгалтеры исәп-хисап счетларына 1998 мең сум күләмендә район бюджеты акчаларын күчерү законсыз фактлары буенча тикшерү материаллары хокук саклау органнарына тапшырылды, вазыйфаи затларга карата җинаять эшләре кузгатылды.

Контроль чаралар нәтижәләре буенча тикшерелгән оешмалар җитәкчеләренә 21 күрсәтмә һәм 36 күрсәтмә җибәрелде. Ачыкланган хокук бозуларны бетерү буенча кабул ителгән чаралар турында 56 муниципаль учреждение мәгълүмат һәм раслаучы документлар бирде. Контроль чаралар нәтижәләре буенча хисаплар, тикшерү

материаллары, кушымталары белән, ӘМР башлыгына, башкарма комитет житәкчесенә жиберелде.

Хисап елында Әлмәт шәһәр прокуратурасы белән ун уртақ контроль чарасы уздырылды, шул исәптән: хезмәт ечен түләү өләшәндә бюджет законнары таләпләренәң үтәләшен һәм сәләмәтлек саклау учреждениеләрендә башка түләүләренә тикшерү (Әлмәт үзәк район хастаханәсе, балалар шәһәр хастаханәсе, 3 нче поликлиника), «Демография» милли проекты кысаларында «Халыкны эш белән тәзмин итү үзәге» ДКУ субсидияләренән файдалануны тикшерү, мәгариф, мәдәният, яшьләр идарәләрендә һәм «Нефтьче» мәдәният йорты» МАУ хезмәт ечен түләүнең законлылыгын тикшерү, «Трубкамплект» ЖЧЖәндә түләүле ялны исәпләүнең һәм түләүләренәң дәрәсләген тикшерү, суд пристаулары хезмәтенәң Әлмәт филиалында акча бүленешенәң һәм бурыч түләтүнең законлылыгын тикшерү.

Татарстан Республикасы Хисап палатасы мерәжәгатәләре буенча түбәндәгеләр гамәлгә ашырылды:

- кыйммәтле һәм югары технологияле медицина жиһазларының «Әлмәт үзәк район хастаханәсе» ДАССУ йөкләнәшенә мониторинг ясау;

- беренче бала тууга (уллыкка алынуга) бәйле рәвештә айлык түләү билгеләү һәм еч яшьтән алып жиде яшькә кадәрге балага айлык акчалата түләү билгеләү һәм гамәлгә ашыру буенча дәүләт хезмәте күрсәтү стандартлары таләпләрен үтәү мәсьәләсе буенча «Республика матди ярдәм (компенсация түләүләре) үзәге» ДКУның Әлмәт бүлегендә тикшерү.

Эксперт-аналитик эшчәнлек кысаларында 346 чара уздырылды, шул исәптән:

- 2021 елда Әлмәт муниципаль районы бюджетларының үтәләше турында еллык хисапларның тышкы тикшерү йомгаклары буенча йомгаклар ясалды, шулай ук 2 шәһәр жирлегә һәм 35 авыл жирлегә – 38 берәмлек;

- ӘМР Советы, шәһәр һәм авыл Советларының «2022 елга бюджетларга үзгәрешләр кертү турында» карарлары проектларына бәяләмә әзерләнде – 127 берәмлек;

- Әлмәт муниципаль районының «2023 елга, 2024 һәм 2025 еллар план чорына Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль берәмлегә бюджеты турында» карарлары проектларына экспертиза үткәрелде – 38 берәмлек;

- район һәм шәһәрнең чыгым йөкләмәләренә кагылышлы өләшәндә ӘМР Советы һәм шәһәр Советы карарлары проектларына бәяләмәләр – 48 берәмлек;

- муниципаль программалар проектларына һәм муниципаль программаларга үзгәрешләр кертүгә бәяләмәләр әзерләнде – 36 берәмлек;

- бюджет өлкәсе хезмәткәрләренә хезмәт ечен түләү, субсидияләр биру, аерым категориядәге гражданнырга матди ярдәм күрсәтү, чиктәге бәяләр, йөгәру нормалары һ.б. үзгәрешләр өләшәндә ӘМР башкарма комитеты карарлары проектларына бәяләмәләр әзерләнде – 51 берәмлек;

- квартал саен район һәм Әлмәт шәһәре бюджетын үтәүнең барышы турында мәгълүмат бирелде – 6 берәмлек.

- Әлмәт муниципаль районында муниципаль вазыйфаларны даими нигездә биләүче затларны дәүләт серен тәшкил итүче һәм мәжбүри дәүләт иминләштерүе белешмәләре белән эшләгән ечен муниципаль хезмәткәрләренәң вазыйфаи окладына айлык естәмә түләү мәсьәләләре буенча аналитик язмалар әзерләнде – 2 берәмлек.

Контроль-хисап палатасының контроль һәм эксперт-аналитик чаралары нәтижәләре буенча район башлыгы, жирлек башлыклары, башкарма комитет житәкчесе исеменә район контроль-хисап палатасының тәкъдимнәрен һәм искәрмәләрен исәпкә алып тәкъдим ителде.

Аналититик язмалар йомгаклары буенча район Советы һәм шәһәр Советы муниципаль вазыйфаларны һәм Әлмәт муниципаль районы муниципаль хезмәткәрләрен биләүче затларның хезмәте ечен түләү турында гамәлдәге норматив

актларга үзгәрешләр кертте, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының җирле үзидарә органнарында муниципаль вазыйфаларда даими нигездә эшләүче затларны мәҗбүри дәүләт иминләштерүе турында нигезләмә расланды.

2021 елда Контроль-хисап палатасының эшчәнлегенә турында хисап район Советы сессиясендә 2022 елның 11 апрелендә каралды.

ӘМР контроль-хисап палатасының контроль чаралары материаллары Әлмәт муниципаль районында коррупциягә каршы көрәш комиссиясенең утырышында каралды 20.06.2022 ел.

«Россия Федерациясенең субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принципнары турында» 2011 елның 07 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләренә нигезендә һәм Әлмәт муниципаль районы сайтында almetyevsk.tatar.ru бюджет акчаларынан һәм муниципаль мөлкәттән файдалану буенча хокук бозуларны профилактикалау һәм булдырмау максатларында контроль-хисап палатасы бүлегендә даими рәвештә контроль һәм эксперт-аналитик чаралар нәтиҗәләренә турында мәгълүмат урнаштырыла.

Финанс-бюджет палатасының контроль чаралары нәтиҗәләренә буенча 25 тикшерү уздырылды, шуларның: планлы – 25, планнан тыш – 0.

Җирле бюджетны үтәү, исәпкә алу һәм хисаплылыкның дәрәҗәсенә, эчкә финанс контролен алып бару процессында бюджет хокук бозуларын чикләү, шулай ук Россия Федерациясенең субъектының федераль бюджетыннан җирле үзидарә органнарына түбәндәге учреждениеләрдә беренчел хәрби исәпкә алуны гәмәлгә ашыру өчен бирелгән субвенцияләренә максатчан куллануны тәэмин итү максатларында 2020–2022 ел чорына финанс-хужалык эшчәнлеген тикшерү уздырылды:

План буенча (вфк):

– Әлмәт шәһәренең «Веснянка» 48 нче гомуми үстерү төрөндәге балалар бакчасы» МБМУ,

– ТР ӘМР «Кәләй авыл җирлегенә» МБ,

– Әлмәт шәһ. «1 нче балалар музыка мәктәбе» өстәмә белем бирү МБМУ,

– Әлмәт шәһ. «Психолог-медицина-педагогик консультация» МБУ,

– Әлмәт шәһ. «ЦРР – «Золотой колокольчик» 7 нче балалар бакчасы» МБМУ.

– «ТР ӘМР Иске Суркино авыл җирлегенә үстерү үзәгенә» МБУ,

– Әлмәт шәһ. «16 нчы урта гомуми белем бирү мәктәбе» МАМУ,

– Әлмәт шәһ. «Визит» ДМУ» МАУ,

– «Әлмәт картиналар галереясе» МБУ.

План буенча (хәрби исәпкә алу):

– ТР ӘМР «Бута авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Баграж-Никольский авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Елховой авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Аппак авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Кама-Исмәгыйль авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Кузайкино авыл җирлегенә» МБ,

– ТР ӘМР «Рус Акташы авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Васильевка авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Клементейкино авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Миңлебай авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Түбән Абдул авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Борискино авыл җирлегенә» МБ,

– ТР ӘМР «Яңа Кәшер авыл җирлегенә» МБ,

– ТР ӘМР «Колшәрип авыл җирлегенә» МБ

– ТР ӘМР «Түбән Мактама ш.т.п.» МБ,

– ТР ӘМР «Урман-Кәләй авыл җирлегенә» МБ.

Контроль чаралар нәтижәләре буенча тикшерелгән чараларның гомуми күләме 522292,4 мең сум тәшкил итә, 112409,4 мең сумлык 110 хокук бозу ачыкланды, шул исәптән:

- гомуми суммасы 35184,2 мең сум күләмдә булганжирле бюджет акчаларыннан нәтижәсез файдалану;
- 2504,1 мең сум күләмдә муниципаль мөлкәттән нәтижәле файдаланмау;
- муниципаль милеккә идарә итү һәм аның белән эш итү елкәсендә гомуми суммасы 31871,3 мең сум күләмдә булган хокук бозу;
- бухгалтерлык исәбен алып баруны, бухгалтерлык (финанс) хисаплылыгын төзүне һәм тапшыруны 12582 мең сум күләмдә бозу;
- муниципаль сатып алуларны башкарганда гомуми суммасы 30267,8 мең сум булган хокук бозу.

Үткәрелгән контроль чаралар нәтижәләре буенча тикшерелә торган учреждениеләргә, гаепле затларны дисциплинар җаваплылыкка җәлеп итеп, 9 тәкъдим, ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында 25 акт җибәрелде.

Ачыкланган житешсезлекләргә бетерүгә юнәлтелгән чараларны гамәлгә ашыру контрольдә тотыла, 11132,7 мең сумлык хокук бозуларны бетерү чаралары күрелә.

Тикшерү актлары Әлмәт шәһәр прокуратурасы һәм Әлмәт муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы (эчке муниципаль финанс контроле органы) белән тезелгән хезмәттәшлек турында килешү кысаларында Әлмәт шәһәр прокуратурасына юнәлдерелде.

Шулай ук Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы һәм Әлмәт муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы арасында үзара хезмәттәшлек турында тезелгән Килешү кысаларында уртак тикшерүләр уздырылды. 4 данә күләмдә күрсәтмә җибәрелде, 1 данә күләмдә административ хокук бозу турында беркетмә төзелде, әлеге беркетмә буенча Әлмәт шәһәр суды тарафыннан вазыйфай затка 15 мең сум күләмдә штраф салынды.

Бюджет законнарының һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен 2020–2022 еллар чорындагы хисаплылыкның тулылыгы һәм дәрәҗәләгән җайга сала торган башка норматив актларның түбәндәге учреждениеләргә карата үтәлешенә тикшерү үткәрелде:

- Татарстан Республикасы Әлмәт шәһәренең «Балачак планетасы» 2 нче балалар үзәге» МБМУ;
- Әлмәт муниципаль районының «Ат спорты мәктәбе» МАУ;
- «Балалар-яшүсмерләр ижаты үзәге» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе;
- «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» МБУ

Финанс бозуларның ачыкланган күләме 4122,3 мең сум тәшкил итте, шул исәптән:

- башкарылган эшнең туры килмәве яисә хезмәт күрсәтүнең контракт шартларына 1527,4 мең сум күләмдә туры килмәве;
- 694,3 мең сум күләмдә жирле бюджет акчаларыннан нәтижәсез файдалану;
- 1077,2 мең сум күләмдә муниципаль мөлкәттән нәтижәле файдаланмау;
- бухгалтерлык исәбен алып баруны, бухгалтерлык (финанс) хисаплылыгын тезүне һәм тапшыруны бозу гомуми суммасы 823,4 мең сум.

Тәкъдимнәр Әлмәт шәһәр прокуратурасына юнәлдерелде.

Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы һәм Әлмәт муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы арасында үзара хезмәттәшлек турында тезелгән килешү кысаларында шулай ук контрактлар (килешүләр) кысаларында уртак

тикшерүләр уздырылды, алар буенча 18 авыл жирлегендә һәм 1 муниципаль автоном учреждениедә тикшерүләр һәм контроль үлчәүләр башкарылды.

Контракт шартларын бозу буенча 2989,8 мең сумлык 4 күрсәтмә бирелде. Тәкъдим ителгән актларга анализ районның жирле үзидарә органнары тарафыннан тәкъдим ителгән тәкъдимнәрнең, күрсәтмәләрнең һәм таләпләрнең үтәлуен күрсәтте.

ХАЛЫКНЫҢ КУРКЫНЫЧСЫЗЛЫГЫ

2022 елда Украина территориясендә махсус хәрби операция үткәрелүгә бәйле рәвештә ил житәкчелеге кабул иткән сәяси карарлар белән ижтимагый канәгатьсезлекне, Интернет челтәрәндә жәмәгать тәртибен бозуга һәм жинаятьләр кылуға провокацион өндәмәләр китереп чыгару омтылышлары теркәлдә. Нәтижәдә террорчылык актлары турында ялган хәбәрләр саны артты (13 дән 111 гә кадәр), аның буенча 13 жинаять эше кузгатылды. Россия Эчке эшләр министрлығының Әлмәт районы буенча бүлегенә шактый көчләре өләшчә мобилизация, төрле ижтимагый-сәяси, спорт һәм мәдәни-массакуләм чаралар үткөрү чорында жәлеп ителде. жәмәгать тәртибен бозуга юл куелмады.

Гамәлгә ашырылган чаралар комплексы, хокук саклау органнары, шәһәр һәм район администрациясе белән хезмәттәшлекнең югары дәрәжәсе хезмәт күрсәтә торган территориядә оператив хәлне контрольдә тотарга мөмкинлек бирде. 100 мең кешегә жинаятьчелек дәрәжәсе күрсәткече 1170 жинаять тәшкил итә (2021 ел күрсәткече – 1023), ул Зеленодольск (1475), Бөгелмә (1426), Чистай (1296) кебек муниципаль районнар буенча, шулай ук тулаем республика буенча (1343) күрсәткечләрдән түбәнрәк.

2022 ел йомгаклары буенча Әлмәт муниципаль районында оператив хәл теркәлгән жинаятьләр арту белән характерлана (14,3%ка, 2130дан 2434ка). Шулай ук вакытта Россия Эчке эшләр министрлығының Әлмәт районы буенча бүлеге хезмәткәрләре тарафыннан үткәрелгән оператив-эзләү чаралары нәтижәсендә барлык теркәлгән үтерүләр (10), сәламәтлеккә авыр зыян китерү (25), шулай икәнчә үлем белән тәмамлану (6), женси кагылгысызлыкка каршы жинаятьләр (14), талау һәм жинаять (6), талау (23) һәм автотранспортны урлаулар (9) ачылды. «Узган ел»гы 23, шуларның 6 авыр һәм аеруча авыр категориялә жинаять ачылды.

Узган ел судка бүлек хезмәткәрләре ачкан 976 жинаять эшләре жибәрелде, аларның 286сы авыр һәм аеруча авыр жинаятьләр категориясенә керә. Жинаять жаваплылыгына 735 кеше тартылды, алар арасында элек хөкәм ителгән 226 граждандан, 108 хатын-кыз, даими керем чыганагы булмаган 534 граждандан, 17 чит ил гражданы, 21 балыгы булмаган бала бар.

Массакуләм мәгълүмат чараларында да, торак секторны профилактик тикшерүләр барышында да үткәрелә торган эшкә карамастан, дистанцион жинаятьләр саны артты (мошенниклар – 444 гә кадәр, банк сәхәтін урлау – 216 гә кадәр), ул муниципаль районнар буенча күрсәткечләрдән 1 категория күрсәткечләреннән шактый югары. Күпчелек очракта ачыла торган жинаяте авыр. чөнки ул безнең районнан, республикабыздан читтә урнашкан кешеләр тарафыннан башкарыла. Үткөрү ысуллары көннән-көн камилләштерелә, еш кына виртуаль номерлар кулланыла башлады. Алдалауларның теп саны интернет сайтлар аша сатып алу яки интернет сайтлар аша товарны сатудан – 31% яки 138 факт һәм табыш алудан (биржада, брокерлык компаниясендә, инвестицияләрдә) – 21,6% яки 96. Моннан тыш, түбәндәге алымнар кулланыла: банк картасын ачу, сәхәтта акчаларны саклап калу зарурлыгы – 55 (12,3%); заем/кредит/киләшүне рәсмиләштерү – 52 (11,7%); «туганым бәлагә эләкте» – 36 (8,1%); хезмәтләр күрсәтү (тәржемәче.

риелтор, массажист, эйбер күчерү, интим характердагы хезмәтләр күрсәтү, компьютер жыю документларын әзерләү һ.б.). – 33 (7,4%).

2022 елда Эчке эшләр министрлығы хезмәткәрләренең килешенгән гамәлләре нәтижәсендә 2 оешкан жинаятьчел теркем эшчәнлеген туктата алды, алар «туганы юл-транспорт һәлакәтенә эләккән» сылтавы белән мошениклык юлы белән шегыльләнгәннәр (берсе – Марий Эл Республикасы халкы саныннан, икенчесе – Казан халкы). Бер теркемдә катнашучылар суд каршына бастылар инде.

Сәүдә объектларында кылынган урлаулар оператив хәлне катлауландыруларын дәвам итәләр. Узган ел гына да кибетләрдән 199 урлау һәм 2316 вак урлашу булды. Алар нигездә азык-төлек кибетләрендә эшләнә. Әлеге жинаятьләрне кисәтүнең төп ысулы – милекчеләр тарафыннан милекне саклау буенча тиешле чаралар күрү (техник яктан ныгу, камералар булу, саклау), әмма алар башкарылмый.

Наркотик чараларның законсыз әйләнеше белән керәш буенча әһәмиятле нәтижәләргә ирешелде. 155 наркотик жинаять ачылган, шуларның 76сы сату һәм 74 се наркотик чаралар саклау белән бәйле. 3 наркопритон ябылды, нарколаборатория эшчәнлегенә чикләнде. Законсыз әйләнештән 3 килограммга якин төрле наркотик чаралар алынды. Безнең район территориясендә наркотик матдәләр кулланган ечен жинаять җаваплылыгына 7 төркемдә катнашучылар тартылды. Наркотик чаралар кулланмау белән бәйле 279 административ хокук бозу, шулай ук наркоманиядән, медицина һәм социаль тернәкләндерүдән дөвалану буенча йөкләмәләргә үтәмәүнең 70 очрагы ачыкланды. Наркомания таралуга уңышлы каршы тору ечен гражданның полиция хезмәткәрләргә белән үзара хезмәттәшлегенә, гражданның ацетон яки башка химик матдәләр исә килгән, даими рәвештә чит затлар жыела торган фатирлар яки башка биналар турында хәбәр итәргә кирәк.

Наркотиклар сатуның контактсыз ысулы таралу һәм акча эшләүнең жиңеллегенә белән бәйле рәвештә яшьләрнең наркотик чараларның законсыз әйләнешенә катнашы булуы борчый. Мәсәлән, наркотиклар сату ечен суд каршына баскан 11 кешенең басы – 24 яшкә кадәр, 1се – балигы булмаган. 1 яшүсмернең наркология диспансеры исәбендә булуы – наркотик чаралар кулланучы булуы наркотик матдәләр куллануны рөхсәт итүче затларны иртәрәк ачыклау, шулай ук аларны куллануның зарары турында лекцияләр үткөрү һәм законсыз әйләнеше ечен җаваплылык чараларын дәвам итү зарурлыгын раслый.

Үткөрелгән тикшерүләр нәтижәсендә алкоголь базарын декриминализацияләү кысаларында 7 жинаять эше кузгатылды, әлеге өлкәдә 31 административ беркетмә тезелде, 20 тоннадан артык төрле алкогольле һәм спиртлы сыеклык алынды. Балигы булмаганнарда алкоголь саткан ечен шәһәр һәм районның сәүдә нокталарында 15 сатучы административ җаваплылыкка тартылды, 5сенә карата жинаять эше кузгатылды, алар барысы да судка жибәрелде.

«Исерек» жинаятьчелекне кисәтү ечен исерек хәлдә булган затларны урамнардан табып алу эше алып барылды. Узган чорда полиция хезмәткәрләргә тарафыннан «Визит» детоксикация үзәгенә 3928 кеше китерелде. Закон белән тыелган урыннарда алкоголь продукциясен кулланган ечен – 468, жәмәгать урыннарында исерек хәлдә барлыкка килгән ечен – 2968 административ беркетмә тезелде. Барлыгы полиция хезмәткәрләргә комплекслы һәм оператив-профилактик чаралар кысаларында РФ һәм ТР административ хокук бозулар турындагы кодексларда каралган 8179 хокук бозу ачыкланды, жиңле бюджетка 793 мең сумлык административ штраф түләтелде.

Балаларга карата кылынган жинаятьләрне кисәтү һәм ачу белән бәйле мәсьәләләр аерым контрольдә тора. Полиция хезмәткәрләргә даими нигездә жинаятьләрне кисәтүгә, гаилә иминлеген профилактикалауга, балигы булмаганнарны жинаятьләр кылуда һәм жәмгыятькә каршы гамәлләр кылуда жәлеп иткән затларны

жаваплылыкка тартууга юнөлтөлгөн чаралар күрө. Балигь булмаганнарны жинаять кылууга жөлеп иткөн өчөн жинаять жаваплылыгына 2 кеше, тәрбия бурычларын үтөмөгөн өчөн – 5 ата-ана жөлеп ителгөн. Балигь булмаганны спиртлы эчемлеклөр кулланууга жөлеп иткөн өчөн 12 кеше административ жаваплылыкка тартылды. Узган елда, балаларны тәрбиялөү бурычларын тиешенчө үтөмөү сөбөплө, район буенча исәпкө 152 имин булмаган ата-ана, шулай ук 154 балигь булмаган бала исәпкө куелды. Безнең район территориясендө балигь булмаганнар катнашында 28 жинаять кылынды (2021 ел – 21). Нигездө, бу урлашу (8 факт), караклык (8), янап куркытып алу (4), автотранспорт урлау (2), талау (1) кебек табыш алу жинаятьлөрө. Татарстан Республикасы буенча Эчке эшлөр министрлыгының балигь булмаган хокук бозучылар өчөн вакытлыча тоту үзөгөнө ижтимагый-куркыныч эш кылган өчөн 10 балигь булмаган бала (2021 ел – 8), ябык типтагы махсус укыту-тәрбия учреждениесенө – 2 (2021 ел – 1) урнаштырылды.

Балигь булмаганнарны Интернет челтөрөнө «ябык теркемнөргө» жөлеп итү фактларын кисөтү һәм булдырмау максатларында Роскомнадзорга социаль челтөрдө ачыкланган деструктив теркемнөрнө блокировкалау өчөн 173 мөрөжөгать жибөрелде. 153 деструктив теркем ябылды, Әлмөт шөһөр прокуратурасында ачыкланган деструктив теркемнөрнө «ВКонтакте» социаль челтөрендө блокировкалау турында тагын 72 үтенечнамө бар. Үз вакытында ачыклау һәм чаралар кабул итү өчөн ата-аналар контроле бик мөһим.

Миграция шартларын контрольдө тоту эше дөвам итте. Миграция агымы күлөмнөрө 21%ка үсте, миграция исәбенө 10469 чит ил гражданы һәм граждандлыгы булмаган затлар (2021 ел – 8254) куелды. Миграция законнарын бозуны ачыклау буенча 196 чара үткөрелде. Чит ил граждандарын миграция исәбенө алуның 5 факты буенча жинаять эшлөрө кузгатылды, чит ил граждандарын һәм граждандлыгы булмаган затларны хөзмөт эшчөнлегөнө законсыз рөвештө жөлеп иткөн өчөн 54 административ беркетмө төзелде. Россия Федерациясендө булу режимын бозуның 179 очрагы ачыкланды, 10 чит ил гражданына карата Россия Федерациясеннөн читкө административ чыгару турында суд карарлары чыгарылды. Чит ил граждандарына Россия Федерациясенө керү ябылу турында 23 күрсөтмө чыгарылды.

Эчке эшлөр министрлыгы хөзмөткөрлөрөнөң теп көчлөрө 2023 елда түбөндөгө чараларга тупланачак:

- ижтимагый тәртипне саклауны оештыруның нөтижөлөлөгөн күтөрү һәм ижтимагый иминлекне тэемин итү, алдалауларны профилактикалау, Украинадагы хөллөргө бөйлө рөвештө адреслы социаль ярдөм күрсөтүгө мөхтаж граждандарның хокукларын бозу;

- гадөттөн тыш хөллөргө (гадөттөн тыш хөллөргө) жавап бирүне оештыруны камиллөштөрү, мобилизациян өзөрлек дөрөжөсен арттыру;

- милли һәм дини нигездө экстремистик күренешлөргө каршы тору, жөмгыяттө социаль киеренкелек формалаштыру өчөн миграция процессларыннан файдалану. наркотикларны законсыз тарату каналларын ачыклау һәм ябу, шулай ук махсус хөрби операция уздыру районнарыннан сугыш кирөк-яраклары, шартлаткыч матдөлөр һәм шартлаткыч жайланмалар керү;

- мөгьлүмати-телекоммуникация технологиялөрөн кулланып һәм компьютер мөгьлүматы елкөсендө башкарыла торган жинаятьлөргө каршы көрөшнең нөтижөлөлөгөн арттыру, оборона-сөнөгать комплексында, милли проектларны (программаларны), импортны алыштыру, коррупциягө каршы тору проектларын гамөлгө ашыруга бүлөп бирелө торган бюджет чараларын яклау.

- үткөн еллар жинаятьлөрөн ачуны һәм тикшерүне оештыру;

- жинаятьлөр турындагы хөбөрлөрнө кабул иткөндө, теркөгөндө һәм хөл иткөндө граждандарның хокукларын тэемин итү;

– күрсәтелә торган дәүләт хезмәтләренең сыйфатын һәм һәркем файдалана алырлык булуын арттыру;

– юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү.

Юл-транспорт һәлакәтен кискәтү максатыннан юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча 51 оператив-профилактик чара үткәрелде, алар Эчке эшләр министрлыгы кечләрен һәм чараларын (АППГ - 45), юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуның аерым терләрен эшкәртү буенча 31 оператив-профилактик чара үткәрелде. Һәлак булганнарны кискәтүгә һәм зыян күрүчеләр һәм һәлак булчулар белән юл-транспорт һәлакәтләрен киметүгә юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыруга 2022 елда 90 млн сум тирәсе жибәрелгән. Республика һәм жирле бюджетлар акчалары исәбеннән:

– Төхвәтуллин – Заводская урамнары киселешендә светофор объект төзелеше башкарылды;

– 5 көйләнми торган жәяүлеләр өчен чыыгу юлы: Совет урамы, 186 йорт, Фәхретдин урамы, 57 В/2 йорт, Ленин урамы, 191 йорт, Жәлил урамы чатында – Тимирязев һәм Ленин урамы киселешендә светодиодлы яктырткыч белән юл тамгалары куелды;

– жәяүлеләр кичүендә ясалма юл тигезсезлекләре төзекләндерелде;

– Шоссе, Галиев һәм Нефтьчеләр урамында юл-транспорт һәлакәтен тәүлекнең караңгы вакытында күз күреме начар булу белән бәйлә кискәтү өчен урамнары яктырту челтәрләре тезелде;

– шәһәр урамнарының авария хәлендәге юлларын бетерү, ярыкларны санацияләү һәм тузган юл катламнарын торгызу эшләре башкарылды;

– буяу белән дә, термопластик материаллар белән дә юл билгеләре ясау эшләре башкарылды;

– Төхвәтуллин урамындагы металл киртәләр куелды.

Нәтижәдә теркәлгән юл-транспорт һәлакәтләре (-13,9%; 151 дән 130% ка кадәр) һәм аларда яраланучылар (-19,9%; 196 дан 157% ка кадәр) саны кимеде. Шулу вакытта юл-транспорт һәлакәте нәтижәсендә «2018-2024 елларга юл хәрәкәте иминлеге стратегиясе» нигезендә исәпләнгән үлүчеләр санын киметүнең исәп-хисап максатчан күрсәткече артты. Ел буена юл-транспорт һәлакәтендә 23 кеше һәлак булды (фараз – 15), шуларның 9ы Казан-Оренбург федераль трассасында, 11е - территорияль юлларда һәм 3се шәһәрдә. Исәрек килеш машина йөртүчеләр буенча максатчан эш алып барылды, исәрекле билгеләре булган машина белән идарә итүнең 620 факты ачыкланды, жинаять җаваплылыгын күздә тотат торган кабат кылуның 70 очрагы ачыкланды. Барлығы 2022 ел нәтижәләре буенча юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуның 48288 очрагы туктатылды.

2023 елга Юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге төп бурычлар булып тора:

– алга таба жәяүлеләр кичүләрен модернизацияләү;

– светофор объектлары төзелеше;

– юл билгеләрен термопластик материаллар белән куллану буенча эш күләмен арттыру;

– бер юнәлештә ике һәм аннан да күбрәк хәрәкәт полосасы булган юл юллары естендә «жәяүлеләр кичүе» билгеләрен этаплап урнаштыру;

– юлларның аеруча куркыныч участокларында жәяүлеләр өчен киртәләр урнаштыру;

– урам яктырту челтәрләрен төзү;

– юлларда иминлек өчен һәр гражданның шәхси җаваплылыгы принцибын формалаштыруга юнәлдерелгән юл хәрәкәтендә катнашучыларга эзлексез мәгълүмат йогынтысы;

– ачык чаралар уздыру, шул исәптән балалар һәм мәктәп укучылары катнашында аварияләрне кисәтүгә һәм профилактикалауга, халык арасында яктылык кайтару элементларын йөртүне популярлаштыруга юнәлдерелгән пропаганда материалларын бастыру.

ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ ҺӘМ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ

2023 елның 1 гыйнварына Әлмәт муниципаль районында гадәттән тыш хәлләр булмады (узган елның шул ук чорында гадәттән тыш хәлләр булмады).

2022 елда 456 янгын булды, 44 очракка кимеде (2021 – 500, 2020 – 440, 2019 – 450, 2018 – 166).

2022 ел дәвамында янгын объектлары булып торды:

- шәхси йортлар – 19;
- торак булмаган йорт – 1;
- коридор тибындагы йорт – 1;
- каралты-куралар (мунча, гараж, сарай) – 62;
- фатирлар – 12;
- бакча йорты – 10;
- чүп-чар яну – 113;
- гаражда печән яну – 4;
- автосалонның януы – 1;
- эксплуатацияләnmәгән төзелеш (хужасыз) – 29;
- вагонның януы (төзелеш контейнеры) – 5;
- үләннәр (камышлар, камыш калдыклары) – 47;
- ыслау цехы – 2;
- агач эшкәртү цехы – 1;
- икмәк пешерү йорты – 1;
- жылылык ташу (тепловоз) – 1;
- автомобиль – 2;
- самокат – 1.

2022 елда янгыннарда 7 кеше һәлак булды, 12 кешегә кимеде (2021 елда – 19, 2020 елда – 11, 2019 елда – 8, 2018 елда – 6).

Кешеләр һәлак булган очраклы 2022 елда теркәлгән янгыннар:

- Әлмәт шәһәре (мкр. Агрпоселок, Гафиятуллин ур., Больничная ур.) – 3 очрак;
- Яңа Троицкий авылы – 1 очрак;
- Нолинка авылы – 1 очрак;
- Рус Акташы авылы – 1 очрак.

2022 ел дәвамында янгын вакытында төркем белән кешеләр үлеменә 1 очрагы булды: Рус Акташы авылында 2022 елның 23 октябрендә (2 кеше).

Янгыннарда 7 кеше жәрәхәтләнә, узган елның шул ук чорында – 15 кеше.

Шәхси состав һәм гражданныр (шаһитлар) тарафыннан янгыннарда 44 кеше коткарылды, узган елның шул ук чорында – 88 кеше.

Әлмәт муниципаль районының су объектларында 2022 елда тыелган урында (Кичүчат авылы сусаклагычында һәм шәһәр күлендә) су коенганда 2 бәхетсезлек очрагы – 2 кеше һәлак булды. Узган елның шул ук чорында су объектларында 3 вакыйга теркәлгән (жиһазланмаган урыннарда коену сәбәпле 3 кеше һәлак булган: Габдрахман авылы буасы, Березовский авылы буасы, Зәй елгасы, Петровский заводы).

Әлмәт муниципаль районының Тихоновка авылында янгын сүндерү-коткару бүлекчәләре килгәнчә янгын вакытында кешене коткаруда чагылган батырлыгы, фидакарылыгы һәм актив гражданнык позициясе өчен Россия Гадәттән тыш хәлләр

министрлығының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе житәкчесенең Рәхмәт хаты белән Варфаламеев Павел Иванович бүләкләнде.

Әлмәт муниципаль районы буенча күзәтчелек эшчәнлегенә һәм профилактик эш бүлегенә тарафыннан тикшереп торучу чаралары гамәлдәге законнар һәм Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлығының норматив-хокукий актлары нигезендә оештырыла һәм гамәлгә ашырыла.

2022 елда яңы куркынычсызлыгы, гражданның оборонасы, халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә бүлек хезмәткәрләре 15 планлы тикшерү (2021 елда – 170 тикшерү), планнан тыш 30 тикшерү (2021 елда – 106 тикшерү) уздырды. 65 профилактик визит үткәрдә.

2022 елда үткәрелгән күзәтү чаралары нәтижеләренә буенча 24 күрсәтмә бирелде, 220 чара бетерелде.

Гамәлдәге кануннарда административ хокуклар бирелгән кысаларда контроль чараларын гамәлгә ашырганда, вазыйфаи затлар тарафыннан 2022 елда 56 беркетмә тезелде, мөһүр таләпләргә бозуны булдырмау турында 85 кисәтү бирелде.

2022 елда Әлмәт муниципаль районында барысы 346 йорт биләмәсендә 1056 автоном төтенле яңы сүндерү хәбәрчесе урнаштырылды.

НӘТИЖӘ

Бүгенге Әлмәт – кунакчыл интеллектуаль, заманча шәһәр.

Муниципалитет командасы хакимият органнары, депутатлар корпусы, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, бизнес жәмәгәтчеләргә һәм жәмәгәт оешмалары вәкилләргә белән берлектә, муниципаль берәмлектә яшәү һәм иминлек сыйфатының югары дәрәжәсенә йез тотып, үз эшчәнлеген оештыра.

Әлмәтлеләр үз алдына куйган мөһим мәсьәләләргә хәл итүдә һәрьяклап ярдәм күрсәткәннәргә ечен Татарстан Республикасы Рәисе Рәстәм Нурғали улы Миңнехановка, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Рәисе Фәрит Хәйрулла улы Мөхәммәтшинга, Татарстан Республикасы Хөкүмәтенә, «Татнефть» ГАҖ генераль директоры Наил Әлфәт улы Магановка ихлас рәхмәтебезне белдерәбез.

Конструктив хезмәттәшлек һәм нәтижеләргә эш алып барулары ечен барлык Әлмәт халкына зур рәхмәт. Яңа мөмкинлекләр һәм үсеш офыкларын ачып, киләчәктә дә бергәләп хәрәкәт итәчәкбез.

Укытучы һөнәренә иҗтимагый әһәмиятен билгеләп 2023 ел Россиядә Укытучы һәм остаз елы, Татарстан Республикасында – Милли мәдәниятләр һәм традицияләр елы дип игълан ителде. Әлмәт ечен агымдагы ел юбилей даталары белән характерлы: Татарстанның нефть чыганакларын сәнәгый эшкәртә башлауның 80 еллыгы һәм Әлмәт шәһәренә 70 еллыгы.

Агымдагы елда район алдында торган бурычларны, масштаблы проектларны шулай ук кендәлек, әмма әһәмиятле булган мәсьәләләргә гамәлгә ашыруны, халык белән тыгыз элемтәдә торып эзлекле рәвештә хәл итәчәкбез.

Үсеш фарватерын билгеләгәндә, без дәүләт, фән, бизнес һәм гражданның көчләрен мобилизацияләргә дәвам итәрбез!

Әлмәт муниципаль район Башлыгы
һәм Әлмәт шәһәр Башлыгы

Т.Д. Нагуманов